

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2020-2021

<http://ham.uop.gr>

ΤΟ ΤΜΗΜΑ

Φυσιογνωμία

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα (118/24 Απριλίου 2003: «Ίδρυση Σχολών και Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου») και ξεκίνησε την εκπαιδευτική του λειτουργία το Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004. Έχει έδρα την Καλαμάτα, μια πόλη ιδανική για τη λειτουργία του, η οποία μαζί με την ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας συγκροτεί ένα σημαντικό πολιτισμικό χώρο από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα.

Η ιστορική διάρκεια και εξέλιξη της Καλαμάτας από τους προϊστορικούς χρόνους έως σήμερα αποτυπώνεται κατά μεγάλο μέρος στη σύγχρονη πόλη, με τη σταδιακή επέκτασή της από την ευρύτερη περιοχή του κάστρου προς το λιμάνι. Το ιστορικό κέντρο της πόλης, η παλιά πόλη, περιλαμβάνει τους χώρους όπου αναπτύχθηκε ο οικισμός της κλασικής, βυζαντινής, φραγκικής και οθωμανικής εποχής, καθώς και τμήμα του χώρου που αναπτύχθηκε κατά την εποχή της οικονομικής άνθησης της πόλεως, στα τέλη του 19ου αιώνα. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει τις σημαντικότερες αρχαιολογικές θέσεις της περιοχής από τη Νεολιθική μέχρι την μεταβυζαντινή εποχή και μέσα από αντιπροσωπευτικά ευρήματα να προσεγγίσει και να εμβαθύνει στην ιστορία των διαφόρων περιοχών της.

Πολύ κοντά στην πόλη εκτείνεται ο αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Μεσσήνης, μια από τις σημαντικότερες σε μέγεθος αλλά και διατήρηση πόλεις της αρχαιότητας. Η αρχαία πόλη, με το ιερό του Ασκληπιού και τα άλλα ιερά της, τα δημόσια οικοδομήματα, τις επιβλητικές της οχυρώσεις, βρίσκεται μέσα σε ένα «αλώβητο μεσογειακό τοπίο» και συνιστά ένα ανοικτό βιβλίο ιστορίας, αρχαιολογίας και πολιτισμικής διαχείρισης.

Αποστολή

Βάσει του ιδρυτικού Προεδρικού Διατάγματος 118 της 24ης Απριλίου 2003, που δημοσιεύθηκε στο φύλλο αρ. 102/5-5-2003 της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, «Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών έχει ως αποστολή:

- να καλλιεργεί και να προάγει την γνώση για την ιστορία, την αρχαιολογία και την διαχείριση των πολιτισμικών αγαθών με έμφαση στην ανάπτυξη της επιστήμης στους τομείς της Ιστορίας της Ελλάδας και της Ευρώπης, της επιγραφικής, της ενάλιας αρχαιολογίας καθώς και της διαχείρισης μνημείων και της Μουσειολογίας,
- να παρέχει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία,
- να οργανώνει μεταπτυχιακές σπουδές που οδηγούν στην κατάρτιση επιστημόνων με εξειδικευμένες γνώσεις σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος και
- να συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμικών σπουδών σε συνδυασμό με τις σύγχρονες μορφές διαχείρισης των πολιτισμικών αγαθών και την χρήση των νέων τεχνολογιών».

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ανώτατο συλλογικό όργανο διοίκησης και λήψης αποφάσεων είναι η Συνέλευση του Τμήματος η οποία συγκροτείται ως εξής:

Πρόεδρος:

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιωάννα Σπηλιοπούλου

Μέλη:

Καθηγητής Νικόλαος Ζαχαριάς

Καθηγητής Αλέξιος Σαββίδης

Καθηγητής Αθανάσιος Χρήστου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ευγενία Γιαννούλη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αιμιλία Μπάνου

Επίκουρος Καθηγήτρια Ελένη Ζυμή

Επίκουρος Καθηγήτρια Θεώνη Κολλυροπούλου

Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Νικολόπουλος

Επίκουρος Καθηγήτρια Μαρία Ξανθοπούλου

Επίκουρος Καθηγήτρια Χρυσάνθη Παπαδοπούλου (επί θητεία)

Επίκουρος Καθηγήτρια Φωτεινή Πέρρα (επί θητεία)

Λέκτωρ Μαρία Κουρή

Μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π.:

Χαραλαμπία Θλιβέρη

Μέλος Ε.Τ.Ε.Π.:

Αναστάσιος Φιλιππόπουλος

Εκπρόσωποι προπτυχιακών φοιτητών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Μέλη Δ.Ε.Π.

Καθηγητές

Νικόλαος Ζαχαριάς, Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαιομετρία, Περιβαλλοντική και Πολιτισμική Τεχνολογία»

Αλέξιος Σαββίδης, Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία Μεσαιωνικών-Βυζαντινών Χρόνων»

Αθανάσιος Χρήστου, Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Νεώτερη και Σύγχρονη Ιστορία του Ελληνικού Κράτους (1830 έως σήμερα)»

Αναπληρωτές Καθηγητές

Ευγενία Γιαννούλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Προϊστορική Αρχαιολογία: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στο Αιγαίο την 3η και 2η Χιλιετία π.Χ.»

Αιμιλία Μπάνου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή Χαλκού στην Ηπειρωτική Ελλάδα»

Ιωάννα Σπηλιοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία και Διαχείριση του Πολιτισμού»

Επίκουροι Καθηγητές

Ελένη Ζυμή, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Κλασική Αρχαιολογία»

Θεώνη Κολλυροπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Φιλολογία: Ποιητικά Κείμενα»

Αναστάσιος Νικολόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Λατινική Φιλολογία»

Μαρία Ξανθοπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Εποχή»

Χρυσάνθη Παπαδοπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια (επί θητεία)

στο γνωστικό αντικείμενο «Ενάλια Αρχαιολογία»

Φωτεινή Πέρρα, Επίκουρος Καθηγήτρια (επί θητεία)

στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία της Λατινοκρατίας – Πρώιμης Τουρκοκρατίας στον ελλαδικό χώρο (13^{ος} -18^{ος} αι.)»

Λέκτορες

Μαρία Κουρή, Λέκτωρ (μόνιμη)

στο γνωστικό αντικείμενο «Πολιτιστική Διαχείριση: Συγκρότηση πολιτιστικών οργανισμών και ανάπτυξη τοπικών κοινωνιών»

Μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π.

Χαραλαμπία Θλιβέρη

στο γνωστικό αντικείμενο «Κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη»

Ιωάννα-Σουλτάνα Κοτσώρη

στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Γραμματεία και Ιστορία»

Μέλη Ε.Τ.Ε.Π.

Αναστάσιος Φιλιππόπουλος

Αφροδίτη Ρούση (απόσπαση στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων από 15-7-2008/Κόρινθος)

Ιωάννης Ψιλλούδης

Γραμματεία

Ευαγγελία Ντόλου, Προϊσταμένη Γραμματείας

Μαρία Φουρτούνη

Ευάγγελος Φιλόπουλος

Ομότιμοι Καθηγητές

Ευρυδίκη Αντζουλάτου-Ρετσίλα, Καθηγήτρια, τέως Κοσμήτωρ της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών

στο γνωστικό αντικείμενο «Διαπολιτισμικές σπουδές με έμφαση στην αξιοποίηση και προώθηση του υλικού πολιτισμικού προϊόντος»

Παναγιώτης Παταργιάς, Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Διατήρηση των πολιτισμικών αγαθών και περιβάλλον»

Καθηγητές του Τμήματος Φιλολογίας που διδάσκουν στο Τμήμα

Ελένη Βολονάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Φιλολογία: Πεζογραφία»

Δήμητρα Δελλή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Γλωσσολογία: Ιστορία Ελληνικής Γλώσσας»

Μαρία Δροσινού, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση»

Παναγιώτα Καραβία, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Νεοελληνική Λογοτεχνία: Θεωρία της Λογοτεχνίας και Διδακτική Νεοελληνικών Λογοτεχνικών Κειμένων»

Σοφία Καπετανάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική»

Μαρία Ξέστερνου, Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων με την εφαρμογή λογισμικού»

Μεταδιδακτορικοί ερευνητές στο Τ.Ι.Α.Δ.Π.Α.

Ιάνθη Ασημακοπούλου, διδάκτωρ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Ραφαήλ, opera et nummi: Αρχαία νομισματική εικονογραφία στο έργο του»

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ιωάννα Σπηλιοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ελένη Κουλουμπή, διδάκτωρ Πανεπιστημίου De Montfort Αγγλίας

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Τεχνολογικός και φυσικοχημικός προσδιορισμός των υλικών κατασκευής των έργων ζωγραφικής με τη χρήση φασματοσκοπικών τεχνικών»
Επιβλέπων Καθηγητής: Νικόλαος Ζαχαριάς, Καθηγητής

Γεώργιος Μαλαπέρδας, διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Η χρήση της τοπογραφίας και των Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων (G.I.S.) για την ανάπτυξη του προβλεπτικού μοντέλου τάσης κατοίκησης μυκηναϊκών θέσεων της κοιλάδας του Σπερχειού. Ανάλυση και σύγκριση αποτελεσμάτων με τα δεδομένα του Νομού Μεσσηνίας»
Επιβλέπων Καθηγητής: Νικόλαος Ζαχαριάς, Καθηγητής

Γιασμίνα Μωυσειδου, διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Μεσαιωνικός Πόντος – Στοιχεία Προσωπογραφίας και Πολιτικής Ιδεολογίας (4^{ος} αι. μ.Χ. – 1461 μ.Χ.)
Επιβλέπων Καθηγητής: Αλέξιος Σαββίδης, Καθηγητής

Αναστασία Νικολάου, διδάκτωρ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Υμνογραφικά για τους αγίους ισαποστόλους Κωνσταντίνο και Ελένη»
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Θεώνη Κολλυροπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια

Ελένη Παλαμάρα, διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Μελέτη Τεχνολογίας, Παραγωγής και Προέλευσης Οθωμανικού Γυαλιού από την Πελοπόννησο»
Επιβλέπων Καθηγητής: Νικόλαος Ζαχαριάς, Καθηγητής

Γεώργιος Τερεζάκης, διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τίτλος μεταδιδακτορικής έρευνας «Ο χώρος της Στερεάς Ελλάδος, 12ος-15ος αιώνας: Οι κοινωνικοί και οικονομικοί μηχανισμοί της διαμόρφωσης και εξέλιξης του οικιστικού πλέγματος»
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Φωτεινή Πέρρα, Επίκουρος Καθηγήτρια (επί θητεία)

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Κτηριακή υποδομή

Η Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών στεγάζεται στα κτήρια του πρώην 9ου Συντάγματος Πεζικού στο παλαιό Στρατόπεδο της Καλαμάτας, τα οποία έχουν παραχωρηθεί από τη Δημοτική αρχή για το σκοπό αυτό. Τα δύο παραδοσιακά κτήρια, χτισμένα στα τέλη του 19ου αιώνα, μετατράπηκαν σε χώρους διδασκαλίας και διοίκησης εφοδιασμένους με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή για την άρτια και ασφαλή λειτουργία τους.

Το πρώην «Διοικητήριο» του Στρατοπέδου της Καλαμάτας, ένα νεοκλασικό κτήριο ιδιαίτερης αισθητικής αξίας, ανακαινίστηκε πλήρως με τη φροντίδα του Δήμου Καλαμάτας και με την χορηγία του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη. Η ανακαίνιση μέρους του κτηρίου των παλαιών «Λόχων» του Στρατοπέδου πραγματοποιήθηκε με την ευγενική δωρεά του Βασιλείου Κωνσταντακόπουλου (+2011) και του κ. Κωνσταντίνου Αρνόκουρου. Η ανακαίνιση των υπολοίπων κτηρίων των παλαιών «Λόχων» περατώθηκε με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000–2006 Γ' Κ.Π.Σ., χρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) τον Ιούλιο του 2008.

Τα δύο διώροφα κτήρια από λιθοδομή παρουσιάζουν μεγάλο αρχιτεκτονικό και μορφολογικό ενδιαφέρον, με απόλυτη συμμετρία στις όψεις και λιτό ύψος στα επιμέρους μορφολογικά τους στοιχεία. Χαρακτηριστικό είναι το μεγάλο ύψος και μέγεθος των ανοιγμάτων, που πλαισιώνονται με πλήρη ρυθμό. Οι αδρά δουλεμένοι γωνιόλιθοι που περιβάλλουν τους εξωτερικούς τοίχους των δύο κτηρίων διασκεδάζουν τη λιτότητα των εξωτερικών όψεων, προσδίδοντάς τους έναν τόνο *rustique*, στοιχείο που εμφανίζεται και σε άλλα κτήρια της Καλαμάτας την ίδια εποχή, υπό γαλλική επίδραση.

Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη – Αναγνωστήριο του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών διαθέτει επιστημονικά συγγράμματα, εγχειρίδια και περιοδικά, που χρησιμοποιούν οι φοιτητές κατά την διάρκεια των σπουδών τους. Μέσω Διαδικτύου παρέχεται η δυνατότητα σύνδεσης με ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και δικτυακές βιβλιογραφικές «πύλες». Περισσότερες πληροφορίες καθώς και οδηγίες για αίτηση κάρτας βιβλιοθήκης βρείτε στο <http://ham.uop.gr/el/ereuna/bibliothiki> .

Εργαστήρια

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών διαθέτει τα ακόλουθα εργαστήρια:

- **Εργαστήριο Αρχαιομετρίας**

Το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας ιδρύθηκε βάσει Υπουργικής Αποφάσεως (Αρ. Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως 1781/5-9-2007) και καλύπτει τις διδακτικές ανάγκες των μαθημάτων Αρχαιομετρίας που προβλέπονται για την κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Τμήματος. Παρέχει τη δυνατότητα στους φοιτητές να ασκηθούν στις βασικές αρχαιομετρικές τεχνικές και εργασίες (λήψη και μελέτη δειγμάτων, μετρήσεις κ.ο.κ.). Ο βασικός εξοπλισμός του περιλαμβάνει έξι στέρεο-μικροσκόπια, ένα πετρογραφικό-μεταλλογραφικό μικροσκόπιο, συσκευή XRF, ηλεκτρονικό μικροσκόπιο σάρωσης, πρωτονιακό μαγνητόμετρο, RAMAN, total station GIS, χειροκίνητο και μηχανικό τρυπάνι καθώς και εργαστηριακούς χώρους για την εκτέλεση των ασκήσεων του προγράμματος εκπαίδευσης.

- **Εργαστήριο Ενάλιας Αρχαιολογίας**

Το Εργαστήριο Ενάλιας Αρχαιολογίας ιδρύθηκε βάσει Υπουργικής Αποφάσεως (Αρ. Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως 1781/5-9-2007) για υποστήριξη των μαθημάτων της Ενάλιας Αρχαιολογίας και με απαραίτητο τεχνικό και μηχανικό εξοπλισμό, όπως στολές κατάδυσης, συμπιεστές, κονσόλες πίεσης, καταδυτικό εξοπλισμό και εργαλεία.

- **Εργαστήριο Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας**

Το Εργαστήριο ιδρύθηκε με την απόφαση 367/24.1.2017 του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τ.χ. Β', αρ. φ. 268, 3.2.2017 και στοχεύει:

- α. στην κάλυψη των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τ.Ι.Α.Δ.Π.Α. σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο πάνω σε θέματα της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας,
- β. στην αξιοποίηση των ήδη αποκτηθέντων γερμανικών και ιταλικών αρχείων της δεκαετίας του 1940, από τα οποία έχουν δημοσιευθεί ήδη οι δύο πρώτοι τόμοι και έχει δρομολογηθεί η έκδοση των επόμενων τεσσάρων τόμων,
- γ. στη συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής και
- δ. στη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, θερινού σχολείου και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

- **Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών**

Το Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών περιλαμβάνει 12 Η/Υ σε δίκτυο και με εξειδικευμένο λογισμικό για σχεδιαστικές αποτυπώσεις και πολυμεσικές εφαρμογές για υποστήριξη της διδασκαλίας, τηλεδιασκέψεων και αυτόνομης έρευνας.

Πανεπιστημιακή Αρχαιολογική Μουσειακή Συλλογή

Η Πανεπιστημιακή Αρχαιολογική Μουσειακή Συλλογή του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου αποτελείται από εκμαγεία αντιπροσωπευτικών έργων της ελληνικής τέχνης (γλυπτικής, μεταλλοτεχνίας, κοροπλαστικής και κεραμικής), τα οποία χρονολογούνται από τους προϊστορικούς έως και τους βυζαντινούς χρόνους. Η Συλλογή περιλαμβάνει επίσης δείγματα ρωμαϊκής, υστερορωμαϊκής, μεσαιωνικής και νεότερης κεραμικής κατόπιν αδειοδοτήσεων από τις Εφορείες Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας και Κορινθίας. Τόσο τα εκμαγεία όσο και η κεραμική χρησιμοποιούνται για εκπαιδευτικούς σκοπούς στο πλαίσιο των μαθημάτων Προϊστορικής, Κλασικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας. Η Συλλογή ακόμη εμπλουτίζεται από 12 παπυρικά σπαράγματα από τον 1ο αι. π.Χ. μέχρι και τον 2ο αι. μ.Χ., δωρεά του Ομότιμου Καθηγητή του Ιονίου Πανεπιστημίου Βασιλείου Γ. Μανδηλαρά. Η μουσειακή συλλογή αξιοποιείται για εκπαίδευση των φοιτητών και σε ζητήματα διαχείρισης του υλικού πολιτισμικού αγαθού. Επίσης, η συλλογή είναι ανοιχτή στην κοινωνία, και πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές επισκέψεις σχολείων, κατόπιν συνεννόησης.

Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού (ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π.)

Το Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού εδρεύει στον Μυστρά Λακωνίας. Ιδρύθηκε το 2007 (Π.Δ. 155/2007, Φ.Ε.Κ. 198/23-8-2007 τ. Α΄) στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και ειδικότερα των Τμημάτων Φιλολογίας και Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου αυτού. Πρόκειται για ένα από τα λίγα εν Ελλάδι Ινστιτούτα Έρευνας του Βυζαντινού Πολιτισμού, που υπάρχουν σε Πανεπιστημιακή Σχολή.

Σκοπός του Ινστιτούτου είναι:

α) Να διεξάγει έρευνα στους τομείς της Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Φιλολογίας, Βυζαντινής Φιλοσοφίας, Βυζαντινού Δικαίου,

Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, καθώς και Συντήρησης και Ανάδειξης των Βυζαντινών Μνημείων, ιδίως για την περιοχή της Λακωνίας και γενικότερα της Πελοποννήσου.

β) Να προωθεί την έρευνα σε διεθνές επίπεδο και τη συνεργασία με συναφείς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

γ) Να αποτελέσει κέντρο εκπαίδευσης μεταπτυχιακών φοιτητών των προαναφερθέντων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και άλλων ομοειδών Τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής και αλλοδαπής.

δ) Να μελετά τη δημόδη παράδοση κατά τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή περίοδο.

Για την εκπλήρωση του σκοπού του το Ινστιτούτο:

α) Καταρτίζει και εκτελεί ερευνητικά προγράμματα ή μελέτες αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλους φορείς.

β) Οργανώνει σεμινάρια, συνέδρια και πάσης φύσεως επιστημονικές εκδηλώσεις.

γ) Δημοσιεύει τα αποτελέσματα των εκτελουμένων ερευνών ή μελετών, πρακτικά συνεδρίων, καθώς και συναφείς προς το αντικείμενό του εργασίες.

δ) Μεριμνά για την προώθηση και διάδοση των αποτελεσμάτων των διεξαγομένων ερευνών με κάθε πρόσφορο μέσο.

ε) Συμβάλλει στη μετεκπαίδευση επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό στους τομείς της δραστηριότητάς του.

στ) Στηρίζει την μεταπτυχιακή εκπαίδευση των Τμημάτων Φιλολογίας και Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, καθώς και άλλων Τμημάτων ΑΕΙ που έχουν γνωστικό αντικείμενο, το οποίο συσχετίζεται με τους τομείς δραστηριότητάς του.

Περισσότερα στην ιστοσελίδα <http://inevyp.kalamata.uop.gr/>.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ Τ.Ι.Α.Δ.Π.Α.

Το πρόγραμμα σπουδών ακολουθεί τις προτάσεις/υποδείξεις της Πενταμελούς Επιτροπής Ειδικών της Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος του Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2014 και έχει εκπονηθεί σε συνεργασία με την ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Μετά από σχετική αξιολόγηση του από Εξωτερική Επιτροπή Κριτών συγκροτημένη από την ΑΔΙΠ (Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση), το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ι.Α.Δ.Π.Α. αξιολογήθηκε ως πλήρως συμμορφούμενο με τα κριτήρια ποιότητας όμορων ακαδημαϊκών μονάδων διεθνώς (2018-2023) (βλ. τη σχετική έκθεση: http://ham.uop.gr/images/Final_Accreditation_Report_History_Archaeology_CRM_Uni_of_Pelop.pdf).

Οι προπτυχιακές σπουδές του Τμήματος διακρίνονται σε δύο Κατευθύνσεις:

- Κατεύθυνση Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών
- Κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

Ο συνδυασμός αφενός της Ιστορίας και αφετέρου της Αρχαιολογίας με τη Διαχείριση των Πολιτισμικών Αγαθών προσφέρει την ευκαιρία στους πτυχιούχους του Τμήματος να διευρύνουν τις γνώσεις τους, αλλά και τις δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας σε περισσότερους επαγγελματικούς τομείς (π.χ. Αρχαιολογική Υπηρεσία, Μουσεία, τοπικά πολιτιστικά και πνευματικά κέντρα, τουριστικές υπηρεσίες κλπ.). Επίσης, οι πτυχιούχοι του Τμήματος έχουν την δυνατότητα να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη εκπαιδευτικών στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών περιλαμβάνει μαθήματα κορμού, μαθήματα κατεύθυνσης, μαθήματα επιλογής και πτυχιακή εργασία (προαιρετική). Όλα τα μαθήματα (κορμού, κατεύθυνσης, επιλογής) είναι τρίωρα. Στα μαθήματα επιλογής περιλαμβάνεται και Πρακτική Άσκηση των φοιτητών (βλ. παρακάτω).

A. Μαθήματα Κορμού

Προβλέπονται 24 Μαθήματα Κορμού για τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών. Όλα τα Μαθήματα Κορμού είναι υποχρεωτικά και αποσκοπούν στην εισαγωγική και βασική κατάρτιση των φοιτητών στους θεμελιώδεις επιστημονικούς κλάδους του Τμήματος.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ		
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K1_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Ι: Ομηρικά Έπη-Δραματική Ποίηση
	12K2	Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές
	12K3_12	Αρχαία Ιστορία: Πρώτοι Ιστορικοί Χρόνοι
	12K4_14	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)
	12K5_8	Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας
	12K28_16	Νέα Ελληνική Γραμματεία Ι: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K7_8	Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή
	12K8_16	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδος
	12K39_20	Εισαγωγή στη Λατινική Γλώσσα
	12K14_10	Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: Από την Άλωση της Πόλης (1453) έως την Επανάσταση του 1821
	12K27_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙ: Ιστοριογραφία
	12K36_14	Νέα Ελληνική Γραμματεία ΙΙ: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K6_14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού
	12K9_16	Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου
	12K18_14	Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας
	12K19_8	Βυζαντινή Φιλολογία
	12K20_8	Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή
	12K38_20	Εισαγωγή στην Ενάλια Αρχαιολογία
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K21_8	Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση
	12K29_8	Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την Μάχη της Χαιρώνειας
	12K30_8	Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα
	12K31_8	Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος
	12K32_10	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος
	12K37_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Μουσειολογία – Επιμέλεια Συλλογών
ΣΥΝΟΛΟ: 24 ΜΑΘΗΜΑΤΑ		

B. Μαθήματα Κατεύθυνσης

Κατά το **Δ' εξάμηνο** και, ειδικότερα, εντός του μηνός Μαΐου, οι φοιτητές επιλέγουν υποχρεωτικά και δεσμευτικά μια από τις δύο Κατευθύνσεις του Τμήματος:

α) Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

β) Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

Η φοίτηση σε κάθε μια από αυτές τις Κατευθύνσεις περιλαμβάνει **16 υποχρεωτικά μαθήματα**:

- ✓ **Εννέα (9)** μαθήματα προσδιορίζουν τους θεματικούς κύκλους της Ιστορίας & Αρχαιολογίας αντίστοιχα.
- ✓ **Πέντε (5)** μαθήματα προσδιορίζουν το θεματικό κύκλο της Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών εντός της κάθε Κατεύθυνσης. Τα τρία από αυτά είναι κοινά και στις δύο Κατευθύνσεις και πραγματοποιούνται με συνδιδασκαλία.
- ✓ **Δύο (2)** αφορούν μαθήματα Παιδαγωγικής Διδασκαλίας, είναι επίσης κοινά και στις δύο Κατευθύνσεις και πραγματοποιούνται με συνδιδασκαλία.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ		
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	12I-1_8	Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31 π.Χ.)
	12I-16_18	Βυζαντινή Φιλολογία: Ποίηση
	12I-15_18	Ιστορία του Ανατολικού Μεσογειακού Χώρου: Από την Πρώτη Σταυροφορία έως και τον Έβδομο Βενετο-Οθωμανικό πόλεμο (τέλη 11 ^{ου} – αρχές 18 ^{ου} αι.)
	12I-3_8	Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο
	12I/ΔΠΑ-2_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη
ΣΤ΄ ΕΞ.	12I-4_8	Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι
	12I-5_12	Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου
	12I/ΔΠΑ-3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση
	12I/ΠΔΓ-1_16	Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες
Ζ΄ ΕΞΑΜ.	12I-6_8	Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς
	12I-7_8	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης
	12I/ΔΠΑ-5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών III: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων και Εκπαίδευση
	12I/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων
Η΄ ΕΞ.	12I-8_8	Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα
	12I-9_8	Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα
	12I/ΔΠΑ-4_16	Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ		
Ε΄ ΕΞΑΜ.	12A-1_8	Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης
	12A-10_18	Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού
	12A-2_12	Ενάλια Αρχαιολογία I: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης
	12A-5_8	Αρχαιομετρία
	12A/ΔΠΑ-2_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη
ΣΤ΄ ΕΞ.	12A-3_12	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος
	12A-4_12	Ενάλια Αρχαιολογία II: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου
	12A-12_20	Χερσαία και Ενάλια Αρχαιολογία Πεδίου
	12A/ΠΔΓ-1_16	Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες
Ζ΄ ΕΞ.	12A-7_12	Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική
	12A-6_14	Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας
	12A/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων
Η΄ ΕΞ.	12A-8_8	Ειδικά θέματα Αρχαιομετρίας – Εργαστήριο
	12A-9_16	Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική
	12A/ΔΠΑ-4_16	Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες
	12A-11_18	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών IV: Ανάδειξη και Διαχείριση Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Οικιστικών Συνόλων
ΣΥΝΟΛΟ: 16 ΜΑΘΗΜΑΤΑ		

Για το Ακαδημαϊκό Έτος 2020-2021 θα μεταφερθούν στο χειμερινό εξάμηνο τα ακόλουθα μαθήματα:

12K27_14: Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙ: Ιστοριογραφία (μάθημα κορμού Β΄ εξαμήνου)

12K21_8: Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση (μάθημα κορμού Δ΄ εξαμήνου)

Το **μάθημα** 12K29_8: Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την Μάχη της Χαιρώνειας (Κορμού, Δ΄ εξαμήνου) **δεν θα προσφερθεί κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 2020-2021 αλλά θα αναπληρωθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022.**

Σημείωση: Οι υποχρεώσεις των φοιτητών και των δύο κατευθύνσεων που βρίσκονται στο τέταρτο έτος φοίτησης κατά το Ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 ως προς τα μαθήματα επιλογής παραμένουν οι ίδιες, δηλαδή θα πρέπει να επιλέξουν είτε τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής και εκπόνηση πτυχιακής εργασίας είτε επτά (7) μαθήματα επιλογής.

Μεταβατικές Ρυθμίσεις Προγράμματος Σπουδών / Αντιστοιχίσεις Μαθημάτων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ	ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 2020-2021
12I-2-10	Βυζαντινός Πολιτισμός Ι	Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΜΗ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΖΟΜΕΝΟ
12K26_12	Ελληνικός Πολιτισμός και Ευρώπη: Η αναζήτηση και η πρόσληψη της Αρχαιότητας (15ος -19ος αι.)	Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΜΗ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΖΟΜΕΝΟ

Γ. Μαθήματα Επιλογής

Από το Ε΄ Εξάμηνο και έπειτα ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει συνολικά τέσσερα (4) Μαθήματα Επιλογής της Κατεύθυνσης που ακολουθεί. Έχει δε τη δυνατότητα να τα επιλέξει με τη συχνότητα που επιθυμεί, π.χ. ένα (1) ή περισσότερα Μαθήματα Επιλογής ανά εξάμηνο. Επίσης, ο φοιτητής δύναται να αντικαταστήσει την Πτυχιακή Εργασία με τρία (3) Μαθήματα Επιλογής επιπλέον των τεσσάρων (4) που υποχρεούται να παρακολουθήσει.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ		
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Ε' και Ζ')	12ΕΙ-5_14	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία: Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας
	12ΕΙ-13_12	Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830
	12ΕΙ-15-10	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος
	12ΕΠΙ-55_19	Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας
	12ΕΙ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση
	12ΕΙ-8	Παπυρολογία-Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική
	12ΕΙ-21_14	Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες
	12ΕΠΙ-52_19	Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης
	12ΕΠΙ-60-20	Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό
	12ΕΠΙ-57_20	Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) Ι
	12ΕΙ-2_16	Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα
	12ΕΙ-7	Λατινική Ιστοριογραφία
	12ΕΙ-18_14	Η βυζαντινή πόλη
	12ΕΙ-20_16	Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής
12ΕΠΙ-58_20	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία	
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Στ' και Η')	12ΕΙ-1_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες
	12ΕΙ-14_14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας
	12ΕΙ-24_14	Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης
	12ΕΙ-12_10	Βυζαντινός Πολιτισμός
	12ΕΙ-25	Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό χώρο: Λατινοκρατία
	12ΕΠΙ-56_19	Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες
	12ΕΙ-46_18	Αρχαιοϋλικά
	12ΕΙ-29_16	Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα
	12ΕΙ-47_18	Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση
	12ΕΠΙ-59_20	Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών
	12ΕΙ_45	Πρακτική Άσκηση
	12ΕΠΙ-53_19	Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου
	12ΕΠΙ-54_19	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
	12ΕΙ-9_16	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη.
	12ΕΙ-10_14	Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας
	12ΕΙ-23_14	Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας
	12ΕΙ-26	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος, Παραμύθι
12ΕΙ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ		
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ		
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Ε' και Ζ')	12ΕΑ-2_14	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία: Αρχαιότητα, Ρωμαϊοκρατία, Μεσαίωνας
	12ΕΑ-8	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος
	12ΕΑ-9_16	Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική
	12ΕΑ-32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία
	12ΕΑ-16_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση
	12ΕΑ-55_19	Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας
	12ΕΠΑ-52_19	Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης
	12ΕΠΑ-60_20	Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό
	12ΕΠΑ-57_20	Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) Ι
	12ΕΑ-5_16	Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές, Ήθη και Έθιμα.
	12ΕΑ-11_10	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική
	12ΕΑ-18_14	Η βυζαντινή πόλη
	12ΕΑ-22_16	Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής
	12ΕΠΑ-58_20	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Στ' και Η')	12ΕΑ-4_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες
	12ΕΑ-15_14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας
	12ΕΑ-10_10	Βυζαντινός Πολιτισμός
	12ΕΑ-14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική
	12ΕΑ-24_14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ζητήματα Κρητομυκηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας
	12ΕΑ-56_19	Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες
	12ΕΠΑ-61_20	Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική
	12ΕΑ-46_18	Αρχαιοϋλικά
	12ΕΑ-47_18	Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση
	12ΕΑ-13_16	Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα
	12ΕΠΑ-59_20	Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών
	12ΕΑ-45	Πρακτική Άσκηση
	12ΕΠΑ-53_19	Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου
	12ΕΠΑ-54_19	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
	12ΕΑ-27	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος, Παραμύθι
	12ΕΑ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα
12ΕΑ-33_16	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη	

Δ. Πτυχιακή εργασία

Για τους φοιτητές που έχουν εισαχθεί στο Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 και εξής, η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας είναι προαιρετική και δύναται να αντικατασταθεί από 3 μαθήματα επιλογής (επιπλέον των 4 μαθημάτων επιλογής που υποχρεούται να παρακολουθήσει ο φοιτητής). Η πτυχιακή εργασία κατανέμεται στα δύο τελευταία εξάμηνα φοίτησης (Ζ' και Η' εξάμηνο). Τον κανονισμό της πτυχιακής θα βρείτε εδώ: <http://ham.uop.gr/images/files/kanonismos-ptixiakis.pdf>.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	Ζ' Εξάμηνο
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	Η' Εξάμηνο

Ε. Πρακτική Άσκηση

Οι φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατά τη διάρκεια των Προπτυχιακών Σπουδών τους, μπορούν να συμμετάσχουν προαιρετικά στο πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης, που εντάσσεται στο Πρόγραμμα Σπουδών ως μάθημα επιλογής μόνο κατά το ΣΤ' εξάμηνο της φοίτησης.

Βασική στόχευση της Πρακτικής Άσκησης είναι να θέσουν οι φοιτητές σε πρακτική εφαρμογή θεωρίες και γνώσεις που έχουν διδαχθεί και έχουν αποκομίσει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Με τον τρόπο αυτό η Πρακτική Άσκηση συνεισφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία, επιτρέποντας αφενός την εφαρμογή του θεωρητικού πλαισίου σε πραγματικό εργασιακό χώρο και αφετέρου την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας με την εμπειρία της εφαρμογής.

Με την Πρακτική Άσκηση οι φοιτητές:

- Έρχονται σε επαφή με την εργασιακή πραγματικότητα των κλάδων που έχουν επιλέξει να σπουδάσουν.
- Εξοικειώνονται με υπηρεσίες και φορείς που ασχολούνται με τη μελέτη και τη διαχείριση της Ιστορικής και Αρχαιολογικής Επιστήμης.

Επιπλέον, η Πρακτική Άσκηση αποτελεί ένα αναγκαίο βήμα για:

- Τη δημιουργία ενός σταθερού συνδέσμου του Τμήματος και του φοιτητικού του δυναμικού με την αγορά εργασίας.
- Τη διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης των φοιτητών.
- Την εξειδίκευση και την περαιτέρω ανάπτυξη των επαγγελματικών ενδιαφερόντων των φοιτητών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

✓ Προαπαιτούμενα μαθήματα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων **12I-1_8: Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31 π.Χ.)** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) και **12I-4_8: Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Στ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K3_12: Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι** (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων **12I-5_12: Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Στ΄ Εξαμήνου) και **12I-6_8: Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K4_14: Εισαγωγή στην Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)** (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων **12I-3_8: Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) και **12I-9_8: Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Η΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K14_10: Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: Από την Άλωση της Πόλης (1453) έως την Επανάσταση του 1821** (Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12I-15_18: Ιστορία του Ανατολικού Μεσογειακού Χώρου: Από την Πρώτη Σταυροφορία έως και τον Έβδομο Βενετο-Οθωμανικό πόλεμο (τέλη 11^{ου} – αρχές 18^{ου} αι.)** (Μάθημα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K21_8: Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση** (Μάθημα Κορμού Δ΄εξαμήνου).

✓ **Προαπαιτούμενα μαθήματα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών**

- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων **12A-7_12: Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα **12K5_8: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας** (Μάθημα Κορμού Α' Εξαμήνου) και **12K7_8: Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή** (Μάθημα Κορμού Β' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων **12A-1_8: Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική, Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα **12K5_8: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας** (Μάθημα Κορμού Α' Εξαμήνου) και **12K6_14: Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού** (Μάθημα Κορμού Γ' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12A-3_12: Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών ΣΤ' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K6_14: Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού** (Μάθημα Κορμού Γ' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12A-6_14: Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K8_16: Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Περίοδος** (Μάθημα Κορμού Β' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12A-2_12: Ενάλια Αρχαιολογία Ι: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K5_8: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας** (Μάθημα Κορμού Α' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12A-10_18: Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα **12K6_14: Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού** (Μάθημα Κορμού Γ' Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος **12A-11_18: Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών IV: Ανάδειξη και Διαχείριση Αρχαιολογικών χώρων, Μνημείων και Οικιστικών συνόλων** (Μάθημα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Η' Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα **12K37_16: Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Μουσειολογία-Επιμέλεια Συλλογών** (Μάθημα Κορμού Δ' Εξαμήνου) και **12A/ΔΠΑ-2_16: Διαχείριση Πολιτισμικών**

Αγαθών II: Αξιοποίηση, Επικοινωνία, Ανάπτυξη (Μάθημα Κατευθ Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου).

Επισημάνσεις

- **Κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 2020-2021 δεν θα προσφερθούν τα ακόλουθα Μαθήματα Επιλογής:**

Ε΄ και Ζ΄ Εξαμήνου:

12ΕΙ-2_16 = 12ΕΑ-5_16: Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα

12ΕΙ-7: Λατινική Ιστοριογραφία

12ΕΙ-18_14 = 12ΕΑ-18_14: Η βυζαντινή πόλη

12ΕΙ-20_16 = 12ΕΑ-22_16: Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής

12ΕΠΙ-58_20 = 12ΕΠΑ-58_20: Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία

12ΕΑ-11_10: Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική

Στ΄ και Η΄ Εξαμήνου:

12ΕΙ-9_16 = 12ΕΑ-33_16: Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη

12ΕΙ-10_14: Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας

12ΕΙ-12_10 = 12ΕΑ-10_10: Βυζαντινός Πολιτισμός

12ΕΙ-23_14: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας

12ΕΙ-24_14: Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης

12ΕΙ-26 = 12ΕΑ-27: Λαογραφία: Παραοιμακός Λόγος, Παραμύθι

12ΕΙ-31_14 = 12ΕΑ-31_14: Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα

- **Κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 2020-2021**

συνεχίζεται η προσωρινή αναστολή ισχύος των προαπαιτούμενων μαθημάτων και των δύο κατευθύνσεων.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

✓ Μαθήματα Κορμού

Τα μαθήματα Κορμού αποσκοπούν στην εισαγωγική και βασική κατάρτιση των φοιτητών στους τρεις (3) θεμελιώδεις επιστημονικούς κλάδους το Τμήματος (Ιστορία, Αρχαιολογία, Πολιτισμική Διαχείριση). Ένας από τους βασικότερους στόχους των μαθημάτων Κορμού είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στην κατανόηση του περιεχομένου του κάθε γνωστικού αντικειμένου, στην κριτική σκέψη και, ειδικότερα, στη συνδυαστική χρήση της γνώσης.

Κατόπιν τούτου:

- Σε όλα τα μαθήματα Κορμού δίνονται πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ects). Πρόκειται για εισαγωγικά μαθήματα, των οποίων το γνωστικό περιεχόμενο επανεξετάζεται λεπτομερέστερα στο πλαίσιο της κατεύθυνσης τα επόμενα έτη ή πραγματεύεται ύλη με την οποία οι φοιτητές έχουν ήδη μια εξοικείωση.

✓ Μαθήματα Κατεύθυνσης

Ο συνδυασμός αφενός της Ιστορίας και αφετέρου της Αρχαιολογίας με τη Διαχείριση των Πολιτισμικών Αγαθών προσαυξάνει τον δείκτη δυσκολίας και διευρύνει το πεδίο μελέτης. Οι φοιτητές πέρα από τη μελέτη εκτενούς βιβλιογραφίας αναλαμβάνουν και ένα σημαντικό αριθμό γραπτών εργασιών, ο οποίος απαιτείται για την έμπρακτη εμπέδωση των γνώσεών τους. Απαιτούνται επίσης εκ μέρους των φοιτητών και παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες και πρακτικές εφαρμογές.

Με αυτό το σκεπτικό:

- Σε οκτώ (8) από τα υποχρεωτικά μαθήματα κάθε Κατεύθυνσης δίδονται πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ects).
- Σε πέντε (5) από τα υποχρεωτικά μαθήματα κάθε Κατεύθυνσης δίδονται έξι (6) πιστωτικές μονάδες (ects). Πρόκειται για μαθήματα με τα οποία έρχονται σε επαφή οι φοιτητές με εξειδικευμένα αντικείμενα σύνθετου χαρακτήρα. Ως εκ τούτου απαιτείται μεγαλύτερος φόρτος εργασίας, πέραν της μελέτης, με παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες, και εκπόνηση μελετών κατά περίπτωση.

- Σε τρία (3) από τα υποχρεωτικά μαθήματα κάθε Κατεύθυνσης δίδονται επτά (7) πιστωτικές μονάδες (ects). Τα συγκεκριμένα μαθήματα, εκτός από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, έχουν εκτενέστερη ύλη, ενώ εισάγουν τους φοιτητές σε εξειδικευμένη αρχαιολογική γνώση ή απαιτούν συνδυαστική αρχαιογνωστική προσέγγιση. Συνεπώς τα μαθήματα αυτά απαιτούν ακόμη μεγαλύτερο φόρτο εργασίας, ασκήσεις πεδίου, επισκέψεις σε Μουσεία και Μνημεία, παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες, και εκπόνηση υποχρεωτικών μελετών.

✓ Μαθήματα Επιλογής

Σε όλα τα μαθήματα Επιλογής δίνονται τέσσερις (4) πιστωτικές μονάδες (ects).

	ΕΞΑΜΗΝΟ								ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	Στ΄	Ζ΄	Η΄	
Μαθήματα Κορμού	6	6	6	6					24
Μαθήματα Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών					5	4	4	3	16
Μαθήματα Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών					5	4	3	4	16
Μαθήματα Επιλογής					1	1	1	1	4
Πτυχιακή Εργασία							1	1	
									44 + Πτυχιακή Εργασία ή + 3 Μαθήματα Επιλογής

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ				
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΜ	ECTS
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K1_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Ι: Ομηρικά Έπη-Δραματική Ποίηση	3	5
	12K2	Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές	3	5
	12K3_12	Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι	3	5
	12K4_14	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)	3	5
	12K5_8	Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας	3	5
	12K28_16	Νέα Ελληνική Γραμματεία Ι: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30	3	5
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K7_8	Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή	3	5
	12K8_16	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδος	3	5
	12K39_20	Εισαγωγή στη Λατινική Γλώσσα	3	5
	12K14_10	Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: Από την Άλωση της Πόλης (1453) έως την Επανάσταση του 1821	3	5
	12K27_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙ: Ιστοριογραφία	3	5
	12K36_14	Νέα Ελληνική Γραμματεία ΙΙ: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα	3	5
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K6_14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού	3	5
	12K9_16	Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου	3	5
	12K18_14	Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας	3	5
	12K19_8	Βυζαντινή Φιλολογία	3	5
	12K20_8	Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή	3	5
	12K38_20	Εισαγωγή στην Ενάλια Αρχαιολογία	3	5
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ	12K21_8	Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση	3	5
	12K29_8	Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την Μάχη της Χαιρώνειας	3	5
	12K30_8	Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα	3	5
	12K31_8	Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος	3	5
	12K32_10	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	3	5
	12K37_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Μουσειολογία – Επιμέλεια Συλλογών	3	5

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ				
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ				
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΜ	ECTS
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ	12I-1_8	Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31 π.Χ.)	3	5
	12I-16_18	Βυζαντινή Φιλολογία: Ποίηση	3	5
	12I-15_18	Ιστορία του Ανατολικού Μεσογειακού Χώρου: Από την Πρώτη Σταυροφορία έως και τον Έβδομο Βενετο-Οθωμανικό πόλεμο (τέλη 11 ^{ου} – αρχές 18 ^{ου} αι.)	3	5
	12I-3_8	Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	3	6
	12I/ΔΠΑ-2_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη	3	5
ΣΤ' ΕΞ.	12I-4_8	Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι	3	7
	12I-5_12	Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου	3	6
	12I/ΔΠΑ-3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση	3	6
	12I/ΠΔΓ-1_16	Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	3	7
Ζ' ΕΞΑΜ.	12I-6_8	Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς	3	4
	12I-7_8	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης	3	5
	12I/ΔΠΑ-5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών III: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων και Εκπαίδευση	3	5
	12I/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	3	6
Η' ΕΞ.	12I-8_8	Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα	3	7
	12I-9_8	Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις αρχές του 21 ^{ου} αιώνα	3	7
	12I/ΔΠΑ-4_16	Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες	3	6
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ				
Ε' ΕΞΑΜ.	12A-1_8	Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης	3	5
	12A-10_18	Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού	3	6
	12A-2_12	Ενάλια Αρχαιολογία I: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης	3	5
	12A-5_8	Αρχαιομετρία	3	5
	12A/ΔΠΑ-2_16	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη	3	5
ΣΤ' ΕΞ.	12A-3_12	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος	3	7
	12A-4_12	Ενάλια Αρχαιολογία II: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου	3	6
	12A-12_20	Χερσαία και Ενάλια Αρχαιολογία Πεδίου	3	6
	12A/ΠΔΓ-1_16	Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	3	7
Ζ' ΕΞ.	12A-7_12	Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική	3	7
	12A-6_14	Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας	3	7
	12A/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	3	6
Η' ΕΞ.	12A-8_8	Ειδικά θέματα Αρχαιομετρίας – Εργαστήριο	3	5
	12A-9_16	Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική	3	4
	12A/ΔΠΑ-4_16	Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες	3	6
	12A-11_18	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών IV: Ανάδειξη και Διαχείριση Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Οικιστικών Συνόλων	3	5

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ				
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΜ	ECTS
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Ε' και Ζ')	12ΕΙ-5_14	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία: Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	3	4
	12ΕΙ-13_12	Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830	3	4
	12ΕΙ-15-10	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	3	4
	12ΕΠΙ-55_19	Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας	3	4
	12ΕΙ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	3	4
	12ΕΙ-8	Παπυρολογία-Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική	3	4
	12ΕΙ-21_14	Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες	3	4
	12ΕΠΙ-52_19	Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης	3	4
	12ΕΠΙ-60-20	Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό	3	4
	12ΕΠΙ-57_20	Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) Ι	3	4
	12ΕΙ-2_16	Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα	3	4
	12ΕΙ-7	Λατινική Ιστοριογραφία	3	4
	12ΕΙ-18_14	Η βυζαντινή πόλη	3	4
	12ΕΙ-20_16	Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής	3	4
	12ΕΠΙ-58_20	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία	3	4
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Στ' και Η')	12ΕΙ-1_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες	3	4
	12ΕΙ-14_14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	3	4
	12ΕΙ-24_14	Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης	3	4
	12ΕΙ-12_10	Βυζαντινός Πολιτισμός	3	4
	12ΕΙ-25	Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό χώρο: Λατινοκρατία	3	4
	12ΕΠΙ-56_19	Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες	3	4
	12ΕΙ-46_18	Αρχαιοϋλικά	3	4
	12ΕΙ-29_16	Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα	3	4
	12ΕΙ-47_18	Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση	3	4
	12ΕΠΙ-59_20	Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών	3	4
	12ΕΙ_45	Πρακτική Άσκηση	3	4
	12ΕΠΙ-53_19	Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου	3	4
	12ΕΠΙ-54_19	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	3	4
	12ΕΙ-9_16	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη.	3	4
	12ΕΙ-10_14	Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας	3	4
12ΕΙ-23_14	Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας	3	4	
12ΕΙ-26	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος, Παραμύθι	3	4	
12ΕΙ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	3	4	

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ				
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ				
	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΜ	ECTS
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Ε' και Ζ')	12ΕΑ-2_14	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία: Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	3	4
	12ΕΑ-8	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	3	4
	12ΕΑ-9_16	Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική	3	4
	12ΕΑ-32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία	3	4
	12ΕΑ-16_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	3	4
	12ΕΑ-55_19	Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας	3	4
	12ΕΠΑ-52_19	Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης	3	4
	12ΕΠΑ-60_20	Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό	3	4
	12ΕΠΑ-57_20	Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) Ι	3	4
	12ΕΑ-5_16	Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα.	3	4
	12ΕΑ-11_10	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική	3	4
	12ΕΑ-18_14	Η βυζαντινή πόλη	3	4
	12ΕΑ-22_16	Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής	3	4
	12ΕΠΑ-58_20	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία	3	4
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ (Στ' και Η')	12ΕΑ-4_14	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες	3	4
	12ΕΑ-15_14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	3	4
	12ΕΑ-10_10	Βυζαντινός Πολιτισμός	3	4
	12ΕΑ-14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική	3	4
	12ΕΑ-24_14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ζητήματα Κρητομυκηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας	3	4
	12ΕΑ-56_19	Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες	3	4
	12ΕΠΑ-61_20	Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική	3	4
	12ΕΑ-46_18	Αρχαιοϋλικά	3	4
	12ΕΑ-47_18	Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση	3	4
	12ΕΑ-13_16	Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα	3	4
	12ΕΠΑ-59_20	Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών	3	4
	12ΕΑ-45	Πρακτική Άσκηση	3	4
	12ΕΠΑ-53_19	Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου	3	4
	12ΕΠΑ-54_19	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	3	4
	12ΕΑ-27	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος, Παραμύθι	3	4
	12ΕΑ-31_14	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	3	4
	12ΕΑ-33_16	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη	3	4

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΜ	ECTS
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	8	6
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	8	6

ΣΥΝΟΛΟ ECTS: 240

ΚΟΡΜΟΥ:	120
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:	92
ΕΠΙΛΟΓΗΣ:	16
ΠΤΥΧΙΑΚΗ (ή 3 επιπλέον Μαθήματα Επιλογής) :	12

Συνεπώς, ύστερα από τα παραπάνω, για την απόκτηση του Πτυχίου οι φοιτητές οφείλουν:

- Να εγγραφούν, να παρακολουθήσουν και να εξετασθούν επιτυχώς συνολικά στα:
  - ✓ **24** Μαθήματα Κορμού
  - ✓ **16** Μαθήματα Κατεύθυνσης την οποία έχουν επιλέξει
  - ✓ **4** από τα προσφερόμενα Μαθήματα Επιλογής της Κατεύθυνσης την οποία έχουν επιλέξει.
- Να εκπονήσουν με επιτυχία Πτυχιακή Εργασία ή να παρακολουθήσουν και να εξετασθούν επιτυχώς σε επιπλέον 3 Μαθήματα Επιλογής.
- Το σύνολο των υποχρεώσεων των φοιτητών για την απόκτηση του πτυχίου αντιστοιχεί σε διακόσιες σαράντα (240) πιστωτικές μονάδες (ECTS), δηλαδή 30 μονάδες ανά εξάμηνο.

Υπολογισμός βαθμού Πτυχίου

Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού Πτυχίου είναι ενιαίος για όλα τα Α.Ε.Ι. της χώρας και καθορίζεται από την Υπουργική Απόφαση Β3/2166/1987 (Φ.Ε.Κ. 308 Β΄):

1. Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών που θα εισαχθούν στα Α.Ε.Ι. από το Ακαδημαϊκό Έτος 1987-88 και μετά λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου (Άρθρο 25 παρ. 12 Ν 1268/1982), καθώς και της διπλωματικής εργασίας, όπου αυτή προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών

2.
α) Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος επί έναν συντελεστή, ο οποίος ονομάζεται συντελεστής βαρύτητας του μαθήματος και το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το άθροισμα των συντελεστών βαρύτητας όλων των μαθημάτων.

β) Οι συντελεστές βαρύτητας κυμαίνονται από 1,0 έως 2,0 και υπολογίζονται ως εξής:

- Μαθήματα με 1 ή 2 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,0
- Μαθήματα με 3 ή 4 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,5
- Μαθήματα με περισσότερες από 4 διδακτικές μονάδες, καθώς και η διπλωματική εργασία, έχουν συντελεστή βαρύτητας 2,0.

3. Εάν ένας φοιτητής έχει βαθμολογηθεί σε περισσότερα μαθήματα από όσα αντιστοιχούν στον κατά το Πρόγραμμα Σπουδών απαιτούμενο ελάχιστο αριθμό διδακτικών μονάδων για την λήψη του πτυχίου, μπορεί αυτός να μην συνυπολογίσει για την εξαγωγή του βαθμού πτυχίου τους βαθμούς ενός αριθμού κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων, με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός αριθμός των διδακτικών μονάδων που προκύπτει από τα υπόλοιπα μαθήματα είναι τουλάχιστον ίσος με τον απαιτούμενο για την λήψη πτυχίου.

Παράρτημα Διπλώματος

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών χορηγεί Παράρτημα Διπλώματος (στα ελληνικά και στα αγγλικά) στους αποφοίτους του πρώτου και του δεύτερου κύκλου σπουδών. Πρόκειται για ένα επεξηγηματικό έγγραφο, που δεν υποκαθιστά τον επίσημο τίτλο σπουδών ή την αναλυτική βαθμολογία των μαθημάτων που χορηγούν τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Το Παράρτημα επισυνάπτεται στον τίτλο σπουδών που χορηγεί το ίδρυμα και παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το επίπεδο, το γενικότερο πλαίσιο εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία από τον φοιτητή που αναγράφεται ονομαστικά στο πρωτότυπο του τίτλου στον οποίο επισυνάπτεται το παράρτημα.

Στο παράρτημα δεν γίνονται αξιολογικές κρίσεις και δεν υπάρχουν δηλώσεις ισοτιμίας ή αντιστοιχίας ή προτάσεις σχετικά με την αναγνώριση του τίτλου στο εξωτερικό. Το Παράρτημα Διπλώματος εκδίδεται αυτομάτως και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Το πρωτότυπο του παραρτήματος πληροί τις προϋποθέσεις γνησιότητας που απαιτούνται για τον χορηγούμενο τίτλο σπουδών. Η ημερομηνία έκδοσης του παραρτήματος δεν συμπίπτει υποχρεωτικά με την ημερομηνία χορήγησης του τίτλου σπουδών αλλά δεν μπορεί ποτέ να είναι προγενέστερη από αυτή.

Το βασικό περιεχόμενο του Παραρτήματος Διπλώματος είναι ενιαίο για όλα τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και τυπώνεται σε ειδικό ομοιόμορφο χαρτί (μεμβράνη) σύμφωνα με το υπόδειγμα, τον τύπο και τις διαστάσεις που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι τομείς που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα και οι πληροφορίες που αναγράφονται εκάστοτε σε αυτό.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+

Το Πρόγραμμα Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό για την περίοδο 2014-2020. Στοχεύει στην ανάδειξη των δεξιοτήτων, της απασχολησιμότητας καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας σε όλους τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης. Το ΤΙΑΔΠΑ συμμετέχει στο πρόγραμμα Erasmus+ προσφέροντας τη δυνατότητα μετακίνησης στο εξωτερικό σε φοιτητές κάθε κύκλου σπουδών, σε μέλη ΔΕΠ και στο διοικητικό προσωπικό.

Μετακίνηση Φοιτητών

Το ΤΙΑΔΠΑ συμμετέχει στο πρόγραμμα Erasmus+ προσφέροντας τη δυνατότητα μετακίνησης στο εξωτερικό σε φοιτητές κάθε κύκλου σπουδών. Οι φοιτητές μπορούν επίσης να πραγματοποιήσουν Πρακτική Άσκηση σε φορέα υποδοχής του εξωτερικού με πλήρη αναγνώριση για το διάστημα του έργου τους, με διάρκεια κινητικότητας 2-12 μήνες. Η δυνατότητα αυτή προσφέρεται ήδη από το πρώτο έτος σπουδών.

Επιχορήγηση Φοιτητών

Οι φοιτητές που μετακινούνται στο πλαίσιο Erasmus+, λαμβάνουν μηνιαία επιχορήγηση ανάλογα με τη χώρα υποδοχής. Ομοίως και οι φοιτητές που μετακινούνται για πρακτική άσκηση, κατά τι αυξημένη. Για φοιτητές που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες προβλέπεται επιπλέον στήριξη (πληροφορίες και κριτήρια στο www.uop.gr/erasmus).

Περισσότερες πληροφορίες, ανακοινώσεις και προκηρύξεις δίνονται στην ιστοσελίδα <http://erasmus.uop.gr> Για τις υπάρχουσες συμφωνίες του ΤΙΑΔΠΑ με ακαδημαϊκά ιδρύματα του εξωτερικού, βλ. <http://ham.uop.gr/index.php/simfonies>

ΘΕΣΜΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Κάθε φοιτητής/τρια έχει τον προσωπικό του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος ήδη με την εισαγωγή του/της στο Τμήμα. Οι φοιτήτριες/τες ενθαρρύνονται να επικοινωνούν τακτικά με τον/την ΑΣ τους και να συζητούν ζητήματα που αφορούν τις σπουδές και τη μελλοντική πορεία τους. Αν και ο σκοπός των ΑΣ είναι να βοηθήσουν τους φοιτητές στην ανάπτυξη ουσιαστικών εκπαιδευτικών σχεδίων που να είναι συμβατά με τους στόχους της επαγγελματικής τους καριέρας και της ζωής τους γενικότερα, η τελική ευθύνη για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά σχέδια καθώς και τους μελλοντικούς στόχους, ανήκει αποκλειστικά σε κάθε μεμονωμένο/η φοιτητή/τρια. Περισσότερα στο <http://ham.uop.gr/el/foititika/akadimaikoi-symvouloi>.

ΑΛΛΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Περισσότερες πληροφορίες για τις διαδικασίες, τις εγγραφές και τα πιστοποιητικά, τους δικαιούχους της σίτισης και στέγασης, καθώς και για τις ψηφιακές υπηρεσίες, βλ. στην ιστοσελίδα του Τμήματος, στην υποκατηγορία «**Φοιτητικά**».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ

Α' εξάμηνο

12K1_14 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Ι: Ομηρικά Έπη – Δραματική Ποίηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία αποσπασμάτων από τα Ομηρικά Έπη και την Αρχαία Ελληνική Τραγωδία. Η επιλογή συγκεκριμένων αποσπασμάτων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις θεματικές ενότητες καθώς και τα γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του έπους και της τραγωδίας. Η σύγκριση και αντιπαραβολή αποσπασμάτων από διάφορα έργα σε κάθε είδος λογοτεχνικό θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα θεματικών και γλωσσικών δομών, προωθώντας έτσι την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική επική και δραματική (διαλογική και χορική) γλώσσα και ποίηση. Επίσης, θα γνωρίσουν την εποχή στην οποία δημιουργήθηκε το έπος και η τραγωδία, αλλά και την εποχή που περιγράφεται και αντανακλάται μέσα στα ίδια τα λογοτεχνικά έργα. Τυπικά θέματα και χαρακτηριστικά γνωρίσματα δομής, ύφους, μύθου, ήθους και πάθους θα βρίσκονται στο επίκεντρο της ερμηνευτικής προσέγγισης και ανάλυσης.

Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν αποσπάσματα από την ομηρική ποίηση και την τραγωδία
- να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε το κάθε λογοτεχνικό είδος καθώς επίσης και τις προσδοκίες του κοινού, στο οποίο απευθυνόταν κάθε ποιητής με την παράσταση των ραψωδών και των δραματουργών
- να εξοικειωθούν με τα γραμματειακά είδη του έπους και της τραγωδίας, το περιεχόμενο, τα θεματικά μοτίβα, τη γλώσσα, τη δομή, το ύφος και να μπορούν να προβούν και σε συσχετισμούς και αλληλεπιδράσεις
- να ερμηνεύουν κειμενοκεντρικά το περιεχόμενο του έπους και της τραγωδίας, τους χαρακτήρες και ήρωες, τον ρόλο των θεών, την πλοκή και τον μύθο καθώς και τα λογοτεχνικά, αφηγηματικά και δραματουργικά μέσα που χρησιμοποιούν οι ποιητές προκειμένου ψυχαγωγήσουν το κοινό.
- να εξηγήσουν την απήχηση του κάθε έργου από την εποχή που συντέθηκε μέχρι και τη σημερινή εποχή καθώς και την πρόσληψη του

κάθε λογοτεχνικού είδους αντιστοίχως

- να προσδιορίσουν και να αναλύσουν την παιδευτική αξία του έπους και της τραγωδίας και την άμεση σχέση των ποιητών και των έργων τους με το κοινό στο οποίο απευθύνονταν

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της επικής και της δραματικής ποίησης
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις και διδασκαλίες αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογικές εργασίες και ασκήσεις
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των κειμένων και των δεδομένων της εποχής
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω σε δύο σημαντικά γνωστικά αντικείμενα της κλασικής λογοτεχνίας, το έπος και τη δραματική ποίηση, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον.

12Κ2 Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός της παράδοσης αυτής είναι η παρουσίαση της έννοιας της «Ιστορίας» και των σταδίων εξέλιξης της ιστορικής επιστήμης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Ακόμα, παρουσιάζονται οι κατηγορίες της ιστοριογραφίας (πολιτική, στρατιωτική, ποσοτική), η διαφορά Θουκυδίδη-Πλουτάρχου, ιστορίας και βιογραφίας, οι σχολές των ιστορικών σπουδών το 19^ο και 20^ο αιώνα (θετικισμός, γαλλική σχολή - περιοδικό *Annales*, βρετανική μαρξιστική σχολή, οικονομική και κοινωνική ιστορία, κ.ά.), οι σχέσεις της ιστορίας με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες και τα κατά καιρούς θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που προέκυψαν από αυτές.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τις βασικές έννοιες της ιστορίας από την κλασική αρχαιότητα έως σήμερα
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της κάθε ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της ιστοριογραφίας ανά περίοδο

- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τις Ιστορικές Σπουδές από την αρχαιότητα έως σήμερα.

12Κ3_12 Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι

Περιεχόμενο μαθήματος

Επιχειρείται συνοπτική αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο ανάπτυξης της έρευνας της Αρχαίας Ιστορίας κατά τους νεότερους χρόνους και στις βασικές μεθοδολογικές αρχές μελέτης της ιστορίας των αρχαίων χρόνων. Ανά επιμέρους περίοδο και θεματική ενότητα εξετάζονται οι σημαντικότερες πηγές ιστορίας της πρώιμης αρχαιότητας (φιλολογικές μαρτυρίες, επιγραφές, νομίσματα, παπύρους, αρχαιολογικά κατάλοιπα) και επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογική προσέγγιση, την αξιολόγηση και τη χρήση τους.

Εξετάζονται οι βασικές περίοδοι και οι σημαντικότερες θεματικές ενότητες της Αρχαίας Ιστορίας από την εμφάνιση των Πρωτοελλήνων έως και το τέλος των Περσικών Πολέμων, συγκεκριμένα:

- ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός: οι σχέσεις των Μυκηναίων με τους πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής και της Αιγύπτου, επίσης με τον Κυκλαδικό και Μινωικό Πολιτισμό, η ιστορία της έρευνας του μυκηναϊκού κόσμου, η ανάπτυξη κι ο χαρακτήρας του ανακτορικού συστήματος, οι πολιτικές-οικονομικές δομές και η κοινωνική διαστρωμάτωση του μυκηναϊκού κόσμου,
- η κατάρρευση του μυκηναϊκού πολιτισμού και οι «Σκοτεινοί Αιώνες»
- ο ελληνικός κόσμος κατά την Εποχή του Σιδήρου
- η αρχαϊκή Ελλάδα: τα ομηρικά έπη, ο ελληνικός κόσμος κατά τον 8ο και 7ο αι. π.Χ., οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, φυλές-φατρίες-γέννη, η ανάδυση της πόλης-κράτους, ο ρόλος της θρησκείας-λατρείας στη συγκρότηση της πόλης-κράτους, η φάλαγγα και η πολιτική σημασία της, ο Μεγάλος Ελληνικός Αποικισμός (φάσεις, αίτια και αποτελέσματα).
- η εξέλιξη του πολιτεύματος και των θεσμών στις ελληνικές πόλεις-κράτη: η ολιγαρχία, η αριστοκρατία, η τυραννία και οι πρώιμες εκφάνσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Μεγάλη Ρήτρα του Λυκούργου και η διαμόρφωση του σπαρτιατικού πολιτεύματος, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στην Αθήνα του 6ου αι. π.Χ., το έργο του Σόλωνα, η τυραννίδα του Πεισίστρατου, οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη, οι στόχοι του και η θεμελίωση της αθηναϊκής δημοκρατίας, το νόμισμα.
- οι Περσικοί Πόλεμοι: το περσικό κράτος, οι σχέσεις των Περσών με τον ελληνικό κόσμο κατά το τέλος του 6ου και στις αρχές του 5ου αι. π.Χ., η περιγραφή των γεγονότων από τους αρχαίους συγγραφείς, τα αίτια της σύγκρουσης, οι συνέπειες των Μηδικών για τον αρχαίο κόσμο, η επίδραση των Μηδικών στην αρχαία ελληνική σκέψη και κοσμοαντίληψη.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί βασικό εισαγωγικό πλαίσιο στις ιστορικές σπουδές, το περιεχόμενο, τις μεθόδους και τους στόχους της Ιστορίας. Επίσης, την εξέλιξη των θεσμών, των αρχών και των πολιτισμικών επιτευγμάτων των Ελλήνων, καθώς και την αφύπνιση του πνεύματος μέσα από τη λογοτεχνική παραγωγή. Ο φοιτητής θα μάθει να κατανοεί τι είναι ελληνικό και τι ξένο, τις φυλετικές διαφοροποιήσεις των Ελλήνων,

τις πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις, τις αφομοιωτικές διαδικασίες και την παραγωγή καινούργιων πολιτισμικών φαινομένων. Επίσης, θα μάθει ότι ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός δεν υπήρξε ο αρχαιότερος, αλλά ο ανώτερος και ο ποιοτικότερος και επηρέασε βαθύτατα την εξέλιξη του ευρωπαϊκού πνεύματος, ιδίως από την κλασική εποχή και μετά.

- Δυνατότητα επιστημονικής ανάλυσης των γεγονότων
- Δυνατότητα πλήρους κατανόησης της δράσης των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν την εξέλιξη των γεγονότων (οικονομία, θρησκεία, εθνικισμός, εξουσιαστικές τάσεις, εμπορικοί ανταγωνισμοί κ.τ.λ.)
- Δυνατότητα σύνθεσης ανάλογων επιστημονικών εργασιών

12K4_14 Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία επιχειρείται μια ιστορική επισκόπηση της μακράιωνης ιστορικής διαδρομής της βυζαντινής αυτοκρατορίας (4ος-15ος αιώνες), σε συνδυασμό με τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου ή υποπεριόδου σε πολιτικό, στρατιωτικό, διοικητικό, οικονομικό, κοινωνικό, πνευματικό, θρησκευτικό και πολιτιστικό επίπεδο. Το διάγραμμα των θεματικών κατά τις παραδόσεις μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- Ο όρος «Βυζαντινός». Εθνολογική σύνθεση, πληθυσμός και γεωγραφία της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο χαρακτήρας της βυζαντινής αυτοκρατορίας (1η εβδομάδα).
- Ανάπτυξη των βυζαντινών σπουδών. Οριοθέτηση πεδίων έρευνας και η εξέλιξη της ερευνητικής μεθοδολογίας. Νέες κατευθύνσεις και προοπτικές της ιστορικής έρευνας για το Βυζάντιο (2η εβδομάδα).
- Διαχωρισμός της βυζαντινής ιστορίας σε περιόδους και υποπεριόδους: αιτιολόγηση του προτεινόμενου σχήματος (3η εβδομάδα).
- Το πρώιμο βυζαντινό κράτος:
  - ✓ η περίοδος 324-491 (4η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος 491-641(5η+6η εβδομάδα)
- Η μεσοβυζαντινή περίοδος:
  - ✓ οι «Σκοτεινοί αιώνες»: 641-867 (7η εβδομάδα)
  - ✓ η πρώιμη Μακεδονική δυναστεία: 867-1025 (8η+9η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος της αστικής «αριστοκρατίας»: 1025-1081 (10η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος της στρατιωτικής «αριστοκρατίας»: 1081-1204 (11η εβδομάδα).
- Η υστεροβυζαντινή περίοδος:
  - ✓ η Λατινική κυριαρχία: 1204-1261 (12η εβδομάδα),
  - ✓ η ανάκτηση και η πτώση της Κωνσταντινουπόλεως: 1261-1453 (12+13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στη μελέτη της Βυζαντινής Ιστορίας και ειδικότερα να κατανοήσουν τις εξελίξεις εκείνες οι οποίες οδήγησαν στη μετάθεση του κέντρου βάρους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από τη Δύση στην Ανατολή, καθώς στη σταδιακή διαμόρφωση μιας νέας πολυεθνικής αυτοκρατορίας με κέντρο την Κωνσταντινούπολη που επιβίωσε περισσότερο από 11 αιώνες. Εξετάζονται αναλυτικά ο γεωγραφικός χώρος και τα γεγονότα-σταθμοί, που καθόρισαν τις παραπάνω εξελίξεις κατά περιόδους. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες άμεσες και έμμεσες ιστορικές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της βυζαντινής ιστορίας και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των ιστορικών φαινομένων. Η προσέγγιση της βυζαντινής ιστορίας με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου οι γραπτές πηγές συνδυάζονται με την αρχαιολογική μαρτυρία και την μαρτυρία των υλικών κατάλοιπων, δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην εξέλιξη των βυζαντινών σπουδών
- να οριοθετούν με σαφήνεια τις κύριες περιόδους και υποπεριόδους της βυζαντινής ιστορίας
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα γεγονότα της βυζαντινής ιστορίας και να εξηγούν τα αίτια και τις συνέπειές τους
- να αναλύουν τα κύρια χαρακτηριστικά σε πολιτικό, στρατιωτικό και πολιτιστικό επίπεδο της κάθε περιόδου
- να μπορούν να συνδέουν επιμέρους γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις μιας περιόδου
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της βυζαντινής αυτοκρατορίας και τον σημαντικό της ρόλο σε επίπεδο πολιτικό και πολιτισμικό μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

12K5_8 Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας

Περιεχόμενο μαθήματος

- Τι είναι αρχαιολογία
- Τι εννοούμε με τον όρο θεωρία
- Σχέση θεωρίας και πράξης στην αρχαιολογία σήμερα
- Το αρχαιολογικό υλικό
- Που συνέβη κάτι; Με τι συνυπάρχει;
- Πότε συνέβη κάτι; Συγχρόνως με τι;
- Αρχαιολογική μαρτυρία, χώρος και χρόνος
- Γιατί συνέβη κάτι ή τι σημαίνει αυτό που συνέβη;
- Μερικές εφαρμογές I: Η έννοια του χώρου σε σχέση με την ανάλυση των οικισμών

- Μερικές εφαρμογές II: Συμβολικός τρόπος έκφρασης και αρχαιολογικά δεδομένα
- Μερικές εφαρμογές III: Επαφές, εμπόριο, ανταλλαγές
- Η αρχαιολογία σήμερα – γιατί να μας αφορά;
- Ασκήσεις βιβλιογραφίας

Μαθησιακοί στόχοι

Αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την τρέχουσα αρχαιολογική θεωρία και πράξη. Η ιστορία των αρχαιολογικών ανακαλύψεων κρίνεται εν μέσω της πνευματικής ατμόσφαιρας του 19ου και του 20ου αι. έως την σημερινή διάκριση σε Παραδοσιακή Αρχαιολογία και Νέα. Αναδεικνύεται η συμβολή των θετικών επιστημών στην ενίσχυση των παραδοσιακών μεθόδων ανάλυσης, καθώς και ο ρόλος των διεπιστημονικών προσεγγίσεων στην κατανόηση του παρελθόντος.

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία και ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12K28_16 Νέα Ελληνική Γραμματεία I: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30

Περιεχόμενο μαθήματος

Ιστορική αναδρομή στην περίοδο που έπεται της Κρητικής Λογοτεχνίας της Ακμής, με έμφαση

- στην Επτανησιακή Σχολή
- στους Αθηναίους Ρομαντικούς
- στην πεζογραφία του 19ου αιώνα
- στη γενιά του 1880 και τους επιγόνους της
- στο έργο των Κ.Π. Καβάφη, Κώστα Βάρναλη και Κώστα Καρυωτάκη
- στην πεζογραφία των ετών 1900-1920 και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές

- θα είναι σε θέση να παρακολουθούν τη λογοτεχνική παραγωγή της περιόδου σε συνάρτηση με τη θεμελίωση της νεοελληνικής ιδεολογίας, την επέκταση του εθνικού κράτους και την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας

- Θα έχουν έρθει σε επαφή με τα σημαντικότερα λογοτεχνικά δείγματα της εποχής και θα έχουν διδαχθεί πώς εξελίχθηκε η ελληνική γλώσσα, αλλά και το λεγόμενο Γλωσσικό Ζήτημα, κατά τα χρόνια αυτά
- Θα έχουν εξοικειωθεί με εμβληματικές προσωπικότητες των νεοελληνικών γραμμάτων και τον ρόλο τους, ρητό ή υπόρρητο, στα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της συγκεκριμένης περιόδου, κατά την οποία τίθενται οι βάσεις για την ανάπτυξη της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής γραμματείας

Το μάθημα βοηθά τους φοιτητές

- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία και τις πολιτισμικές προεκτάσεις των λογοτεχνικών κειμένων της περιόδου
- να εμβαθύνουν στη σχέση της νεοελληνικής γραμματείας με τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της εποχής
- να μάθουν να σκέπτονται δημιουργικά και επαγωγικά
- να αναζητούν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με τη νεοελληνική γραμματεία με τη χρήση και των νέων τεχνολογιών

B' εξάμηνο

12K7_8 Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγική ενότητα

- Γίνεται εισαγωγή στις αρχαιογνωστικές επιστήμες και στις βασικές έννοιες της Κλασικής Αρχαιολογίας.
- Ακολουθούν δύο κύριες ενότητες, που εξετάζουν αναλυτικά τη γεωμετρική και την αρχαϊκή εποχή.

Πρώτη ενότητα

- Εξετάζεται η μετάβαση από τη μυκηναϊκή στη γεωμετρική εποχή σε συσχέτισμό με τις ιστορικές και κοινωνικές ανακατατάξεις που επήλθαν στον ελλαδικό χώρο ως συνέπεια της παρακμής των μεγάλων κέντρων της Ανατολής.
- Διασαφηνίζεται ο όρος «γεωμετρική εποχή», προσδιορίζεται χρονικά (11ος-8ος αι.) και εντάσσεται σε υποπεριόδους.
- Δίνεται μία σφαιρική εικόνα των αρχαιολογικών καταλοίπων του ελλαδικού χώρου, υπό το πρίσμα της ένταξής τους στο ευρύτερο πλαίσιο των πολιτισμών της Ανατολικής Μεσογείου .
- Παρουσιάζονται οι βασικές κατηγορίες της γεωμετρικής τέχνης: αρχιτεκτονική (δημόσια και ιδιωτική), ειδωλοπλαστική, κεραμική και μεταλλοτεχνία.

Δεύτερη ενότητα

- Εξετάζεται η μετάβαση από τη γεωμετρική στην αρχαϊκή εποχή σε συσχέτισμό με τις ιστορικές και κοινωνικές ανακατατάξεις στον ελλαδικό χώρο.

- Προσδιορίζεται χρονικά η αρχαϊκή εποχή (7ος-6ος αι.) και εντάσσεται σε υποπεριόδους.
- Διασαφηνίζονται οι όροι «ανατολίζουσα περίοδος» και «δαιδαλική τέχνη» και εξετάζονται ανά κατηγορία τα αρχαιολογικά κατάλοιπα του 7ου αιώνα.
- Παρουσιάζεται η εξέλιξη της αρχαϊκής τέχνης του 6ου αι. και αναλύονται οι βασικές της κατηγορίες: αρχιτεκτονική (δημόσια και ιδιωτική), πλαστική, κεραμική και μεταλλοτεχνία.
- Γίνεται αναφορά στην τέχνη των αποικιακών κέντρων της Περιφέρειας του ελληνικού κόσμου (Μ. Ασία, Μεγάλη Ελλάδα, Β. Αφρική, Εύξεινος Πόντος) και συσχετισμός τους με τα αρχαϊκά κέντρα τέχνης του ελλαδικού χώρου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Κλασικής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών προς άντληση αρχαιολογικών πληροφοριών (αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία, επιγραφική, κ.ά.)
- Κατανόηση της μετάβασης από τους προϊστορικούς στους ιστορικούς χρόνους
- Αναλυτική εξέταση της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και υπό το πρίσμα των νέων αρχαιολογικών δεδομένων
- Εμβάθυνση στο ιστορικο-κοινωνικό υπόβαθρο της εποχής που εξετάζεται με τον σχολιασμό επιλεγμένων χωρίων της αρχαίας γραμματείας (Όμηρος, Ησίοδος, Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Πausανίας κ.ά.)
- Μεθοδολογική προσοικείωση με το νέο ερευνητικό αντικείμενο της Κλασικής Αρχαιολογίας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Προσαρμογή σε νέες ερευνητικές συνθήκες του διαρκώς εξελισσόμενου κλάδου
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στα πολιτισμικά αγαθά
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Κ8_16 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδος

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην αρχαιολογία και τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας και της πρωτοβυζαντινής περιόδου (4ος-7ος αιώνες). Εξετάζονται θέματα πολεοδομίας, κοσμικής και εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, επιδαπέδιου και εντοιχίου ψηφιδωτού και ζωγραφικής (τοιχογραφίες, φορητές εικόνες). Για κάθε κατηγορία υλικού καταλοίπου εξετάζονται τα πιο αντιπροσωπευτικά μνημεία, η

βασική τυπολογία και οι κυριότερες τεχνοτροπικές τάσεις. Το μάθημα διαρθρώνεται ενδεικτικά ως εξής: εισαγωγή (ιστορικό πλαίσιο, ο κλάδος της Βυζαντινής Αρχαιολογίας: πεδίο έρευνας, κατευθύνσεις, προοπτικές) – πολεοδομία (Κωνσταντινούπολη, νεόδμητες πόλεις της πρωτοβυζαντινής περιόδου) – κοσμική αρχιτεκτονική (κατοικία, ανάκτορα) – εκκλησιαστική αρχιτεκτονική (βασιλική, περίκεντρα κτήρια, βασιλική με τρούλο, λειτουργικές κατασκευές) – γλυπτική (αρχιτεκτονική γλυπτική, αγαλματοποιία, ανάγλυφο) – ψηφιδωτά δάπεδα – εντοίχια ψηφιδωτά (Θεσσαλονίκη: Ροτόντα, Όσιος Δαυίδ, Άγιος Δημήτριος, Ραβέννα: Μαυσωλείο Γάλλας Πλακιδίας, Βαπτιστήριο Αρρειανών, Βαπτιστήριο Ορθοδόξων, Άγιος Βιτάλιος, Άγιος Απολλινάριος ο Νέος, Άγιος Απολλινάριος στις Κλάσσες, Ευφρασιανή βασιλική, Αγία Αικατερίνη Σινά, Κύπρος: Παναγία Κανακαριά, Παναγία Αγγελόκτιστη) – τοιχογραφίες (κατακόμβες Ρώμης, ταφικά μνημεία Θεσσαλονίκης, Ρώμη: Santa Maria Antiqua, Castelseprio: Santa Maria foris portas, Στόβοι, Νάξος, Αίγυπτος). Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις εξελίξεις εκείνες που οδήγησαν στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του βυζαντινού υλικού πολιτισμού, μέσα από τις κυριότερες εκφάνσεις του και τα σημαντικότερα δείγματά του. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση: α) να αναγνωρίζουν τα κυριότερα μνημεία, τύπους και τάσεις της πρωτοβυζαντινής αρχιτεκτονικής και τέχνης, β) να αναλύουν παραστάσεις (εικονογραφία και τεχνοτροπία).

12K39_20 Εισαγωγή στη Λατινική Γλώσσα

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγή στην ιστορία της λατινικής γλώσσας. Η φωνολογία και η μορφολογία της λατινικής γλώσσας. Η σύνταξη των βασικών όρων της πρότασης και των προσδιορισμών, ονοματικών και επιρρηματικών. Η χρήση των χρόνων και των εγκλίσεων του ρήματος στις ανεξάρτητες προτάσεις. Η σύνταξη των ονοματικών τύπων του ρήματος με έμφαση στο απαρέμφατο και μετοχή. Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση των προτάσεων.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι εξοικειωμένοι με τη φωνολογία και τη μορφολογία της λατινικής γλώσσας, καθώς και τις βασικές δομές και το λεξιλόγιό της, έτσι ώστε να διαβάζουν και να κατανοούν προτάσεις και παραγράφους.

12K14_10 Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: Από την Άλωση της Πόλης (1453) έως την Επανάσταση του 1821

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η παρουσίαση της γένεσης του νέου Ελληνισμού, το όνομα Ρωμαίος, Ρωμίος και Έλληνας και ο Ελληνισμός μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Η ολοκλήρωση της τέταρτης σταυροφορίας (1204) και η διαδικασία εθνικής αφύπνισης των

Ελλήνων. Η πολιτική και κοινωνική οργάνωση, η οικονομική κρίση και άνθιση των γραμμάτων και των επιστημών, η εμφάνιση των Οθωμανών Τούρκων στον ελληνικό ορίζοντα και η εξάπλωσή τους. Οι μετακινήσεις των ελληνικών πληθυσμών σε περιοχές του εσωτερικού και εξωτερικού και οι Έλληνες διανοούμενοι στην Ευρώπη και η οθωμανική επικράτηση.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τα σημαντικότερα κεφάλαια της περιόδου από την άλωση της Πόλης έως τη διαμόρφωση των κυριότερων ιδεολογικών ρευμάτων που οδήγησαν στην Επανάσταση του 1821
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία του Νέου Ελληνισμού από το 15ο αιώνα έως το 1821.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12K27_14 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία II: Ιστοριογραφία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία. Η ιστορία ως λογοτεχνικός κλάδος.
- Οι λογογράφοι, οι πρόδρομοι των ιστορικών.
- Ο Ηρόδοτος, ο πατέρας της Ιστορίας (pater historiae). Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Η θεωρία του Jacoby. Η θεϊκή αιτιότητα. Η είρομένη λέξις. Οι νουβέλες.
- Ο Θουκυδίδης και η θεμελίωση της επιστημονικής ιστοριογραφίας. Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Οι δημηγορίες και ο ρόλος τους. Η διαφορά του από τον Ηρόδοτο στην αντίληψη της ιστορικής αιτιότητας. Η επίδραση των σοφιστών στο έργο του. Οι θεωρίες για τη συγγραφή του έργου. Το κτήμα ές αιεί.
- Ο Ξενοφών, ο συνεχιστής του έργου του Θουκυδίδα. Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Η επιστροφή στη θεϊκή αιτιότητα.
- Επιλογή αποσπασμάτων από τα έργα των τριών ιστορικών, μετάφραση και ερμηνεία τους, με σκοπό να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τη γλώσσα, τη δομή και τη μεθοδολογία των ιστορικών και να κάνουν κριτική αξιολόγηση των ιστορικών πηγών.

Μαθησιακοί στόχοι

Η διδασκαλία του μαθήματος ανήκει στα βασικά μαθήματα με τα οποία επιδιώκεται να εξοπλιστεί ο φοιτητής με την εξέλιξη, τους στόχους και τη μεθοδολογία των ιστορικών συγγραμμάτων και την κατανόηση της διαχρονικότητας των βασικών παραγόντων στη διαμόρφωση του ιστορικού γίνεσθαι για την αποκωδικοποίηση των σύγχρονων γεγονότων και την αποφυγή στο μέλλον των ιδίων λαθών.

- Δυνατότητα επιστημονικής ανάλυσης των γεγονότων
- Δυνατότητα πλήρους κατανόησης της δράσης των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν την εξέλιξη των γεγονότων (οικονομία, θρησκεία, εθνικισμός, εξουσιαστικές τάσεις, εμπορικοί ανταγωνισμοί κ.τ.λ.)
- Δυνατότητα σύνθεσης ανάλογων επιστημονικών εργασιών

12Κ36_16 Νέα Ελληνική Γραμματεία II: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα

Περιεχόμενο μαθήματος

Ιστορική αναδρομή στη νεοελληνική λογοτεχνία της περιόδου που ξεκινά μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως σήμερα, με έμφαση

- στους ποιητές της Γενιάς του Τριάντα
- στους πεζογράφους της Γενιάς του Τριάντα
- στους Μεταπολεμικούς ποιητές
- στους Μεταπολεμικούς πεζογράφους
- στη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές

- θα είναι σε θέση να παρακολουθούν τη λογοτεχνική παραγωγή της περιόδου σε συνάρτηση με την παγίωση του νεοελληνικού κράτους και τη συνεχώς εξελισσόμενη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό
- θα έχουν έρθει σε επαφή με τα σημαντικότερα λογοτεχνικά δείγματα της εποχής και θα έχουν διδαχθεί πώς παγιώθηκε η δημοτική σε όλες τις εκφάνσεις του δημόσιου βίου
- θα έχουν εξοικειωθεί με εμβληματικές προσωπικότητες των νεοελληνικών γραμμάτων και τον ρόλο τους, ρητό ή υπόρητο, στα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της συγκεκριμένης περιόδου, κατά την οποία εδραιώνεται η σύγχρονη ελληνική γραμματεία όχι μόνο στην εγχώρια αγορά αλλά και διεθνώς.

Το μάθημα βοηθά τους φοιτητές

- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία και τις πολιτισμικές προεκτάσεις των λογοτεχνικών κειμένων της περιόδου
- να εμβαθύνουν στη σχέση της νεοελληνικής γραμματείας με τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της εποχής

- να μάθουν να σκέπτονται δημιουργικά και επαγωγικά
- να αναζητούν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με τη νεοελληνική γραμματεία με τη χρήση και των νέων τεχνολογιών

Γ' εξάμηνο

12Κ6_14 Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα διαρθρώνεται σε δύο μέρη.

- Το πρώτο μέρος αφορά την Εποχή του Λίθου [Παλαιολιθική, Μεσολιθική και Νεολιθική εποχή (2.600.000 – 10.000 π.Χ. περίπου)] και εξετάζει την καταγωγή και εξέλιξη του ανθρώπου καθώς και τα πρώτα τεκμήρια της δραστηριότητάς του, όπως εργαλεία, όπλα, κοσμήματα, ειδώλια και την ζωγραφική των σπηλαίων, με ιδιαίτερη αναφορά σε ευρήματα του ελλαδικού χώρου. Στη συνέχεια εξετάζει τη Μεσολιθική εποχή στον ελλαδικό χώρο (10.000-6.800 π.Χ.). Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι χώροι κατοίκησης, ο τρόπος διαβίωσης του ανθρώπου σε σχέση με το περιβάλλον και την τεχνολογία της εποχής καθώς και οι ταφικές πρακτικές. Έμφαση δίνεται στους παράγοντες και τα στοιχεία που προοιωνίζονται τις εξελίξεις της Νεολιθικής εποχής, η οποία εξετάζεται στη συνέχεια (6.800-3.200 π.Χ.). Παρουσιάζονται οι σημαντικότερες θέσεις στην ηπειρωτική Ελλάδα και το Αιγαίο και εξετάζονται η οικιστική οργάνωση, τα ταφικά έθιμα, η οικονομία, η κοινωνία, η επικοινωνία και η τέχνη της εποχής. Τονίζονται η εμφάνιση της γεωργοκτηνοτροφικής οικονομίας και οι συνέπειές της για την εξέλιξη του πολιτισμού εν γένει. Τέλος, συζητείται η μετάβαση προς την Εποχή του Χαλκού με βάση την κεραμική και τη μεταλλοτεχνία.
- Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στην Εποχή του Χαλκού (3.200 π.Χ. – 1050 π.Χ.). Παρουσιάζονται εποπτικά οι εξελίξεις της 3ης π.Χ. χιλιετίας στο Αιγαίο (Ηπειρωτική Ελλάδα, Κυκλάδες, Κρήτη, Βορειανατολικό Αιγαίο) ενώ έμφαση δίνεται στους ανακτορικούς πολιτισμούς της 2ης π.Χ. χιλιετίας (μινωικό, μυκηναϊκό). Εξετάζονται οι προϋποθέσεις ανάπτυξής τους και τα κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής, διοικητικής, οικονομικής οργάνωσής τους, η θρησκεία και η τέχνη ως εισαγωγή στα ειδικά μαθήματα της κατεύθυνσης.

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί το χρονικό εύρος της προϊστορίας και να τοποθετεί σε χρονική σειρά τις κύριες εξελίξεις
- περιγράφει τα κύρια επιτεύγματα του παλαιολιθικού ανθρώπου χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία
- αποτιμά την σημασία της μετάβασης από τον παλαιολιθικό στο νεολιθικό τρόπο ζωής
- περιγράφει τις κύριες εξελίξεις της νεολιθικής εποχής χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία

- αποτιμά την σημασία της μετάβασης στην Εποχή του Χαλκού
- περιγράφει τις βασικές εξελίξεις στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού με έμφαση στην εμφάνιση των ανακτορικών πολιτισμών της 2ης π.Χ. χιλιετίας
- συγκρίνει αδρομερώς τις ανωτέρω εξελίξεις με αυτές στον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου
- σχολιάζει την αλληλεπίδραση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην εμφάνιση της πολιτισμικής αλλαγής
- συσχετίζει ποικίλες παραμέτρους της ανθρώπινης δράσης (τεχνολογικές, πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές) αποτιμώντας τη συμβολή τους στην πολιτισμική αλλαγή

12K9_16 Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου

Περιεχόμενο μαθήματος

Οι σφραγίδες, χρυσές ή αργυρές, και κυρίως οι πολυπληθέστερες μολύβδινες, τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί για να σφραγίζουν και να διασφαλίζουν την αλληλογραφία τους, από τον αυτοκράτορα, μέχρι τον τελευταίο εγγράμματο υπήκοο της αυτοκρατορίας, αποτελούν πολύτιμα ιστορικά τεκμήρια για την μελέτη της βυζαντινής προσωπογραφίας και γενεαλογίας, της διοικητικής διάρθρωσης της αυτοκρατορίας, της βυζαντινής κοινωνίας, της διοικητικής εξέλιξης ανώτερων κρατικών λειτουργιών και αξιωματούχων, της ιστορίας των θεμάτων και άλλων μικρότερων διοικητικών επαρχιών, της εκκλησιαστικής ιστορίας μιας πόλης ή μιας ευρύτερης γεωγραφικής περιφέρειας. Μορφές αγίων και αρχαγγέλων, η μορφή του Ιησού, και ιδιαίτερα της Θεοτόκου, σπανίως παραστάσεις από την Καινή Διαθήκη, αλλά και απλές επικλήσεις βοήθειας και προστασίας, κάποτε έμμετρες, αποτελούν τον πυρήνα της εικονογραφικής θεματογραφίας των βυζαντινών σφραγίδων. Όλες αυτές οι θρησκευτικές παραστάσεις μαζί με τις συνοδευτικές επιγραφές, οι οποίες συνήθως καταγράφουν, το όνομα, τις διοικητικές θέσεις και τους τιμητικούς τίτλους του κατόχου και αποτελούν ένα είδος ταυτότητας, ένα πρόσθετο στοιχείο ασφαλούς ταύτισης του ως αποστολέα μιας επιστολής ή ενός εγγράφου. Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών και ταυτοχρόνως, τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που εμπεριέχει και υπηρετεί η Σιγίλλογραφία, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες γραπτές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα θεσμών και διοίκησης στο Βυζάντιο και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση σε θέματα που αφορούν το βυζαντινό πολίτευμα και το σύστημα λειτουργίας της κρατικής και εκκλησιαστικής διοίκησης της αυτοκρατορίας. Το μάθημα επίσης ασχολείται και με θέματα προσωπογραφίας και μέσω αυτής με θέματα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης του βυζαντινού κόσμου. Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων με τρόπο πολυεπίπεδο δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

- Εισαγωγή στη Σιγίλλογραφία (1η εβδομάδα): ορισμός, γλικά και τρόποι κατασκευής, συγκρότηση μεγάλων συλλογών, επισκόπηση της

εικονογραφίας, ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας

- Τυπολογία σφραγίδων (2η-4η εβδομάδα)
- Επιγραφές σφραγίδων (5η εβδομάδα)
- Χρονολογημένες σφραγίδες (6η, 7η, 8η, 9η εβδομάδα): αυτοκρατορικές σφραγίδες, πατριαρχικές σφραγίδες, σφραγίδες κομμερκιαρίων, σφραγίδες μελών μεγάλων αριστοκρατικών οικογενειών, σφραγίδες αναρτημένες σε έγγραφα με χρονολογία έκδοσης
- Σφραγίδες υψηλόβαθμων αξιωματούχων και κρατικών λειτουργών (10η, 11η, 12η, 13η εβδομάδα): η διοίκηση του Παλατιού, η κεντρική διοικητική μηχανή, η στρατιωτική διοίκηση, η απονομή της δικαιοσύνης, η διοίκηση των Επαρχιών

Μαθησιακοί στόχοι

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός και αφορά πρώτον την εξοικείωση των φοιτητών της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τον επιστήμη της Σιγίλλογραφίας, δηλαδή με την μελέτη των βυζαντινών σφραγίδων, και δεύτερον την απόκτηση, μέσω των σφραγίδων, μιας στοιχειώδους γνώσης των κοινωνικών, πολιτικών και εκκλησιαστικών θεσμών της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ειδικότερα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να χρονολογούν τις διάφορες βυζαντινές σφραγίδες με βάση την τυπολογία τους ή τη μορφή των γραμμάτων
- να συμπληρώνουν και να διαβάζουν τις συντομογραφημένες συνοδευτικές επιγραφές
- να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τους αναγραφόμενους τίτλους που έφεραν οι κάτοχοι των σφραγίδων και να τους κατατάσσουν στη σωστή διοικητική ιεραρχία
- να ιχνηλατούν την υπαλληλική ανέλιξη ενός αξιωματούχου
- να ταυτίζουν τους κατόχους των σφραγίδων με γνωστά και από άλλες πηγές ιστορικά πρόσωπα
- να περιγράφουν και να αναλύουν το σύστημα λειτουργίας της κρατικής μηχανής, καθώς και τις αλλαγές που προέκυψαν στη διάρκεια της μακράς ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας
- να αναλύουν τη δομή, τη λειτουργία και την εξέλιξη των πολιτικών και στρατιωτικών υπηρεσιών, καθώς και της εκκλησιαστικής ιεραρχίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για την αυτοκρατορική εθιμοτυπία
- να χρησιμοποιούν τις σφραγίδες ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου
- να αντιμετωπίζουν τη σφραγίδα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων

12K18_14 Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας

Περιεχόμενο μαθήματος

- Έννοια. Χρονικά όρια. Περίοδοι. Κριτήρια και αξιολόγηση περιοδολόγησης. Πηγές.
- Η επίδραση της ελληνικής γραμματείας σε κάθε περίοδο. Η πατρωνία και ο ελιτισμός στο λογοτεχνικό πεδίο.
- Η συμβολή της λογοτεχνίας στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης των Ρωμαίων σε συνάρτηση με τους Καρχηδονιακούς και Μακεδονικούς πολέμους.
- Η λογοτεχνία ως μέσο κοινωνικής καταξίωσης και ατομικής έκφρασης κατά την ύστερη δημοκρατία.
- Η λογοτεχνία στην υπηρεσία της ηγεμονικής ιδεολογίας.
- Οι κίνδυνοι της λογοτεχνικής έκφρασης στην αυτοκρατορική περίοδο.
- Ο χριστιανισμός ως νέος παράγοντας ανάπτυξης της λατινικής λογοτεχνίας.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να προσδιορίζουν χρονικά και τοπικά τη λατινική λογοτεχνία, τα είδη και τους κυριότερους εκπροσώπους τους.
- Να προσδιορίζουν τις βασικές πηγές για την ιστορία της λατινικής λογοτεχνίας, να περιγράφουν τα βασικά προβλήματα των πηγών και τις κατευθύνσεις που έχει λάβει η λατινική γραμματολογία.
- Να προσδιορίζουν τις βασικές παραμέτρους που επηρέασαν την ανάπτυξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας και να αναλύουν τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμόρφωναν σε κάθε περίοδο.
- Να συγκρίνουν τα λογοτεχνικά είδη και τους επιμέρους συγγραφείς ως προς τη σχέση τους με την πολιτικοκοινωνική πραγματικότητα της εποχής και τις σημερινές αντιλήψεις για το λογοτεχνικό φαινόμενο.
- Να συλλέγουν, να αξιολογούν, να συνθέτουν και να παρουσιάζουν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο ενός συγγραφέα.

12K19_8 Βυζαντινή Φιλολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα αντιπροσωπευτικών κειμένων όλων των ειδών. Η προσέγγιση των κειμένων, όπου αυτά προσφέρονται, και από την ιστορική, αρχαιολογική κλπ. διάσταση εξασφαλίζει στους φοιτητές την γνωριμία με τον πλουραλισμό της επιστήμης και τις διαφορετικές επιστημονικές οπτικές γωνίες και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την συμμετοχή τους σε επιστημονικό διάλογο. Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα: Ο όρος «Βυζαντινός». Χρονικά και τοπικά όρια ανάπτυξης της Βυζαντινής Φιλολογίας. Η γλώσσα.. Λόγοι μελέτης της Βυζαντινής Φιλολογίας. Τα Βυζαντινά φιλολογικά κείμενα ως εκδήλωση του Βυζαντινού πολιτισμού και του homo byzantinus. Συντελεστές διαμόρφωσής τους. Ο homo byzantinus: τα χαρακτηριστικά του κατά τις περιόδους της Βυζαντινής Φιλολογίας, το

πρότυπο (εξέλιξή του). Ο ρόλος της αγωγής στη διαμόρφωση του προτύπου αυτού (στόχοι και φορείς της αγωγής). Ο ρόλος των μονών.

- 2η εβδομάδα: Σύντομη παρουσίαση της εξέλιξης των Βυζαντινών σπουδών. Εξέλιξη των Βυζαντινών φιλολογικών σπουδών (πεδίων έρευνας, εξέλιξη ερευνητικής μεθοδολογίας, σύγχρονες κατευθύνσεις και προοπτικές της Βυζαντινής Φιλολογίας). Instrumenta Studiorum.
- 3η εβδομάδα: Η Πρώιμη Χριστιανική Γραμματεία
- 4η εβδομάδα: Η κλασικίζουσα Ιστοριογραφία
- 5η εβδομάδα: Η Εκκλησιαστική Ιστοριογραφία
- 6η εβδομάδα: Η χρονογραφία
- 7η εβδομάδα: Η Ρητορική
- 8η εβδομάδα: Η Επιστολογραφία
- 9η εβδομάδα: Αγιολογία
- 10η εβδομάδα: Λόγια Βυζαντινή ποίηση
- 11η εβδομάδα: Υμνογραφία
- 12η εβδομάδα: Νομοθεσία
- 13η εβδομάδα: Ανασκόπηση

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την επιστήμη της Βυζαντινής Φιλολογίας, με την οποία έρχονται πρώτη φορά σε επαφή. Στόχοι:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη της Βυζαντινής Φιλολογίας και ειδικότερα να κατανοήσουν την σταδιακή διαμόρφωση των χαρακτηριστικών της και τους παράγοντες που διαμόρφωσαν αυτά τα χαρακτηριστικά
- να συνειδητοποιήσουν ότι τα Βυζαντινά Φιλολογικά κείμενα αποτελούν, όπως και κάθε μορφή τέχνης της Βυζαντινής περιόδου, έκφραση του homo byzantinus
- να συνδέσουν την Βυζαντινή Φιλολογία με την Αρχαία και την Νέα Ελληνική
- να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των Βυζαντινών Φιλολογικών σπουδών
- να αξιολογήσουν την θέση της ελληνικής γλώσσας σε σχέση με την λατινική και τις άλλες γλώσσες τις οποίες μιλούσαν και στις οποίες έγραψαν οι υπήκοοι της πολυεθνικής Βυζαντινής αυτοκρατορίας
- να εξοικειωθούν με τα φιλολογικά είδη της Βυζαντινής Φιλολογίας, τόσο με εκείνα που συνεχίζουν την αρχαία ελληνική παράδοση όσο και με τα νέα είδη.
- να εξοικειωθούν με την ακολουθούμενη επιστημονική μέθοδο.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην εξέλιξη των Βυζαντινών Φιλολογικών σπουδών
- να οριοθετούν με σαφήνεια τις περιόδους της Βυζαντινής Φιλολογίας και να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά καθεμιάς
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα και τα χαρακτηριστικά του homo byzantinus
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα Instrumenta Studiorum για την Βυζαντινή Φιλολογία και να τα χρησιμοποιούν
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά και του κυριότερους εκπροσώπους των Βυζαντινών Φιλολογικών ειδών.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της Βυζαντινής Φιλολογίας
- Ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσω της χρήσης της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επιστημονική ενημέρωση και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της εκπαίδευσης (διδασκαλία σε σχολεία, συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα).

12K20_8 Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η σκιαγράφηση της φυσιογνωμίας της κλασικής εποχής (5^{ος} - 4^{ος} αι. π.Χ.) μέσα από τη μελέτη των υλικών καταλοίπων και της τέχνης. Μνημεία και τέχνηρα εξετάζονται τεχνοτροπικά ώστε να διαφανεί η εξέλιξή τους μέσα στο χρόνο και να εντοπιστούν οι καινοτομίες που συντελέστηκαν την εποχή αυτή. Παράλληλα, εντάσσονται στο ιστορικό τους πλαίσιο προκειμένου να γίνει κατανοητός ο ρόλος τους στην πολιτική, την οικονομία και την κοινωνία της εξελισσόμενης πόλης-κράτους. Εξετάζονται οι παρακάτω θεματικές ενότητες κατά τις παραδόσεις:

- επισκόπηση πτυχών της πολιτικής, κοινωνίας, οικονομίας και πολιτισμού της κλασικής περιόδου, με έμφαση στη δημοκρατική Αθήνα (1η εβδομάδα).
- Οριοθέτηση πεδίων έρευνας και εξέλιξη της ερευνητικής μεθοδολογίας για την αρχαιολογία και τέχνη των κλασικών χρόνων. Νέες κατευθύνσεις και προοπτικές της αρχαιολογικής έρευνας για τη μελέτη της κλασικής αρχαιότητας (2η εβδομάδα).
- Πολεοδομία κλασικών πόλεων (Μίλητος, Πειραιάς, Όλυθος, Αθήνα), οχυρώσεις, οικιστική αρχιτεκτονική (η μορφολογία και η εξέλιξη της ελληνικής οικίας) (3η εβδομάδα).
- Ρόλος και κτίρια της Αγοράς: το παράδειγμα της Αθήνας (4η εβδομάδα).
- Τα ιερά στην κλασική Ελλάδα: Ακρόπολη, Ολυμπία, Δελφοί (5η εβδομάδα).
- Ναοδομία: η εξέλιξη των ρυθμών μέσα από τη μελέτη αντιπροσωπευτικών ναϊκών οικοδομημάτων της κλασικής εποχής (6η εβδομάδα).

- Η πλαστική στις πρώτες δεκαετίες του 5ου αιώνα (ο Αυστηρός ρυθμός). Επισκόπηση των επιτευγμάτων της πλαστικής μέσα από τη μελέτη ολόγλυφων έργων και το γλυπτό διάκοσμο ναών (εβδομάδα 7).
- Η πλαστική στο β' μισό του 5ου αι. π.Χ.: πρωτότυπα και αντίγραφα έργα, λατρευτικά αγάλματα, ο γλυπτός διάκοσμος των ναών κατά το δεύτερο μισό του 5ου αι. π.Χ. (εβδομάδα 8)
- Επιτεύγματα της πλαστικής του 4ου αι. π.Χ. (9η εβδομάδα)
- Επιτύμβια ανάγλυφα (10η εβδομάδα)
- Κεραμική και αγγειογραφία κατά τους κλασικούς χρόνους (τεχνικές, αγγειογράφοι, θεματολόγιο) (11η εβδομάδα)
- Η εικονογραφία των αττικών αγγείων (12η εβδομάδα)
- Η μνημειακή ζωγραφική (13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στη μελέτη της αρχαιολογίας και τέχνης της κλασικής περιόδου και στην εμβάθυνση της γνώσης των φοιτητών στα επιτεύγματα των τεχνών που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της συγκεκριμένης περιόδου, κυρίως στον ελλαδικό χώρο. Σκοπός του μαθήματος είναι επίσης να κατανοήσουν οι φοιτητές την εξέχουσα θέση της Αθήνας ως πρωταγωνιστικό κέντρο στην ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών μέσα από τις πολιτειακές και πολιτικές εξελίξεις του 5ου αιώνα π.Χ. Εξετάζοντας την πολεοδομία, την οικιστική αρχιτεκτονική, τη ναοδομία, τις ταφικές πρακτικές, τη γλυπτική, τη μνημειακή ζωγραφική και την αγγειογραφία του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. αναδεικνύονται οι αλλαγές που συντελούνται κατά τη διάρκεια των δύο αυτών αιώνων στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο, οι καλλιτεχνικές τάσεις και καινοτομίες. Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται, επιλεκτικά, τα αρχαιολογικά δεδομένα της εποχής, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τρόπο εποπτικό και με τη συνδρομή της σύγχρονης διεπιστημονικής βιβλιογραφίας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της κλασικής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση της κλασικής αρχαιολογίας γενικότερα. Η προσέγγιση της αρχαιολογίας και τέχνης της κλασικής περιόδου με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τις γραμματειακές πηγές, εισάγει τους φοιτητές στον επιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να οριοθετούν με σαφήνεια την κλασική περίοδο και να προσδιορίζουν τα καλλιτεχνικά κέντρα που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκειά της
- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην τέχνη της κλασικής περιόδου
- να εντάσσουν την ανάπτυξη των επιμέρους τεχνών στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά επιλεγμένα μνημεία της κλασικής τέχνης και να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα από αυτά
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν τεκμηριωμένες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της κλασικής τέχνης και το σημαντικό ρόλο της Αθήνας στην εξέλιξή της.

12K38_20 Εισαγωγή στην Ενάλια Αρχαιολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Η Ενάλια Αρχαιολογία είναι ο υποτομέας της αρχαιολογίας που εξετάζει τα υλικά κατάλοιπα της ανθρώπινης ενασχόλησης με τη θάλασσα, καθώς και τις υλικές και άυλες πτυχές του ενάλιου πολιτιστικού τοπίου. Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στην Ενάλια Αρχαιολογία και σε όλα τα υποπεδία της. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- Η ιστορία και το αντικείμενο της Ενάλιας Αρχαιολογίας
- Η κατάδυση και το θαλάσσιο περιβάλλον
- Υποβρύχια Αρχαιολογία: τεχνικές και μέθοδοι
- Ναυτική αρχαιολογία: πλοία και ναυπήγηση
- Θαλάσσιες οδοί, θαλάσσιο εμπόριο και ναυσιπλοΐα
- Το ναυάγιο ως αρχαιολογική θέση και τύποι ναυαγίων
- Αρχαία ναυάγια και οι ανασκαφικές τους προσεγγίσεις
- Ιστορικά ναυάγια, και οι ανασκαφικές τους προσεγγίσεις
- Αρχαιολογία της θάλασσας: ναυτική και θαλασσινή ταυτότητα
- Εικονογραφία και συμβολική του πλοίου
- Λιμάνια, αγκυροβόλια και παράκτιοι οικισμοί
- Αρχαιολογία βαθένων υδάτων και υποθαλάσσιες τεχνολογίες
- Αρχαιολογία λιμνών και ποταμών

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα έχει στόχο να φέρει το φοιτητή σε επαφή με τον ευρύ χώρο της Ενάλιας αρχαιολογίας. Στο πλαίσιο του μαθήματος επιλεγμένες ανασκαφικές προσεγγίσεις και μέθοδοι αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται. Επίσης, οι φοιτητές εισάγονται στη ναυτική αρχαιολογία, και την αρχαία ναυπηγική και ναυσιπλοΐα. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα αποκτούν:

- μεθοδολογική εξοικείωση με την Ενάλια Αρχαιολογία.
- γνώση του θεωρητικού της υπόβαθρου και των βασικών εννοιών της.
- διεπιστημονική γνώση υποβρύχιων εφαρμογών και τεχνολογιών.
- κατανόηση της ειδικής μεθοδολογίας της υποθαλάσσιας αρχαιολογικής έρευνας.
- εξοικείωση με την αρχαία ναυπηγική και τους ναυτικούς όρους.
- βασική κατανόηση του πολυδιάστατου ρόλου του πλοίου ως τεχνολογικού επιτεύγματος, πολυσήμαντου συμβόλου, μεταφορικού και μεταγωγικού μέσου, και πλωτού φορέα ηθών και ιδεών.

Επιπρόσθετοι Μαθησιακοί στόχοι

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών

Δ' εξάμηνο

12Κ21_8 Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι κύριες πηγές (λατινικές) και ορολογία (εννοιολογικά, εθνολογικά, γεωγραφικά-τοπογραφικά στοιχεία)
- Μετάβαση από Ύστερη Αρχαιότητα στον Μεσαίωνα και πτώση Δυτικού Ρωμαϊκού κράτους (4ος-5ος αι.).
- Οι 5 κύριες περίοδοι του Δυτικού Μεσαίωνα:
  - 1) 5ος-μέσα 6ου: Επιδρομές/μεταναστεύσεις λαών-εμφάνιση νέων εθνοτήτων
  - 2) μέσα 6ου-μέσα 9ου: Απαρχές Φεουδαρχικού Συστήματος-Ίδρυση Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας
  - 3) μέσα 9ου-μέσα 11ου: Παγίωση Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας-άνοδος Παποσύνης και σύγκρουση με Χριστιανική Ανατολή
  - 4) μέσα 11ου-αρχές 13ου: Επικράτηση Παποσύνης-Σταυροφορίες
  - 5) αρχές 13ου-τέλη 15ου αι.: Κρίση Παποσύνης-παρακμή Φεουδαρχίας-Αναγέννηση και πρώτες Ανακαλύψεις
- Δημογραφική κατάσταση-παραγωγή, γαιοκτησιακό καθεστώς, αγροτική εκμετάλλευση και κοινωνική διαστρωμάτωση, οικονομική ανάκαμψη, εμπορικός και πολιτικός κατακερματισμός, αριστοκρατία (ευγενείς), χωροδεσποτεία και δουλοπαροικία (υποτελείς), αναβίωση εμπορίου, σημασία και ρόλος των πόλεων, Γρηγοριανή μεταρρύθμιση, μοναστικά τάγματα, δημογραφικές και κοινωνικο-οικονομικές «κρίσεις» 14ου αι., αστικές-αγροτικές εξεγέρσεις, κρίση φεουδαρχίας και ισχυροποίηση μοναρχίας, ανάπτυξη τεχνολογίας στον ύστερο μεσαίωνα.
- Θέματα πολιτισμού, παιδείας και αρχιτεκτονικής-τέχνης.

Μαθησιακοί στόχοι

- Απαραίτητο μάθημα θεωρητικής υποδομής, συμπλήρωμα στο μάθημα «Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία» για μια πρώτη κατάρτιση των φοιτητών στην εν γένει μεσαιωνική περίοδο
- Συστηματική βιβλιογραφική ενημέρωση για τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία (ελληνόγλωσση-ξενόγλωσση)
- Ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μεσαιωνολογικής γραμματολογίας (εκδόσεις – μεταφράσεις λατινικών κ.ά. πηγών), καθώς και σε θέματα πολιτισμικής ιστορίας (λόγιοι, μοναστηριακά εργαστήρια αντιγραφών κωδίκων) και θεσμών (Παποσύνη, Ιερά Εξέταση κ.λπ.)

- Προαιρετική εκπόνηση εργασίας με ενθάρρυνση των φοιτητών να εξοικειωθούν με τις πρωτότυπες λατινικές κ.ά. δυτικές μεσαιωνικές πρωτογενείς πηγές (συμφηφιστικού χαρακτήρα ως προς τη βαθμολόγηση του μαθήματος)

12K29_8 Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την Μάχη της Χαιρώνειας

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μελέτη των ιστορικών εξελίξεων στον ελλαδικό χώρο από την περίοδο των Περσικών πολέμων έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Συγκεκριμένα οι φοιτητές θα μελετήσουν τα εξής ιστορικά σημεία αναφοράς της περιόδου αυτής:

- τη δημιουργία των πόλεων-κρατών
- τους Περσικούς πολέμους
- την Αθηναϊκή Συμμαχία και Ηγεμονία
- τον χρυσό αιώνα του Περικλή
- τον Πελοποννησιακό Πόλεμο
- τις πολιτειακές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις στις πόλεις-κράτη κατά τον 4ο π.Χ. αι.
- τον Κορινθιακό πόλεμο
- τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία
- την ανερχόμενη δύναμη του Φιλίππου
- την ήττα των Αθηναίων κατά τη Μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.)

Η προσέγγιση των γεγονότων θα γίνει μέσω των αρχαίων πηγών, συγκεκριμένα του Ηροδότου για τους Περσικούς πολέμους, του Θουκυδίδη και του Ξενοφώντα για τον Πελοποννησιακό πόλεμο και τις εξελίξεις μετά την ήττα των Αθηναίων, την *Αθηναίων Πολιτεία* του Αριστοτέλη για τις πολιτειακές εξελίξεις και την ανάπτυξη του νομοθετικού συστήματος στην Αθήνα και τέλος τους ρητορικούς λόγους του Αισχίνη, Δημοσθένη, Υπερείδη και Λυκούργου για τις πολιτικές εξελίξεις στην Αθήνα πριν και μετά τη μάχη της Χαιρώνειας. Η ερμηνεία και ανάλυση των αρχαίων πηγών θα συνοδεύεται από τη μελέτη της βιβλιογραφίας των σύγχρονων ιστορικών μελετητών.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ιστορία από τα τέλη της αρχαϊκής περιόδου έως και το τέλος της κλασικής περιόδου (6ος-4ος π.Χ. αι.), ξεκινώντας από τους Περσικούς πολέμους και καταλήγοντας στην ήττα της Αθήνας κατά τη Μάχη της Χαιρώνειας το 338 π.Χ. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να χρησιμοποιούν και να ερμηνεύουν τις αρχαίες πηγές (λογοτεχνικές, ιστορικές και αρχαιολογικές) για τη μελέτη και κατανόηση των ιστορικών γεγονότων αλλά και των πολιτικών εξελίξεων κατά την κλασική περίοδο στην αρχαία Ελλάδα.
- να κατανοούν τις πολιτειακές εξελίξεις, τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις σχέσεις των πόλεων-κρατών μεταξύ τους και οδήγησαν σε πολέμους με συντριπτικά αποτελέσματα για όλους

- να εξοικειωθούν με την ιστορική σκέψη των δύο μεγάλων ιστορικών της αρχαιότητας, του Ηροδότου και του Θουκυδίδη, καθώς και της σύγχρονης μελέτης η οποία βασίζεται στη σχέση αιτίων και αποτελεσμάτων
- να επιχειρήσουν να δημιουργήσουν συσχετισμούς στις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της αρχαιότητας με αντίστοιχες της σύγχρονης εποχής και να συγκρίνουν τις αντιδράσεις και τις συμπεριφορές των πολιτών και των πολιτικών τους
- να κατανοήσουν την εξελικτική μορφή των γεγονότων στην ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας από την αρχαϊκής έως και τα τέλη της κλασικής περιόδου προκειμένου να εξηγήσουν το ιστορικό γίνεσθαι σε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα δύο περίπου αιώνων

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ιστορίας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις και διδασκαλίες αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογικές εργασίες και ασκήσεις
- Ανάπτυξη ιστορικής σκέψης και ερευνητικής δεξιότητας όσον αφορά τη μελέτη μεμονωμένων ιστορικών γεγονότων αλλά και εξελικτικά στο διάστημα μιας μεγάλης χρονικής περιόδου της αρχαιότητας
- Αντιπαραβολή και σύγκριση ιστορικών, πολιτικών, κοινωνικών, νομοθετικών, οικονομικών, ιδεολογικών παραγόντων και αξιών της αρχαιότητας με ανάλογες της σύγχρονης ιστορικής πραγματικότητας
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των κειμένων και των δεδομένων της εποχής
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω σε δύο σημαντικά γνωστικά αντικείμενα της κλασικής λογοτεχνίας, το έπος και τη δραματική ποίηση, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12K30_8 Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τις αρχές του 21ου αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο μάθημα η Επανάσταση του 1821 με τις αφετηρίες, τους αγωνιστές και τους κυριότερους σταθμούς: η άφιξη του Ιω. Καποδίστρια και η περίοδος της διακυβέρνησής του, η ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830), τα χρόνια της αναρχίας (1831-1833), ο Όθωνας και η απολυταρχική μοναρχία, η συνταγματική μοναρχία και η έξωση (1862), η περίοδος του Γεωργίου Α΄ και οι έντονες

κοινωνικοπολιτικές ζυμώσεις, ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908) και η επανάσταση στο Γουδή (1909), η έλευση του Ελ. Βενιζέλου και οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Ελλάδα (1914-1918), η Μικρασιατική Εκστρατεία και το προσφυγικό, ο Μεσοπόλεμος και οι κοινωνικές του κατακτήσεις, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή της Ελλάδας, η Κατοχή και η Αντίσταση, η Απελευθέρωση και τα Δεκεμβριανά, ο Εμφύλιος και ο ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η καχεκτική δημοκρατία, οι εκλογές, η απριλιανή δικτατορία, η Μεταπολίτευση, η Γ΄ Ελληνική Δημοκρατία και η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για την Επανάσταση του 1821 και τον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας του ελληνικού κράτους κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας από την Επανάσταση του 1821 έως τις αρχές του 21ου αιώνα.

12Κ31_8 Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα επιχειρεί να αναδείξει πτυχές της ελληνιστικής και ρωμαϊκής αρχαιολογίας και τέχνης με έμφαση στις καινοτομίες και στην προβληματική των επιλεγμένων μνημείων. Τα μνημεία εξετάζονται στο ιστορικό τους πλαίσιο και μέσα από τη μελέτη τους προβάλλονται οι κοινωνικές και οικονομικές πτυχές της εποχής στην οποία ανήκουν. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες ώστε το περιεχόμενό του, που αφορά σε δύο διαφορετικές περιόδους της κλασικής αρχαιολογίας, να είναι εύληπτο για τους φοιτητές: Α) η τέχνη στον ελληνιστικό κόσμο, Β) ρωμαϊκή τέχνη και ρωμαϊκά μνημεία στον ελλαδικό χώρο (1ος αι. π.Χ.-3ος αι. μ.Χ.). Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι παρακάτω θεματικές:

Ενότητα Α

- Ιστορική αναδρομή στη δημιουργία και διαμόρφωση του ελληνιστικού κόσμου (επεξήγηση του όρου «ελληνιστικός», χρονολογική και γεωγραφική οριοθέτηση, βασιλεία, γεγονότα- σταθμοί,) (εβδομάδα 1)
- Ελληνιστικές πόλεις (εβδομάδα 2-5)
  - ✓ Πολεοδομία (εβδομάδα 2)
  - ✓ Οικιστική (ιδιωτικές οικίες, το ελληνιστικό ανάκτορο, ψηφιδωτά δάπεδα: Πέλλα, Βεργίνα, Πέργαμος, μνημειακή ζωγραφική: Δήλος) (εβδομάδα 2-3)
  - ✓ Οργάνωση ιερών, ναοδομία (εβδομάδα 4)

- ✓ Ταφική αρχιτεκτονική (Μακεδονικοί τάφοι και μνημειακή ζωγραφική, μαυσωλεία) (εβδομάδα 5)
- Τάσεις της ελληνιστικής πλαστικής (πορτρέτα, ο καθημερινός άνθρωπος, θεοί και ήρωες, μυθικές μορφές) (εβδομάδα 6-7)
- Κεραμική: η ελληνιστική «κοινή» (μελαμβραφής με διακόσμηση τύπου «δυτικής Κλιτύος», σκύφοι με ανάγλυφη διακόσμηση, υδρίες τύπου Hadra) (εβδομάδα 8)

Ενότητα Β

- Ιστορική αναδρομή στη ρωμαϊκή επικυριαρχία στον ελλαδικό χώρο (χρονολογική οριοθέτηση, γεγονότα- σταθμοί, αυτοκράτορες) (εβδομάδα 9)
- Ρωμαϊκή πόλη (εβδομάδα 10)
  - ✓ Πολεοδομία και οικιστική (Νικόπολη)
  - ✓ Χώροι ψυχαγωγίας: θέατρα/αμφιθέατρα, ωδεία, θέρμες (και νυμφαία): Κόρινθος, Μεσσήνη, Πάτρα, Δίον
- Τάσεις στην πλαστική (εβδομάδα 11-12)
  - ✓ Το ρωμαϊκό αυτοκρατορικό πορτρέτο στον ελλαδικό χώρο (εβδομάδα 11)
  - ✓ Κρατικά ανάγλυφα (το μνημείο του Οκταβιανού Αύγουστου στη Νικόπολη, αψίδες θριάμβου) και αττικές σαρκοφάγοι (εβδομάδα 12)
- Ρωμαϊκή μνημειακή ζωγραφική («πομπηϊανά στυλ») και ο ρόλος της υστεροκλασικής και ελληνιστικής ζωγραφικής από τη Μακεδονία στη διαμόρφωσή της (εβδομάδα 13)

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αυτό στοχεύει στη γνωριμία των φοιτητών με την τέχνη που αναπτύχθηκε στον ελληνιστικό κόσμο, την εποχή που οριοθετείται από το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου (323 π.Χ.) και την παγίωση των ελληνιστικών βασιλείων (πρώτες δεκαετίες του 3ου αι. π.Χ.) μέχρι και το 31 π.Χ., οπότε κατακτάται από τους Ρωμαίους το τελευταίο ελληνιστικό βασίλειο, το πτολεμαϊκό. Σκιαγραφείται η τέχνη μέσα από τη μελέτη αντιπροσωπευτικών μνημείων από όλες τις περιοχές των ελληνιστικών βασιλείων προκειμένου να γίνουν αντιληπτές οι αλλαγές που συντελούνται σε έναν «παγκοσμιοποιημένο» κόσμο, όπου το ελληνικό στοιχείο παραμένει κυρίαρχο, αλλά μεταλλάσσεται μέσα από το συνεχή διάλογο με την ετερότητα, και τα καλλιτεχνικά κέντρα μετατοπίζονται ανατολικότερα. Επιπλέον, επιχειρείται μία συνοπτική επισκόπηση πτυχών της ρωμαϊκής τέχνης με στόχο τη μελέτη αντιπροσωπευτικών χώρων και μνημείων του ελλαδικού χώρου που δημιουργήθηκαν μετά από τη ρωμαϊκή επικυριαρχία στη Μακεδονία (168 π.Χ.) και μέχρι τον 3ο αι. μ.Χ., ώστε να αναδειχθεί το αποτέλεσμα του περίπλοκου φαινομένου της διαπολιτισμικότητας. Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται επιλεγμένα μνημεία της εποχής, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της αρχαιολογίας και τέχνης της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τις φιλολογικές πηγές, τις κοινωνικές και φυσικές επιστήμες, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και

για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να οριοθετούν με σαφήνεια την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο και να προσδιορίζουν τις καλλιτεχνικές τάσεις που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκειά τους
- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην τέχνη της ελληνιστικής περιόδου
- να εντάσσουν την εμφάνιση των μνημείων στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά επιλεγμένα μνημεία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής τέχνης και να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα από αυτά
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της ελληνιστικής και ρωμαϊκής τέχνης και το σημαντικό ρόλο της Μακεδονίας, και των μεγάλων ελληνιστικών πόλεων της ανατολής (Αλεξάνδρεια, Πέργαμος, Αντιόχεια) στην εξέλιξή τους.

12K32_10 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην αρχαιολογία και την τέχνη της Μέσης και Ύστερης Βυζαντινής περιόδου (8ος-15ος αιώνας). Εξετάζει την πολεοδομία, αρχιτεκτονική (εκκλησιαστική και κοσμική) και μνημειακή ζωγραφική (ψηφιδωτό, τοιχογραφία) των δύο περιόδων. Το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες: α) μεταβατικοί χρόνοι και Εικονομαχία, β) μεσοβυζαντινή αρχιτεκτονική (βυζαντινή πόλη-κάστρο, εκκλησιαστική αρχιτεκτονική: τυπολογία, Σχολή Κωνσταντινούπολης, Ελλαδική Σχολή), γ) μεσοβυζαντινή ζωγραφική (δυναστείες Μακεδόνων και Δουκάδων: Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης, Αγία Σοφία Θεσσαλονίκης, τοιχογραφίες Καππαδοκίας, δυναστείες Κομνηνών και Αγγέλων: ψηφιδωτά ελλαδικού χώρου, ψηφιδωτά/τοιχογραφίες Κιέβου, Σερβίας, ΠΓΔΜ, Κύπρου, Σικελίας), δ) σταυροφορική περίοδος (κάστρα, εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, ζωγραφική), ε) υστεροβυζαντινή αρχιτεκτονική (πόλεις, εκκλησιαστική αρχιτεκτονική), στ) παλαιολόγεια ζωγραφική. Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές τον βυζαντινό υλικό πολιτισμό μέσα από τις κυριότερες εκφάνσεις του και τα σημαντικότερα δείγματά του. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση: α) να αναγνωρίζουν τα κυριότερα μνημεία, αρχιτεκτονικούς τύπους, μορφές και τάσεις της μεσοβυζαντινής και υστεροβυζαντινής αρχιτεκτονικής και τέχνης, β) να αναλύουν παραστάσεις (εικονογραφία, τεχνοτροπία).

12K37_16 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Μουσειολογία – Επιμέλεια Συλλογών

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα επικεντρώνεται στην μουσειολογία και στην επιμέλεια των μουσειακών συλλογών, εστιάζοντας σε καίρια ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διαχείριση των σύγχρονων μουσείων. Αναλυτικότερα, το μάθημα αναπτύσσει τις ακόλουθες ενότητες:

- Πολιτισμός – Πολιτισμικά Αγαθά – Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών: εισαγωγή στις έννοιες

- Συλλεκτική δραστηριότητα: θεωρητικές αρχές συγκρότησης συλλογών, ιστορική αναδρομή στην έννοια και πρακτική του συλλέγειν, τυπολογία συλλογών, αρχές και μέθοδοι διατύπωσης συλλεκτικής πολιτικής
- Μουσειολογία:
  - Διαχρονική εξέλιξη του θεσμού, του ορισμού, του ρόλου και των μορφών του Μουσείου. Σύγχρονη Μουσειολογία: θεωρητικό πλαίσιο.
  - Το μουσείο και η έννοια του χώρου του: ιστορική εξέλιξη της τυπολογίας κατασκευών, επισκόπηση του σχετικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, η έννοια του κτηριακού προγράμματος.
  - Κεντρικές παράμετροι της λειτουργίας των μουσείων:
    - ρόλος και αξιοποίηση των μουσειακών συλλογών
    - προφίλ, ανάγκες και τρόποι προσέγγισης επισκεπτών
    - νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία των μουσείων
  - Η εκθεσιακή δραστηριότητα και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της: έννοιες, θεωρητικές αρχές, τεχνικές και μέθοδοι εκπόνησης του εκθεσιακού προγράμματος, κανόνες σχεδιασμού, παραγωγής και αξιολόγησής του, αρχές που επηρεάζουν τον σχεδιασμό και το περιεχόμενο των μουσειακών εκθέσεων.
- Μουσειακή πολιτική διαχείρισης και επιμέλειας συλλογών:
  - Καταγραφή και καταλογογράφηση: στόχος, μέθοδοι, τεχνικές.
  - Τεκμηρίωση: έννοια, αρχές και πρακτικές, η συμβολή της τεχνολογίας
  - Έρευνα: έννοια, στόχοι, τυπολογία, μεθοδολογία.
  - Διαφύλαξη/αποθήκευση: σκοπός, τεχνικές, αρχές και μέθοδοι προσβασιμότητας.
  - Συντήρηση: επισκόπηση των παραγόντων φθοράς των υλικών πολιτισμικών αγαθών και παράθεση των βασικών αρχών προληπτικής συντήρησης.
  - Ασφάλεια: αρχές και τεχνικές εξασφάλισης της διαφύλαξης των πολιτισμικών αγαθών, σχεδιασμός διαχείρισης κρίσεων.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα γνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στις κερδοσκοπικές και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και να αντιλαμβάνονται τις απαιτήσεις που συνοδεύουν τη διαχείριση του μη κερδοσκοπικού πολιτιστικού τομέα.
- Θα κατανοούν την ιστορική εξέλιξη του θεσμού του μουσείου διεθνώς και στον ελλαδικό χώρο, την μεταβολή του ρόλου του μουσείου, τις απαιτήσεις που προκύπτουν κατά τη λειτουργία ενός σύγχρονου μουσείου.
- Θα είναι σε θέση να αντικρίζουν και να αξιολογούν ένα μουσείο μέσω της μουσειολογικής ματιάς.
- Θα κατανοούν τον θεωρητικό στόχο, το εννοιολογικό περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της ερμηνευτικής διαδικασίας που χαρακτηρίζει την εκθεσιογραφία στο πλαίσιο του μουσείου.
- Θα έχουν αποκτήσει την ικανότητα να κατανοούν σε βάθος το περιεχόμενο, τη δομή, τον στόχο και τη μεθοδολογία βασικών

διαδικασιών που αφορούν στην επιμέλεια των πολιτισμικών αγαθών.

- Θα μπορούν να εκπονούν μια επιστημονική εργασία.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Ε' εξάμηνο

12I-1_8 Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31 π.Χ.)

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι βασικές πηγές (Μ. Αλέξανδρος και Ελληνιστικά βασίλεια)
- Η εκστρατεία και η αυτοκρατορία του Μ. Αλεξάνδρου
- Οι συγκρούσεις των Διαδόχων και η διαμόρφωση των ελληνιστικών βασιλείων
- Οι Επίγονοι και οι αγώνες ανάμεσά τους για τελική επικράτηση
- Σχέσεις βασιλέων και πόλεων
- Η φύση της μοναρχίας
- Οι νέες τάσεις στη θρησκεία
- Η λογοτεχνία και η ανάπτυξη των φιλολογικών μελετών
- Η διοίκηση και η κοινωνία των βασιλείων
- Συμπολιτείες: η οργάνωσή τους και οι σχέσεις τους με τη Μακεδονία
- Η πορεία προς τη ρωμαϊκή κατάκτηση.

Μαθησιακοί στόχοι

- Τρίτο κατά σειρά μάθημα Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας, που ολοκληρώνεται με την ενσωμάτωση όλου του ελληνιστικού κόσμου από τη Ρώμη (31/30 π.Χ.) – Ιδιαίτερη έμφαση στις βασικές πρωτογενείς πηγές για τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου και τις ηγεμονίες των Διαδόχων & Επιγόνων του (Αρειανός, Πολύβιος, Πλούταρχος, Πausanias, Στραβών κ.ά) – Τονίζονται οι παράλληλες εξελίξεις στην ιστορία του ελληνιστικού κόσμου και της Ρώμης
- Ενισχυτική διδασκαλία και μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης (αρχαιολογικά τεκμήρια/ μνημεία / νομίσματα / επιγραφές κ.λπ.), καθώς και με συστηματική μελέτη ιστορικών σχολιασμένων χαρτών
- Επιχειρείται η όξυνση της κριτικής σκέψης των φοιτητών με ανάληψη εκ μέρους τους αυτόνομης (ατομικής) εργασίας εξαμήνου, συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος

12I-16_18 Βυζαντινή Φιλολογία: Ποίηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα αντιπροσωπευτικών ποιητικών κειμένων. Η προσέγγιση των κειμένων, όπου αυτά προσφέρονται, και από την ιστορική, αρχαιολογική κλπ. διάσταση εξασφαλίζει στους φοιτητές την γνωριμία με τον πλουραλισμό της επιστήμης και τις διαφορετικές επιστημονικές οπτικές γωνίες και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την συμμετοχή τους σε επιστημονικό διάλογο. Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος «Βυζαντινή Φιλολογία: Ποίηση» συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα: Διαίρεση της Βυζαντινής ποίησης. Χαρακτηριστικά της βυζαντινής ποίησης. Instrumenta Studiorum.
- 2η-7η εβδομάδα: Τα αρχαία ποιητικά είδη (επική ποίηση: ιστορική και διδακτική, μυθιστόρημα, λυρική ποίηση, επίγραμμα, ποιήματα με «δραματική» μορφή). Συνεξέταση αντιπροσωπευτικών αποσπασμάτων
- 8η-12η εβδομάδα: Περίοδοι της βυζαντινής υμνογραφίας. Ο ύμνος ή κοντάκιο. Ρωμανός μελωδός. Συνεξέταση αντιπροσωπευτικών αποσπασμάτων
- 13η εβδομάδα: Ανασκόπηση

Μαθησιακοί στόχοι

- να γνωρίζουν τα κυριότερα είδη βυζαντινών ποιητικών κειμένων και τα χαρακτηριστικά καθενός
- να διακρίνουν τα ποιητικά είδη που συνεχίζουν την κλασική παράδοση και τα νέα ποιητικά είδη
- να συνδέουν τα κείμενα με την εποχή τους και τον ποιητή τους
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα instrumenta studiorum για τη βυζαντινή ποίηση και να τα χρησιμοποιούν
- να γνωρίζουν τους κυριότερους εκπροσώπους της βυζαντινής ποίησης

12I-15_18 Ιστορία του Ανατολικού Μεσογειακού Χώρου: Από την Πρώτη Σταυροφορία έως και τον Έβδομο Βενετο-Οθωμανικό πόλεμο (τέλη 11^{ου} – αρχές 18^{ου} αι.)

Περιεχόμενο μαθήματος

Μέσα από τις επιμέρους ενότητες εξετάζεται η Ιστορία του Ανατολικού Μεσογειακού Χώρου από τον 11^ο αιώνα, εποχή κατά την οποία ξεκινούν οι Σταυροφορίες ενώ η Βενετία σταδιακά εξελίσσεται στην πόλη-κράτος με το πιο ισχυρό δίκτυο κτήσεων στην ανατολική Μεσόγειο, παίζοντας σημαντικό ρόλο στο ιστορικό γίνεσθαι της περιοχής μέχρι και τον 18^ο αιώνα. Παράλληλα η Κύπρος προοδευτικά καθίσταται προπύργιο της Χριστιανοσύνης, όταν πια τα σταυροφορικά κράτη αρχίζουν να καταρρέουν υπό την πίεση των μουσουλμάνων μέχρι και εκείνη να περάσει στην οθωμανική κυριαρχία το 1571. Όλες αυτές οι δυνάμεις συμπλέκονται μεταξύ τους δημιουργώντας νέες πραγματικότητες μέσα από τις αντιπαλότητες αλλά και την πολιτισμική αλληλεπίδραση και όσμωση που προκύπτει από τη συνύπαρξή τους με κοινό παρονομαστή τη λεκάνη της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Το μάθημα διαρθρώνεται ως εξής:

- Α: Η Βενετία και η οικονομική επικράτησή της
- Β: Οι Σταυροφορίες
- Γ: Η Κύπρος την εποχή της Λατινοκρατίας
- Δ: Ο βενετο-οθωμανικός ανταγωνισμός (15^{ος}-αρχές 18^{ου} αι.)

Μαθησιακοί στόχοι

Μάθημα που στόχο έχει να φέρει τον φοιτητή σε επαφή με τον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου εξετάζοντάς τον μέσα από πολλαπλά πρίσματα και σε ένα πλατύ φάσμα κατά το πρότυπο του F. Braudel. Έμφαση θα δοθεί στην κοινωνία, την οικονομία, τον πολιτισμό κατά την εξεταζόμενη περίοδο, βλέποντας τον μεσογειακό χώρο στην ολότητά του, ως ζωτικό χώρο όχι μόνο ανταγωνισμού και συγκρούσεων αλλά και εναλλαγών και πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων, όπως διαμορφώθηκαν μέσα από το συγκερασμό δυτικών και ανατολικών στοιχείων. Η μελέτη της Ιστορίας της Ανατολικής Μεσογείου γίνεται χρησιμοποιώντας τις πρωτότυπες πηγές (ελληνικές, λατινικές, ιταλικές κ.ά.), που αφορούν την εποχή από τον ύστερο Μεσαίωνα έως τα Νεότερα Χρόνια σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφία (κλασικά έργα και νεότερες συμβολές). Δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης ειδικής εργασίας (με ενδεχόμενη παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα), η οποία θα έχει συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση εργασίας με ένα πιο σύνθετο περιεχόμενο (ιστορίας-αρχαιολογίας / τέχνης, ιστορίας μνημείων).

12I-3_8 Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Περιεχόμενο μαθήματος

Εξετάζονται στο πλαίσιο αυτό τα σημαντικότερα πολιτικά και πολιτειακά γεγονότα, οι διεργασίες και οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στο Νεότερο Ελληνισμό την περίοδο (1821-1914). Επίσης, παρουσιάζεται η ανάπτυξη της οικονομίας, η διαμόρφωση της νεοελληνικής κοινωνίας, η πληθυσμιακή και εδαφική αύξηση του νεοελληνικού κράτους, ο αγροτικός χώρος, οι ιδεολογίες που αναπτύχθηκαν (Εθνικισμός, Μεγάλη Ιδέα κ.ά.) και οι σχέσεις ανάμεσα στους βαλκανικούς λαούς, κυρίως μέσα από αρχειακές πηγές.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τις κυριότερες πολιτικές και πολιτειακές πτυχές της ελληνικής ιστορίας του 19^{ου} και των αρχών του 20ού αι.
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12Ι/ΔΠΑ-2_16 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη

Περιεχόμενο μαθήματος

Σε αυτό το μάθημα ειδίκευσης αναλύεται, μέσα από την παρουσίαση του σχετικού θεωρητικού πλαισίου καθώς και πραγματικών περιπτώσεων και παραδειγμάτων, η προβληματική που συνδέεται με την αξιοποίηση και διαχείριση των πολιτισμικών και των σύνθετων πολιτισμικών-περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.

Το μάθημα εξετάζει τις ακόλουθες γενικές θεματικές ενότητες:

- Πολιτισμικά αγαθά και Αειφόρος Ανάπτυξη: εννοιολογήσεις, ιστορικό υπόβαθρο, το διεθνές και εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Πολιτιστική πολιτική: εννοιολογήσεις, μοντέλα και φορείς χάραξης της στην Ελλάδα.
- Στρατηγικές αξιοποίησης και διαχείρισης υπό όρους αειφόρου ανάπτυξης ποικίλων χώρων πολιτισμού: αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, ιστορικών κέντρων, νεότερης κληρονομιάς, σύνθετων χώρων πολιτισμού και περιβάλλοντος.
- Στρατηγικές διαχείρισης της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Προβληματική.
- Πολιτισμικός τουρισμός: εννοιολογήσεις, επιπτώσεις και συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη. Πολιτικές πολιτισμικού τουρισμού στην Ελλάδα. Γενικότερη προβληματική.
- Ζητήματα ηθικής της διαχείρισης και της ανάδειξης του υλικού και του άυλου πολιτισμικού αποθέματος.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα:

- Κατανοούν το θεωρητικό πλαίσιο των εννοιών «αξιοποίηση» και «ανάπτυξη» αναφορικά με τη διαχείριση των υλικών και άυλων πολιτισμικών αγαθών και να κατανοούν την σημασία της λήψης μέτρων για την προστασία των αγαθών αυτών κατά την διαχείρισή τους σε ένα πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης.
- Γνωρίζουν στρατηγικές αξιοποίησης των πολιτισμικών αγαθών με στόχο την ανάπτυξη σε ένα σύγχρονο περιβάλλον.
- Είναι ενήμεροι για την προβληματική που συνδέεται με την εφαρμογή των θεωρητικών αρχών που αναφέρονται στην αξιοποίηση, την επικοινωνία και την προστασία των πολιτισμικών αγαθών σε ένα πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης.
- Κατανοούν τις ποικίλες και συχνά αντιθετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτισμικών και των σύνθετων πολιτισμικών-περιβαλλοντικών αγαθών. Θα έχουν προβληματιστεί αναφορικά με την συνεκτίμηση των διαφορετικών παραμέτρων, που προκύπτουν κατά την λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της πολιτισμικής διαχείρισης βάσει των όρων της αειφορίας.

ΣΤ' εξάμηνο

12I-4_8 Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι

Περιεχόμενο μαθήματος

- Συγκριτική μελέτη πρωτοτύπων αρχαίων ελληνικών & λατινικών ιστοριογραφικών πηγών (π.χ. Πολύβιος – Πλούταρχος / Τίτος Λίβιος – Τάκιτος)
- Όπου χρειάζεται, τονίζονται οι παράλληλες εξελίξεις αρχαίας ελληνικής & ρωμαϊκής ιστορίας (ιδιαίτερα στο πλαίσιο της ευρύτερης ελληνιστικής περιόδου)
- Ενισχυτική διδασκαλία και μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης (αρχαιολογικά τεκμήρια / μνημεία / νομίσματα / επιγραφές κλπ.), καθώς και με συστηματική μελέτη ιστορικών σχολιασμένων χαρτών

Μαθησιακοί στόχοι

- Οι βασικές πρωτογενείς πηγές (λατινικές-ελληνικές) και οι βασικές περίοδοι της Ρωμαϊκής Ιστορίας (Βασίλεια – Δημοκρατία / Αναρχία – Αυτοκράτορας)
- Οι μεγάλες πολιτικο-στρατιωτικές προσωπικότητες και οι άνθρωποι των Γραμμάτων και των Επιστημών (με έμφαση στις Περιόδους Δημοκρατίας και Αυτοκρατορίας)
- Εξετάζεται η επέκταση και διαμόρφωση του ρωμαϊκού κράτους, το ρωμαϊκό πολίτευμα, η διοικητική οργάνωση και τα δημόσια οικονομικά, ο Ελληνισμός κατά την περίοδο της Ρωμαϊοκρατίας, οι θεσμοί και οι κοινωνικές διεργασίες.

12I-5_12 Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου

Περιεχόμενο μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελεί μια γενική θεώρηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον 4ο αιώνα μέχρι και την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως το 1453. Η προσέγγιση γίνεται χρονολογικά και εξετάζονται βασικά ζητήματα όπως:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα):
  - ✓ Ορολογία και εξελίξεις στην μεθοδολογία έρευνας.
  - ✓ Παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με την Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου.
  - ✓ Επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
- Οικονομική ιδεολογία και η ιδεολογία του χρήματος στο Βυζάντιο: θεωρία και πράξη (2η εβδομάδα).
- Οικονομικά φαινόμενα στο Βυζάντιο και γενικά χαρακτηριστικά της οικονομίας κάθε περιόδου (3η & 4η εβδομάδα).

- Κρατική οικονομία:
  - ✓ Δημοσιονομική πολιτική: κρατικός προϋπολογισμός (5η εβδομάδα)
  - ✓ Δημοσιονομική πολιτική: φορολογία (6η εβδομάδα)
- Αστική οικονομία: εμπόριο και ανταλλαγές, βιοτεχνική παραγωγή, εφαρμοσμένες τέχνες, επαγγέλματα και συντεχνίες, οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο του αστικού βίου (7η & 8η εβδομάδα)
- Αγροτική οικονομία: η καλλιέργεια της γης (προϊόντα, καλλιέργειες, μέθοδοι καλλιέργειας, εξελίξεις στην εκμετάλλευση του αγροτικού προϊόντος), οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της αγροτικής παραγωγής, οι πλούσιοι γαιοκτήμονες, ο αγροτικός πληθυσμός, ο ρόλος του χωριού και της οικογένειας ως οικονομικού παράγοντα (9η & 10η εβδομάδα)
- Νομισματικό σύστημα και διοικητική οργάνωση της νομισματικής παραγωγής (11η εβδομάδα)
- Νομισματικές αναπροσαρμογές και μεταρρυθμίσεις (12η εβδομάδα)
- Χρήμα και Αγορά στο Βυζάντιο (13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη του οικονομικού συστήματος και της δημοσιονομικής πολιτικής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, από τον 4ο αιώνα μ.Χ. έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης. Η προσέγγιση γίνεται με χρονολογική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τα οικονομικά φαινόμενα και τα γενικά χαρακτηριστικά της οικονομίας κάθε περιόδου. Επί πλέον το μάθημα στοχεύει ώστε οι φοιτητές να εξοικειωθούν με ζητήματα που άπτονται διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων όπως η κατασκευή, η παραγωγή, η διανομή και η κατανάλωση των αγαθών μιας περιοχής, το εμπόριο και οι ανταλλαγές, οι νομισματικές εξελίξεις και η οικονομία των πόλεων.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες άμεσες και έμμεσες ιστορικές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της οικονομικής και νομισματικής ιστορίας του Βυζαντίου και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των φαινομένων. Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων που προσδιορίζουν το γενικότερο όρο της Οικονομίας με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου οι γραπτές πηγές συνδυάζονται με την αρχαιολογική μαρτυρία και την μαρτυρία των υλικών κατάλοιπων, δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να συνδέουν ειδικά οικονομικά φαινόμενα (οικονομική ανάπτυξη, συρρίκνωση του αστικού τρόπου διαβίωσης και της αστικής οικονομίας, φάσεις εκχρηματισμένης οικονομίας, οικονομικές κρίσεις και νομισματικές υποτιμήσεις, όψεις κρατικού παρεμβατισμού/οικονομία της επιταγής, όψεις ελεύθερης οικονομίας/οικονομία των προνομίων, το σύστημα της πρόνοιας, εμπορικά πρόνομια σε ξένους εμπόρους κ.λπ.), με την κάθε περίοδο της μακράς βυζαντινής ιστορίας και να ερμηνεύουν τα αίτια και τις συνέπειές τους.
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της δημοσιονομικής

πολιτικής της κεντρικής εξουσίας στο Βυζάντιο.

- να αντιδιαστέλλουν τον ρόλο της «παραδοσιακής» οικονομικής ιδεολογίας του χριστιανικού περιγυρου με την πράξη, δηλαδή με τις παρεμβάσεις της κεντρικής εξουσίας και τις εν γένει πρακτικές προστασίας αλλά και αναβάθμισης της οικονομίας, και να ερμηνεύουν τα αίτια και τις συνέπειές τους.
- να κατέχουν το φορολογικό σύστημα της αυτοκρατορίας και τις αλλαγές που προέκυψαν σε αυτό στη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της.
- να αναλύουν τον ρόλο της γεωργίας, της βιομηχανίας και του εμπορίου στη διαμόρφωση της βυζαντινής οικονομίας.
- να αντιπαραβάλλουν την οικονομία των Βυζαντινών με τις οικονομίες της μεσαιωνικής Δύσης και να κατανοούν ότι η βυζαντινή οικονομία αναπτύχθηκε αργά και ισορροπημένα, χωρίς να υποστεί τις άγριες μεταπτώσεις που παρουσιάστηκαν στη Δύση με τις επώδυνες κοινωνικές ανακατατάξεις.
- να αναπλάθουν τη ζωή του βυζαντινού πολίτη στην πόλη και στην ύπαιθρο.
- να κατανοούν το νομισματικό σύστημα της αυτοκρατορίας.
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής της κεντρικής εξουσίας.
- να χρησιμοποιούν τις τάσεις της νομισματικής κυκλοφορίας για την ερμηνεία οικονομικών φαινομένων, καθώς και για το ρόλο του χρήματος στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο των Βυζαντινών.

12Ι/ΔΠΑ-3 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο ως πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Καθημερινός Πολιτισμός
- Εθνογράφος ή Τουρίστας;
- Η Εθνογραφία ως επιστημονική έρευνα και λογοτεχνικό κείμενο
- Εθνογραφία και Φιλολογία
- Εθνογραφία και Παράσταση
- Εθνογραφία και Μέσα επικοινωνίας
- Αισθήσεις-Συναισθήματα-Αισθητική
- Εθνογραφία και Διαχείριση : Η περίπτωση της Μεσσηνίας
- Συλλογή και Αρχείο

Μαθησιακοί στόχοι

Η παραπάνω βιβλιογραφία, όπως θα καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη. Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος. Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στην θεωρητική κατάρτιση, το δεύτερο μέρος σε ανάλυση περιπτώσεων και ασκήσεις επιτόπιας παρατήρησης.

121/ΠΔΓ-1_16 Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές την παιδαγωγική της σχολικής ένταξης στο πλαίσιο της τυπικής και υποχρεωτικής εκπαίδευσης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σύμφωνα με την κείμενη ελληνική εκπαιδευτική νομοθεσία. Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στις θεωρίες μάθησης με έμφαση εφαρμογές στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ). Εξετάζονται αναλυτικά τα πλαίσια και τα προγράμματα της παιδαγωγικής της σχολικής ένταξης στο γενικό ενταξιακό σχολείο (γυμνάσιο, λύκειο), στα τμήματα ένταξης, στην παράλληλη στήριξη, στο εργαστήριο ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σύμφωνα με τις παιδαγωγικές αρχές και τις θεωρίες μάθησης εξετάζεται η διαθεσιμότητα παροχής "επιπλέον" χρόνου στην στοχευμένη μαθησιακή διαδικασία, επικεντρωμένη στον μαθητή και τις μαθησιακές ιδιαιτερότητες του. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται, και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της ενταξιακής παιδαγωγικής. Η προσέγγιση της σχολικής ένταξης παρουσιάζεται με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου ο εθελοντισμός και η φυσική παρουσία των φοιτητών στους χώρους όπου υποστηρίζονται οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες τους δίνει τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο. Αυτό το εφόδιο είναι πολύτιμο για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση όσων από αυτούς θα απασχοληθούν στην εκπαίδευση και όσων επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μεταπτυχιακές σπουδές στην ειδική αγωγή.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της Παιδαγωγικής επιστήμης και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο θα συζητηθούν οι βασικές αρχές στην Ειδική Παιδαγωγική Επιστήμη και οι παιδαγωγικές αρχές που διέπουν την γενική από την Ειδική Παιδαγωγική σύμφωνα με τις μαθησιακές θεωρίες, τις προϋποθέσεις μάθησης, τις εσωτερικές διαδικασίες μάθησης, τα κίνητρα μάθησης, την οργάνωση της μάθησης, τους στόχους μάθησης με έμφαση τη ενταξιακή γενική και Ειδική Παιδαγωγική. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση να κατανοούν:

- Βασικές και θεμελιώδεις Έννοιες Παιδαγωγικής και Θεωριών μάθησης. Διάκριση μεταξύ της γενικής και ειδικής παιδαγωγικής.
- Παιδαγωγικό Αντικείμενο, Μαθησιακό Περιβάλλον και τα Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.
- Θεωρίες μάθησης και τα βασικά στοιχεία στην Παιδαγωγική μεθοδολογία όπως η διεπιστημονικότητα και ομοδοσυνεργατική ενταξιακή εκπαίδευση.
- Χαρακτηριστικά στοιχεία των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Διαφοροποίηση διδακτικών παρεμβάσεων στα φιλολογικά μαθήματα.

Ζ' εξάμηνο

12I-6_8 Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι βασικές πηγές και η Βυζαντινή Διπλωματία
- Τα τρία κύρια μέτωπα του Βυζαντίου (Δύση, Βορράς, Ανατολή)
- Διαχρονική εξέταση των σχέσεων στο δυτικό μέτωπο (γερμανόφωνοι/ λατινόφωνοι λαοί/ Φράγκοι, Γερμανοί, Παπικό Κράτος, Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, Νορμανδοί, Βενετοί κ.ά. Ιταλικές Ναυτικές Δημοκρατίες, Σταυροφορίες και πρώτη πτώση Βυζαντίου),
- Στο βόρειο μέτωπο (προ-οθωμανικά τουρκόφωνα/ τουρανικά φύλα, σλαβόφωνα φύλα [Αβαροσλάβοι κ.ά.], περίοδος εκχριστιανισμών στα Βαλκάνια [Βούλγαροι, Σέρβοι, Κροάτες κ.ά.], Ρώσοι, όψιμα τουρκόφωνα φύλα [Χάζαροι, Ούγγροι, Πατζινάκοι, Κομάνοι κ.ά.) και
- στο ανατολικό μέτωπο (Σασσανίδες Πέρσες, προ-Ισλαμικοί και Μουσουλμάνοι Άραβες [Πατριαρχικό Χαλιφάτο, Ομμαϊάδες, Αββασίδες, Χαμδανίδες, Φατιμίδες κ.ά.], Χριστιανοί Καυκάσου [Αρμένιοι, Ίβηρες/Γεωργιανοί], προ-Οθωμανοί Τούρκοι: Τουρκομάνοι, Σελτζούκοι, Ντανισμεντίδες κ.ά. δυναστείες, Οθωμανοί και οριστική πτώση του Βυζαντίου).
- Το λιγότερο γνωστό νότιο μέτωπο (βορειοαφρικανική μεθόριος: Κυρηναϊκή, Αίγυπτος, Βλέμμυες και Νούβιοι – βυζαντινές επιδράσεις στην υποσαχάρεια Μαύρη Αφρική).

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα για τις διεθνείς σχέσεις του Βυζαντίου και τη διπλωματική του ιστορία, το οποίο προαπαιτεί την ύπαρξη βασικών γνώσεων βυζαντινής & μεσαιωνικής εν γένει ιστορίας
- Ιδιαίτερη έμφαση σε εξειδικευμένες πρωτότυπες πηγές (ελληνικές, λατινικές, ανατολικές, ιουδαϊκές, σλαβικές, / σε μεταφράσεις τους είτε στα ελληνικά είτε στις κύριες δυτικές γλώσσες)
- Κρίνεται απαραίτητη η εκπόνηση ειδικής εργασίας (με ενδεχόμενη παρουσίαση-συζήτηση στα μαθήματα, όποτε αυτό κριθεί

σκόπιμο), συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος

12I-7_8 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης

Περιεχόμενο μαθήματος

Εξετάζονται στο συγκεκριμένο πλαίσιο οι οικονομικές δραστηριότητες, οι θρησκευτικές εξελίξεις, οι αλλαγές στον τύπο διακυβέρνησης, ο επανασχηματισμός του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης, η Αναγέννηση, ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός, η Γαλλική και η Βιομηχανική Επανάσταση. Σκοπός των παραδόσεων είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις έντονες αλλαγές στην οικονομία, την κοινωνία, την ιδεολογία, την πολιτική και τη διπλωματία, που σημειώθηκαν στη γηραιά ήπειρο από το 15ο έως το 18ο αιώνα.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για βασικές έννοιες της περιόδου από την κοσμογονία της Αναγέννησης έως τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό και το Συνέδριο της Βιέννης
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12I/ΔΠΑ-5 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών III: Διοίκηση Πολιτιστικών Φορέων και Εκπαίδευση

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο μάθημα αυτό ειδίκευσης, οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη διαχείριση και την επικοινωνία των φορέων πολιτισμού, μέσω της διδασκαλίας βασικών εννοιών, θεωριών και μεθόδων που εφαρμόζονται στο μάνατζμεντ και στο μάρκετινγκ των πολιτιστικών οργανισμών. Ταυτόχρονα, αναλύεται διεξοδικά η προβληματική που συνδέεται με την εφαρμογή επιχειρηματικών μεθόδων ιδίως στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και εξετάζονται οι ποικίλες παράμετροι που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτιστικών φορέων. Επιπλέον, μελετάται ο εκπαιδευτικός ρόλος των πολιτιστικών φορέων και αναλύονται το βασικό θεωρητικό πλαίσιο και η μεθοδολογία σχεδιασμού και αξιολόγησης που αφορούν την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε φορείς πολιτισμού. Η θεωρητική διδασκαλία ενισχύεται με πρακτικές ασκήσεις και

πραγματικά παραδείγματα από τον εθνικό και τον διεθνή χώρο. Με στόχο την εμπέδωση των γνώσεων και την άσκηση των φοιτητών, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου εκπονούνται ασκήσεις και ατομικές ή/και ομαδικές εργασίες σε διαφορετικές θεματικές του μαθήματος, ενώ διενεργείται σχετική με τα αντικείμενα του μαθήματος εκπαιδευτική επίσκεψη και/ή προσκαλούνται ομιλητές από τον επαγγελματικό χώρο. Δεδομένης της πιεστικής πρόκλησης που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι μη κερδοσκοπικοί πολιτιστικοί οργανισμοί αναφορικά με την εξισορρόπηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών στόχων τους, το μάθημα προσφέρει στους φοιτητές απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, ώστε να μπορέσουν μελλοντικά να ενασχοληθούν με τομείς της πολιτιστικής διαχείρισης.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εκπαιδευθεί σε βασικές θεωρίες και εργαλεία του μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ και στην εφαρμογή τους στον πολιτιστικό τομέα.
- Θα γνωρίζουν τον προβληματισμό που συνδέεται με τη μεταφορά επιχειρηματικών μεθόδων στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και τις παραμέτρους που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν.
- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά στην εφαρμογή του πολιτιστικού μάνατζμεντ και μάρκετινγκ, θα έχουν κατανοήσει τις δυσκολίες της, και θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα επαγγελματική ή ακαδημαϊκή πορεία τους.
- Θα κατέχουν το θεωρητικό υπόβαθρο και τη μεθοδολογία σχεδιασμού και οργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων εμπνευσμένων από χώρους διάχυσης πολιτισμικών αγαθών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Θα γνωρίζουν πώς να υλοποιούν συνεργατικά ένα ομαδικό project πολιτιστικής διαχείρισης.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.

121/ΠΔΓ-2 Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων

Περιεχόμενο μαθήματος

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος ερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι ιστορικοί συγκροτούν ερμηνείες του παρελθόντος και ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές την Ιστορία στα σχολεία. Συνδυάζονται οι εξελίξεις που διατρέχουν ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων: της ιστορικής επιστήμης, της μελέτης της γλώσσας και των ερευνών που αφορούν την παιδαγωγική επιστήμη και της Διδακτικής, ώστε να οριοθετηθούν νέοι τρόποι διαχείρισης της ιστορικής γνώσης στο σχολείο. Αναλύονται τέσσερις τρόποι προσέγγισης της ιστορικής μάθησης: με την εξέταση των ιστορικών πηγών, με τη μελέτη της γλώσσας που χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν, με την ιστορική αφήγηση και με τη φαντασία. Παράλληλα με την εμβάθυνση στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας, διδάσκονται οι διδακτικές αρχές του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και της νεοελληνικής γραμματείας, σεβόμενοι, αφενός τη διαχρονία της ελληνικής γλώσσας και αφετέρου την πρακτική ανάγκη προετοιμασίας των φοιτητών για τη διδασκαλία ευρέως φάσματος φιλολογικών

μαθημάτων. Παράλληλα με τη θεωρητική κατάρτιση για τις νέες παιδαγωγικές τάσεις σχηματισμού σχεδίου μαθήματος, οι φοιτητές, ασκούνται στην οργάνωση και το σχεδιασμό διδασκαλίας ενοτήτων αρχαιογνωστικών μαθημάτων. Επίσης, σε προαιρετική βάση, παρακολουθούν δειγματικές διδασκαλίες σε τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου με εφαρμογές σχεδίων μαθήματος ή σεναρίων μαθήματος με νέες τεχνολογίες. Η παρακολούθηση ολοκληρώνεται με συζήτηση-σχολιασμό των διδασκαλιών μεταξύ του διδάσκοντος και των φοιτητών.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες διδακτικής του μαθήματος της ιστορίας κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως, των μαθημάτων της αρχαίας ελληνικής και νεοελληνικής γραμματείας.

Πιο συγκεκριμένα:

- Θα γνωρίζουν τις βασικές διδακτικές αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων/σεναρίων μαθήματος.
- Θα γνωρίζουν τις καινοτόμες και τις προτεινόμενες από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Θα γνωρίζουν τις επιμέρους τεχνικές για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο και από μετάφραση και της νεοελληνικής γραμματείας.
- Θα έχουν πληροφορηθεί τις δυνατότητες αξιοποίησης ΤΠΕ στη διδασκαλία των αρχαιογνωστικών μαθημάτων.
- Θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν μία δειγματική διδασκαλία.
- Θα έχουν εξοικείωση με θέματα διαχείρισης της τάξης
- Θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα σχέδιο/σενάριο μαθήματος για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΠΤΧ-1 Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)

H' εξάμηνο

12I-8_8 Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τις αρχές του 21ου αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της παλινόρθωσης και της Ιεράς Συμμαχίας, της Επανάστασης του 1848 και των κοινωνικών διεργασιών κατά το 19^ο αιώνα. Ακόμα, παρουσιάζονται ο Ναπολέων Γ' και η Γαλλία, ο Βίσμαρκ και η Γερμανία, η ανασυγκρότηση της Ευρώπης και οι κοινωνικοπολιτικές κατακτήσεις, η σύγκρουση των ευρωπαϊκών εθνικισμών και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, η «Κοινωνία των Εθνών» και η ανοικοδόμηση, οι δημοκρατίες και οι δικτατορίες κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και οι μεγάλες αλλαγές, η Ευρώπη στον Ψυχρό Πόλεμο και τα σχέδια για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις που θα αναφέρονται από το Συνέδριο της Βιέννης έως την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Ιστορία από το Συνέδριο της Βιέννης έως τις αρχές του 21ου αιώνα.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12I-9_8 Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού παρουσιάζεται ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή της Ελλάδας, ο εθνικός διχασμός και οι πρωταγωνιστές του, η Μικρασιατική Εκστρατεία και η τραγική της κατάληξη, η Συνθήκη της Λωζάννης (1923) και η Α΄ Ελληνική Δημοκρατία, η τετραετία του Ελ. Βενιζέλου (1928-1932), οι ιδεολογικές αναζητήσεις και ο εκσυγχρονισμός του κράτους, η παλινόρθωση της μοναρχίας και η δικτατορία του Ιω. Μεταξά, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η συμμετοχή της Ελλάδας, η Κατοχή και η Αντίσταση, η απελευθέρωση και τα Δεκεμβριανά, ο Εμφύλιος και η διεγκυστίνδα των Μεγάλων Δυνάμεων, ο Ψυχρός Πόλεμος και η στρατηγική της Ελλάδας, η καχεκτική δημοκρατία και το πολιτικό σύστημα, η απριλιανή δικτατορία και η οπισθοδρόμηση, η Μεταπολίτευση και η Γ΄ Ελληνική Δημοκρατία, η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικά όλες οι κοινωνικοπολιτικές κατακτήσεις της Ελλάδας την περίοδο από το 1914 έως σήμερα, μέσα κυρίως από αρχειακά τεκμήρια και μαρτυρίες.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τα σημαντικότερα κεφάλαια των δύο παγκόσμιων πολέμων και των διεργασιών που κατέκλυσαν τον 20ό αι.
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μία τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις αρχές του 21ου αιώνα.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου

να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12Ι/ΔΠΑ-4_16 Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο των Νέων Τεχνολογιών
- Τεχνολογίες για το χαρακτηρισμό, και ανάλυση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Τεχνολογίες για την αποτύπωση, καταγραφή και ψηφιοποίηση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Εργαλεία για την έρευνα κλειστών χώρων-μικρής κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία)
- Εργαλεία για την έρευνα ανοιχτών, υπαίθριων χώρων-μεγάλης κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία)
- Στατιστική για την ομαδοποίηση αντικειμένων-δεδομένων
- Ψηφιακές βάσεις δεδομένων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας χώρων
- Ερευνητικά προγράμματα αναζήτησης παλαιοπεριβαλλοντικών πληροφοριών (χλωρίδα, πανίδα, παλαιοδιατροφή).
- Τεχνολογίες εξ αποστάσεως παρακολούθησης μνημείων και χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων κλειστών χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων ανοιχτών χώρων

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση διαχειριστικών και ερευνητικών αναγκών των πολιτισμικών αγαθών. Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας χρήσης των θετικών επιστημών στην πολιτισμική κληρονομιά, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην τεκμηριωμένη χρήση της τεχνολογίας για την αναζήτηση λύσεων διαχείρισης, έρευνας και προστασίας των πολιτισμικών αγαθών. Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Νέων Τεχνολογιών ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές αυτής. Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του

μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος. Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί:

- να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνολογιών στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, κατασκευή ιστοσελίδων, αναλύσεις ιστορικού υλικού, κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους. Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των δύο κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης της τεχνικής πληροφορίας και δεδομένων μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της έρευνας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- Να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- Να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων.
- Να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- Να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάπτυξη νέων τεχνολογικών εργαλείων.

12ΕΠΙ-52_19 Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Ανάλυση διάρθρωσης μαθημάτων. Εισαγωγικά αντικείμενου. Εισαγωγή στην έννοια της Παιδαγωγικής. Ετυμολογία του όρου. Διεθνικότητα του όρου. Η Παιδαγωγική ως επιστήμη.
2. Συσχετίσεις Παιδαγωγικής με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Η Παιδαγωγική ως «τέχνη». Αντικείμενο και σκοπός της Παιδαγωγικής.
3. Βασικοί κλάδοι της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Θεωρητική και Πρακτική Παιδαγωγική.
4. Εννοιολογικός προσδιορισμός της έννοιας Αγωγής. Μέσα και διαδικασίες Αγωγής.
5. Σχέση Παιδαγωγού-Παιδαγυόμενου. Το υποκείμενο της γνώσης.
6. Η εξέλιξη της Παιδαγωγικής. Ιστορική Αναδρομή: Από το Διαφωτισμό στην Εποχή της Εκβιομηχάνισης. Φιλοσοφία και Παιδαγωγική.
7. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις (Α).
8. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις (Β).
9. Θεωρίες μάθησης. (Α)
10. Θεωρίες μάθησης. (Β)
11. Η Παιδαγωγική σήμερα. Μέσα, απόψεις, στάσεις και προοπτικές.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικείμενου.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί ουσιαστικά μια εισαγωγή στην επιστήμη της Παιδαγωγικής, τόσο σε επίπεδο όρων όσο και σε επίπεδο πρακτικών. Το αντικείμενο προσεγγίζεται διεπιστημονικά, εντοπίζονται τα επιμέρους αντικείμενα και οι στόχοι του, εξετάζονται οι προϋποθέσεις πραγμάτωσής του και αναλύονται οι δυο αλληλένδετες υποστάσεις του: η θεωρητική και η πρακτική. Τέλος, μέσα από μια ιστορική αναδρομή της εξελικτικής πορείας της Παιδαγωγικής Επιστήμης, προσεγγίζονται οι επικρατέστερες θεωρίες μάθησης και αγωγής και παρουσιάζονται τα κυριότερα διδακτικά και γνωστικά μοντέλα της εποχής μας.

ΠΤΧ-2 Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Ε' εξάμηνο

12Α-1_8 Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα πραγματεύεται την οικιστική και ταφική αρχιτεκτονική της Προϊστορικής Κρήτης, κυρίως δε των προανακτορικών και ανακτορικών περιόδων. Τίθενται ζητήματα αρχιτεκτονικής κατασκευής, χωροθέτησης, γεωγραφικής κατανομής, διακοινοτικής οργάνωσης και τοπογραφίας ως δίαυλοι κοινωνιοκεντρικής και ιστορικής ανάγνωσης του Μινωικού Πολιτισμού. Η Μινωική τέχνη, συμπεριλαμβανομένης της μνημειακής ζωγραφικής, εξετάζεται στο πλαίσιο της τοπικής, αλλά και ευρύτερης Μεσογειακής παράδοσης. Θεωρητικές προσεγγίσεις της εννοίας του χώρου αποτιμώνται κριτικά ως συστήματα διάταξης και διεπιστημονικής, σημασιολογικής ανάλυσης.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις εξής ενότητες:

- Το Νεολιθικό υπόβαθρο. Χρονολογικές διακρίσεις: ΠΜΙ-III, ΜΜΙ-III, ΥΜΙ-III. Προανακτορικός, Παλαιοανακτορικός, Νεοανακτορικός, Μετανακτορικός. Οι συσχετισμοί με τους λοιπούς Αιγαιακούς Πολιτισμούς.
- Ο χαρακτήρας της ΠΜ ή Προανακτορικής Κρήτης: Τα κατάλοιπα των οικισμών
- Ο χαρακτήρας της ΠΜ και Παλαιοανακτορικής Κρήτης: Τα ταφικά κατάλοιπα
- Ταφικός συμβολισμός και τελετουργικά δρώμενα: Η ανάδυση της έννοιας του ιερού
- Πρώιμα Μινωικά ιερά και Παλαιοανακτορική Κρήτη: Μελετώντας τη σημασία τυπολογικών, γεωγραφικών και χρονολογικών συσχετισμών
- Η κομβική θέση του Ανακτόρου της Φαιστού και του Νεκροταφείου των Αρχανών για την κατανόηση των Παλαιοανακτορικών Χρόνων
- Τα Νέα Ανάκτορα: Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρος, Γουρνιά, Γαλατάς, Πετράς
- Επαύλεις, επίνια και πόλεις: Δίκτυο χερσαίων και θαλασσίων οδών
- Η Μινωική θρησκεία: τύποι ιερών, αναθημάτων και τελετών, η διαχρονική πορεία ορισμένων ακραιφνώς Μινωικών συμβόλων
- Οι γραφές: Ζητήματα γλώσσας, γεωγραφικής κατανομής και τρόποι προσέγγισης των ανακτορικών πολιτισμών
- Η καταστροφή των Νέων Ανακτόρων και η Μυκηναϊκή παρουσία στην Κνωσό. Μινωική και Μυκηναϊκή Αγία Τριάδα
- Γραμμική Β και Μυκηναϊκά βασίλεια στην Κρήτη; Το ζήτημα των οχυρών οικισμών της ΥΜ III
- Η εξάπλωση του Κρητομυκηναϊκού Πολιτισμού κατά τους Μετανακτορικούς χρόνους.

12A-10_18 Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού

Περιεχόμενο μαθήματος

- Το φυσικό περιβάλλον και η γεωγραφική θέση ως παράγοντας ανάπτυξης και διαμόρφωσης του κυκλαδικού πολιτισμού
- Πρωτοκυκλαδική εποχή: Γενικά – Χρονολογία – Ορολογία
- Πρωτοκυκλαδική I περίοδος (3200 – 2700 π.Χ.)
- Πρωτοκυκλαδική II περίοδος (2700 – 2200 π.Χ.).
- Πρωτοκυκλαδική III περίοδος (2200 – 2000 π.Χ.).
- Μεσοκυκλαδική περίοδος (2000 – 1650 π.Χ.).
- Οι Κυκλάδες κατά την ΥΚΙ-II περίοδο
- Οι Κυκλάδες κατά την ΥΚΙΙΙ περίοδο

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα παρακολουθεί την εξέλιξη του πολιτισμού στις Κυκλάδες κατά την Εποχή του Χαλκού. Εξετάζονται η ανάπτυξη και η διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του κυκλαδικού πολιτισμού κατά την 3η π.Χ. χιλιετία, βάσει του κυκλαδικού νεολιθικού υποβάθρου, όπως αυτή εκδηλώνεται στα οικιστικά και ταφικά κατάλοιπα, την κεραμική, τη λιθοτεχνία και τη μεταλλουργία. Στη συνέχεια εξετάζεται η θέση των Κυκλάδων εν μέσω των ανακτορικών πολιτισμών (μινωικού, μυκηναϊκού) που αναπτύσσονται στο χώρο του Αιγαίου κατά τη 2η π.Χ. χιλιετία. Έμφαση δίνεται στις σχέσεις των Κυκλάδων με την Κρήτη στη Μέση και στις αρχές της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, όπως πιστοποιούνται στο Ακρωτήρι της Θήρας, καθώς και στην παρουσία των Μυκηναίων στις Κυκλάδες κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Ανώτερος στόχος του μαθήματος είναι να αποτιμηθεί η στρατηγική σημασία των Κυκλάδων στην πολιτισμική ανάπτυξη και αλληλεπίδραση στο Αιγαίο στην εν λόγω εποχή.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- περιγράφει την ιστορική εξέλιξη του κυκλαδικού πολιτισμού
- εστιάζει σε και σχολιάζει τεκμηριωμένα τους σταθμούς (ΠΚΙΙ περίοδος, ΜΚΙΙΙ περίοδος) και τις καμπές αυτής της εξέλιξης (ΠΚΙΙ-ΠΚΙΙΙ-ΜΚΙΙ περίοδος, ΥΚΙΙΙ περίοδος)
- αναγνωρίζει τους βασικούς τύπους κυκλαδικής κεραμικής, αγγειοπλαστικής, ειδωλοπλαστικής και γλυπτικής ανά περίοδο
- αναλύει και αποτιμά τη σημασία εξεχουσών κυκλαδικών θέσεων που αποτυπώνουν τόσο την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του όσο και τον κοσμοπολιτικό χαρακτήρα του κυκλαδικού πολιτισμού (Γκρόττα Νάξου, Χαλανδριανή και Καστρί Σύρου, Φυλακωπή Μήλου, Αγία Ειρήνη Κέας, Ακρωτήρι Θήρας)
- συγκρίνει και συσχετίζει τις εξελίξεις στο πλαίσιο του κυκλαδικού πολιτισμού με αυτές στην Ηπειρωτική Ελλάδα και την Μινωική Κρήτη
- εμβραθύνει στην σημασία του φυσικού περιβάλλοντος και του γεωγραφικού παράγοντα στην ανάπτυξη, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και

την θέση του κυκλαδικού πολιτισμού στο Αιγαίο.

12A-2_12 Ενάλια Αρχαιολογία I: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποτελεί μία γενική εισαγωγή στην Ενάλια Αρχαιολογία, με έμφαση στην ιστορική σημασία της παράκτιας ζώνης κατά τους Προϊστορικούς Χρόνους. Παρακολουθείται η διάδραση μεταξύ χέρσου και θάλασσας από την άποψη της γεωϊστορίας διαχρονικά. Παρουσιάζεται η βασική οργανολογία των Επιστημών της Γης και η ειδική μεθοδολογία της υποθαλάσσιας αρχαιολογικής έρευνας. Εξετάζεται η σημασία του θαλασσινού στοιχείου στην εγκαθίδρυση πολιτισμών, επαφών, αλληλεπιδράσεων, συμβολικής και εικονογραφίας, συμπεριλαμβανομένων των φάσεων της αρχόμενης οίκησης του Ελλαδικού χώρου. Σκοπός είναι η ανάδειξη της Θάλασσας ως ιστορίας σημαντική, καθώς και η σημασία της παράκτιας γεωϊστορίας στην ακριβή αποτίμηση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις ακόλουθες ενότητες:

- Η εξελικτική ιστορία της Γης: το μάγμα, η Πανθάλασσα και η Πανγαία, η δημιουργία και η συρρίκνωση της Τηθύος, η γένεση της Μεσογείου.
- Οι Γεωλογικοί Αιώνες: Από το Τριαδικό στο Πλειστόκαινο και στο Ολόκαινο, η ανάδυση της Αιγαϊίδος, των νήσων και των οροσειρών, των έμβιων και των οργανικών ειδών. Η σημασία του παράκτιου τοπίου στην κατανόηση της προϊστορίας του είδους Homo: θεωρίες διάδοσης και διάχυσης, το Αιγαίο εν μέσω Αφρικής και Ευρασίας και η Βεριγγία πεδιάς.
- Μέθοδοι και τεχνικές υποβρύχιας αρχαιολογικής έρευνας σε σχέση με την αρχαιολογία της χέρσου. Μέθοδοι διασκόπησης και τηλε-ανίχνευσης και σχετική οργανολογία των Γεωεπιστημών. Θάλασσα, ατμόσφαιρα, αλατότητα, μικρο-οργανισμοί, θερμοκρασία, άνεμοι, ρεύματα, ιζήματα και βροχόπτωση.
- Η εγκατοίκηση του Αιγαίου των προϊστορικών χρόνων: το ζήτημα της “Νεολιθικοποίησης”, υδρόσφαιρα και χέρσος, τα νησιωτικά συμπλέγματα, οι πολιτισμοί της 3ης χιλιετίας π.Χ., οι οδοί των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου, οι Λαοί της Θάλασσας. Ναυσιπλοΐα και πόλεις-λιμένες.
- Η συμβολική της Θάλασσας: η εικονογραφία των αγγείων, οι βραχογραφίες, τελετουργικά ομοιώματα και αποθέσεις, όστρεα και ιερά, ο θαλάσσιος ρυθμός και η μεγάλη ζωγραφική, οι νηοπομπές και το νόστιμον ήμαρ των ανάκτων του Ομήρου.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση νέων τεχνολογιών
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Παραγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12A-5_8 Αρχαιομετρία

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, εξέλιξη και περιεχόμενο της Αρχαιομετρίας
- 2) Θεμελιώδεις έννοιες της Φυσικής και Χημείας / Ορολογία
- 3) Μέθοδοι σχετικής και απόλυτης χρονολόγησης
- 4) Τέχνηρα (λίθινα, κεραμικά, γυαλιά, μεταλλικά)
- 5) Η συμβολή των αναλύσεων. Φυσικοχημικές αναλυτικές τεχνικές
- 6) Μικροσκοπικές τεχνικές (οπτικό/πολωτικό, ηλεκτρονικό μικροσκόπιο)
- 7) Εισαγωγή στις έννοιες του κλίματος, θερμοκρασίας, εδάφους. Γενικά στοιχεία ορυκτών και πετρωμάτων.
- 8) Αρχαιογεωφυσικές μέθοδοι εντοπισμού αρχαιοτήτων.
- 9) Μελέτες προέλευσης και διακίνησης αρχαιολογικών υλικών (οψιανός, κεραμικά, πυριτόλιθος, μάρμαρα).
- 10) Εισαγωγή στην Αρχαιοαστρονομία. Έννοιες, μεγέθη, παραδείγματα.
- 11) Μελέτες Βιοαρχαιολογίας και Παλαιοανθρωπολογίας
- 12) Μελέτες Σταθερών Ισοτόπων, Γυρεολογία. Εφαρμογές στη Διατροφή, Καλλιέργειες, Περιβάλλον
- 13) Σημαντικά παραδείγματα και προβλήματα χρονολόγησης. Έλεγχος αυθεντικότητας αρχαιολογικών αντικειμένων.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση θεμάτων απόλυτης χρονολόγησης, χαρακτηρισμού και προέλευσης υλικών και τέχνηρων της αρχαιολογικής έρευνας.

- Οι φοιτητές κάνουν μια εισαγωγή στην ιστορία της χρήσης των θετικών επιστημών στην αρχαιολογία, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην δημιουργία της θεματικής της Αρχαιομετρίας, αρχικά σε τμήματα των θετικών επιστημών και στη συνέχεια σε αμιγώς ανθρωπιστικά τμήματα.
- Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων της Αρχαιομετρίας ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πτυχές αυτής στην αρχαιολογία και γενικότερα στα πολιτισμικά αγαθά.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών, φυσικής και χημείας, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές της αρχαιολογίας οι οποίοι καλούνται στην επαγγελματική τους πορεία να συνδιαλαγούν με πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, περιβαλλοντολόγους, κλπ) και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος. Στη συνέχεια διδάσκονται τα γεωλογικά υλικά και τέχνηρα από πλευράς των φυσικών επιστημών ώστε να δημιουργηθεί το απαραίτητο λεξιλόγιο περιγραφής τους με θετικούς όρους, απαραίτητους για την αναφορά τεχνικών και μεθοδολογιών που έπεται για τη μελέτη αυτών. Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί:

- να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην αρχαιολογική έρευνα, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής

ορολογίας.

- μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στην αρχαιολογία και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.
- μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στις αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην αρχαιολογική έρευνα, κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων, ανεμογεννητριών, παραγωγικών μονάδων κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στο περιβάλλον (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Στόχος του μαθήματος είναι ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατεύθυνσης Αρχαιολογίας να αποκτήσει την ικανότητα:

- να αναζητεί την τεχνική πληροφορία και δεδομένα μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητεί πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της αρχαιολογικής έρευνας και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρχει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- να συμμετέχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων.
- να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.

12Α/ΔΠΑ-2_16 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Πολιτισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη

Περιεχόμενο μαθήματος

Σε αυτό το μάθημα ειδίκευση αναλύεται, μέσα από την παρουσίαση του σχετικού θεωρητικού πλαισίου καθώς και πραγματικών περιπτώσεων και παραδειγμάτων, η προβληματική που συνδέεται με την αξιοποίηση και διαχείριση των πολιτισμικών και των σύνθετων πολιτισμικών-περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Το μάθημα εξετάζει τις ακόλουθες γενικές θεματικές ενότητες:

- Πολιτισμικά αγαθά και Αειφόρος Ανάπτυξη: εννοιολογήσεις, ιστορικό υπόβαθρο, το διεθνές και εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Πολιτιστική πολιτική: εννοιολογήσεις, μοντέλα και φορείς χάραξης της στην Ελλάδα.

- Στρατηγικές αξιοποίησης και διαχείρισης υπό όρους αειφόρου ανάπτυξης ποικίλων χώρων πολιτισμού: αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, ιστορικών κέντρων, νεότερης κληρονομιάς, σύνθετων χώρων πολιτισμού και περιβάλλοντος.
- Στρατηγικές διαχείρισης της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Προβληματική.
- Πολιτισμικός τουρισμός: εννοιολογήσεις, επιπτώσεις και συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη. Πολιτικές πολιτισμικού τουρισμού στην Ελλάδα. Γενικότερη προβληματική.
- Ζητήματα ηθικής της διαχείρισης και της ανάδειξης του υλικού και του άυλου πολιτισμικού αποθέματος.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα:

- Κατανοούν το θεωρητικό πλαίσιο των εννοιών «αξιοποίηση» και «ανάπτυξη» αναφορικά με τη διαχείριση των υλικών και άυλων πολιτισμικών αγαθών και να κατανοούν την σημασία της λήψης μέτρων για την προστασία των αγαθών αυτών κατά την διαχείρισή τους σε ένα πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης.
- Γνωρίζουν στρατηγικές αξιοποίησης των πολιτισμικών αγαθών με στόχο την ανάπτυξη σε ένα σύγχρονο περιβάλλον.
- Είναι ενήμεροι για την προβληματική που συνδέεται με την εφαρμογή των θεωρητικών αρχών που αναφέρονται στην αξιοποίηση, την επικοινωνία και την προστασία των πολιτισμικών αγαθών σε ένα πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης.
- Κατανοούν τις ποικίλες και συχνά αντιθετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτισμικών και των σύνθετων πολιτισμικών-περιβαλλοντικών αγαθών. Θα έχουν προβληματιστεί αναφορικά με την συνεκτίμηση των διαφορετικών παραμέτρων, που προκύπτουν κατά την λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της πολιτισμικής διαχείρισης βάσει των όρων της αειφορίας.

ΣΤ' εξάμηνο

12A-3_12 Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή: Η ανακάλυψη του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η προέλευση του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η περίοδος εδραίωσης του μυκηναϊκού πολιτισμού (1600-1400 π.Χ. περίπου): Κοινωνικές , οικονομικές και θρησκευτικές συνιστώσες
- Ταφική αρχιτεκτονική και ταφικά έθιμα
- Πρώιμη οικιστική οργάνωση
- Η μυκηναϊκή παρουσία στην Κνωσό

- Η περίοδος μέγιστης εξάπλωσης και ακμής του μυκηναϊκού πολιτισμού (1400 – 1200 π.Χ. περίπου): Ακροπόλεις και ανάκτορα
- Το ανακτορικό σύστημα οργάνωσης του μυκηναϊκού κόσμου
- Η εμβέλεια του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η περίοδος εξασθένησης του μυκηναϊκού πολιτισμού (1200 – 1050 π.Χ. περίπου): Η κατάρρευση του ανακτορικού συστήματος
- Η αναλαμπή του 12ου π.Χ. αιώνα και το τέλος του μυκηναϊκού πολιτισμού

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην εμβάθυνση και την κριτική προσέγγιση του μυκηναϊκού πολιτισμού μέσω της παρακολούθησης της πορείας των σημαντικών του κέντρων. Παρουσιάζονται και συζητούνται διεξοδικά οι παράγοντες και οι παράμετροι ανάδυσης καθώς και οι σπουδαιότερες θέσεις και τα σχετικά ευρήματα της κοιτίδας του πολιτισμού αυτού στην Πελοπόννησο (Αργολίδα, Μεσσηνία, Λακωνία) από τις απαρχές (1600 π.Χ. περίπου) έως την οριστική αποδυνάμωσή του (1050 π.Χ. περίπου).

Επίσης, εξετάζεται η εξάπλωσή του στο Αιγαίο και στην Κρήτη, καθώς και η επίδρασή του στην Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο και την Κεντρική Ευρώπη κατά την περίοδο της μέγιστης ακμής του (1400-1200 π.Χ.).

Έμφαση δίνεται στην ανάλυση του ανακτορικού συστήματος που υιοθετείται αυτή την περίοδο σε σύγκριση με ανάλογες εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, με απώτερο στόχο:

- α) να τοποθετηθεί ο μυκηναϊκός πολιτισμός στο ευρύτερο πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής του και
- β) να αποτιμηθεί ο ρόλος της θάλασσας της Ανατολικής Μεσογείου ως συνδετικού κρίκου μεταξύ υψηλών πολιτισμών που άκμασαν στα παράλια της στο δεύτερο μισό της 2ης π.Χ. χιλιετίας.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- περιγράφει την ιστορική εξέλιξη του μυκηναϊκού πολιτισμού
- εστιάζει και σχολιάζει τεκμηριωμένα τις καμπές αυτής της εξέλιξης (ΜΕΙΙΙ-ΥΕΙ, ΥΕΙΙ-ΙΙΙΑ περίοδος, ΥΕΙΙΙΒ-Γ περίοδος)
- εντοπίζει και αποτιμά κριτικά τις ιδιαίτερες όψεις του μυκηναϊκού πολιτισμού (μνημειακή αρχιτεκτονική, γραφή, θρησκεία)
- αναγνωρίζει, συσχετίζει και σχολιάζει τεκμηριωμένα τις κύριες εκφάνσεις της μυκηναϊκής τέχνης στο ευρύτερο χωρικό τους πλαίσιο
- συγκρίνει και συσχετίζει τις εξελίξεις στο πλαίσιο του μυκηναϊκού πολιτισμού με αυτές στις Κυκλάδες και την Μινωική Κρήτη
- αποτιμά την θέση του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Ανατολική Μεσόγειο κατά την περίοδο της μέγιστης εξάπλωσης και επιρροής του
- τοποθετεί την αποδυνάμωσή του στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο της εποχής της.

12A-4_12 Ενάλια Αρχαιολογία II: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα εμβαθύνει στον ρόλο της Μεσογείου ως κοιτίδας πολιτισμών και ιστορικών φαινομένων διαχρονικά. Σκοπός είναι η ανάδειξη της σημασίας πλόων και επαφών στην αποτίμηση κομβικών στιγμών της μακράς πορείας του Παλαιού Κόσμου. Αρχής γενομένης από τους πρώιμους πολιτισμούς της Μεσογείου την Εποχή του Λίθου, το “της θαλάττης κράτος” τροφοδοτεί τους πρώτους ανακτορικούς πολιτισμούς του Αιγαίου, εγκαθιδρύει αποικίες και σταθμούς σε ανατολή και δύση, ναυμαχεί χάριν της Ιωνίας, γράφει τον “Περίπλου”, εξαπλώνεται και καταλύεται μαζί με την ισχύ του Βυζαντίου για να ανασυστήσει τα Δυτικά βασίλεια του Μεσαίωνα. Ναυτική τέχνη και Ναυσιπλοΐα, γνώσεις κρυφές και αρχαίες, συνέχουν ακόμα την Μεσόγειο στην ιστορία της ναυπηγικής σήμερα.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές εργάζονται στις ακόλουθες ευρείες ενότητες:

- Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου και η Σχολή των *Annales*. Επανεκτιμώντας την ιστορία των ηπείρων από την πλευρά της θάλασσας.
- Η προϊστορία της Μεσογείου και η ανάδυση του Παλαιού Κόσμου. Από το Olduvai I της Αφρικής στην Επικραβέτια της Μεσογειακής Ευρώπης. Το Ολόκαινο και η εγκαθίδρυση της Νεολιθικής.
- Τοπικά δίκτυα της Εποχής του Χαλκού. Πλόες Μινωιτών και Μυκηναίων, επαφές και αποικίες σε Ανατολή και Δύση. Το προηγούμενο των αποικισμών της Ιωνίας και της Magna Grecia, ο διάπλους της Ανατολικής Μεσογείου, η θέση της Κύπρου και η γνώση της Αφρικής.
- Εικονογραφία πλοίων, ναυάγια και φορτία, η θαλάσσια ισχύς και ο ρόλος της στην άνοδο και στην πτώση πολιτισμών, η παραδοσιακή ναυπηγική σήμερα.
- Θάλασσα και Μύθος: από τον Όμηρο στην Ατλαντίδα.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12 A-12_20 Χερσαία και Ενάλια Αρχαιολογία Πεδίου

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο μάθημα εξετάζονται οι μέθοδοι χερσαίας και υποβρύχιας επιφανειακής έρευνας, ανασκαφής και αποτύπωσης. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την αρχαιολογική εργασία πεδίου, τα είδη αρχαιολογικών θέσεων και ευρημάτων, και τις διαθέσιμες τεχνικές και τεχνολογίες. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- Εντοπισμός χερσαίων και ενάλιων αρχαιολογικών θέσεων (έρευνα επιφανείας)
- Χερσαίες και υποβρύχιας ανασκαφές
- Φυσικές διαδικασίες σχηματισμού χερσαίων και υποβρύχιων αρχαιολογικών θέσεων
- Πολιτισμικές διαδικασίες σχηματισμού χερσαίων και υποβρύχιων αρχαιολογικών θέσεων
- Τύποι χερσαίων και ενάλιων αρχαιολογικών θέσεων, και ανασκαφικές προσεγγίσεις
- Είδη αρχαιολογικών ευρημάτων, υλικά και συνθήκες διατήρησης
- Μέθοδοι τεκμηρίωσης και αποτύπωσης
- Μέθοδοι σχετικής και απόλυτης χρονολόγησης
- Ανέλκυση ευρημάτων, πρώτες βοήθειες, καταγραφή, συντήρηση
- Συνεργασίες στο πεδίο και διεπιστημονική έρευνα
- Μελέτη, έρευνα, ερμηνεία και δημοσίευση
- Πειραματική αρχαιολογία, αναστηλώσεις, ψηφιακή αρχαιολογία
- Αρχαιολογικά κατάλοιπα: παρελθόν, παρόν και μέλλον (η ηθική της αρχαιολογίας)

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειώσει το φοιτητή με την πρακτική πλευρά της αρχαιολογίας, και να του μεταδώσει τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, για να αντεπεξέλθει στις αυξημένες απαιτήσεις της εργασίας στο πεδίο. Επιπροσθέτως, το μάθημα εισάγει τους φοιτητές στην ηθική της αρχαιολογίας, και την ευθύνη συστηματικής και ασφαλούς αποκάλυψης, μελέτης, δημοσίευσης, συντήρησης και προστασίας αρχαιολογικών καταλοίπων. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα αποκτούν:

- τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, για να συμμετέχουν σε ανασκαφή ή επιφανειακή έρευνα
- γνώση των μεθόδων εντοπισμού χερσαίων και ενάλιων αρχαιολογικών θέσεων
- δυνατότητα επιλογής της κατάλληλης ανασκαφικής μεθόδου
- κατανόηση της ειδικής μεθοδολογία και τεχνικών υποβρύχιας έρευνας, ανασκαφής και αποτύπωσης.
- βασική γνώση των ειδών και υλικών των αρχαιολογικών καταλοίπων, καθώς και των διαφορετικών μεθόδων ανασκαφής, ανέλκυσης και προστασίας τους.
- κατανόηση της στρωματογραφίας και των στρωματογραφικών δεδομένων

- διεπιστημονική γνώση τεχνικών και τεχνολογιών χρονολόγησης και αποτύπωσης.

Επιπρόσθετοι Μαθησιακοί Στόχοι:

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Πολυσχιδής ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών

12Α/ΠΑΓ1_16 Παιδαγωγική της Σχολικής Ένταξης σε μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές την παιδαγωγική της σχολικής ένταξης στο πλαίσιο της τυπικής και υποχρεωτικής εκπαίδευσης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σύμφωνα με την κείμενη ελληνική εκπαιδευτική νομοθεσία..Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στις θεωρίες μάθησης με έμφαση εφαρμογές στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ). Εξετάζονται αναλυτικά τα πλαίσια και τα προγράμματα της παιδαγωγικής της σχολικής ένταξης στο γενικό ενταξιακό σχολείο (γυμνάσιο, λύκειο), στα τμήματα ένταξης, στην παράλληλη στήριξη, στο εργαστήριο ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σύμφωνα με τις παιδαγωγικές αρχές και τις θεωρίες μάθησης εξετάζεται η διαθεσιμότητα παροχής "επιπλέον" χρόνου στην στοχευμένη μαθησιακή διαδικασία, επικεντρωμένη στον μαθητή και τις μαθησιακές ιδιαιτερότητες του. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της ενταξιακής παιδαγωγικής. Η προσέγγιση της σχολικής ένταξης παρουσιάζεται με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου ο εθελοντισμός και η φυσική παρουσία των φοιτητών στους χώρους όπου υποστηρίζονται οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες τους δίνει τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο. Αυτό το εφόδιο είναι πολύτιμο για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση όσων από αυτούς θα απασχοληθούν στην εκπαίδευση και όσων επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μεταπτυχιακές σπουδές στην ειδική αγωγή.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της Παιδαγωγικής επιστήμης και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο θα συζητηθούν οι βασικές αρχές στην Ειδική Παιδαγωγική Επιστήμη και οι παιδαγωγικές αρχές που διέπουν την γενική από την Ειδική Παιδαγωγική σύμφωνα με τις μαθησιακές θεωρίες, τις προϋποθέσεις μάθησης, τις εσωτερικές διαδικασίες μάθησης, τα κίνητρα μάθησης, την οργάνωση της μάθησης, τους στόχους μάθησης με έμφαση τη ενταξιακή γενική και Ειδική Παιδαγωγική. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση να κατανοούν:

- Βασικές και θεμελιώσεις Έννοιες Παιδαγωγικής και Θεωριών μάθησης. Διάκριση μεταξύ της γενικής και ειδικής παιδαγωγικής.

- Παιδαγωγικό Αντικείμενο, Μαθησιακό Περιβάλλον και τα Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.
- Θεωρίες μάθησης και τα βασικά στοιχεία στην Παιδαγωγική μεθοδολογία όπως η διεπιστημονικότητα και ομοδοσυνεργατική ενταξιακή εκπαίδευση.
- Χαρακτηριστικά στοιχεία των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Διαφοροποίηση διδακτικών παρεμβάσεων στα φιλολογικά μαθήματα.

Z' εξάμηνο

12A-7_12 Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποσκοπεί στη σκιαγράφηση όψεων της κοινωνικής και οικονομικής διάστασης της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Οι βασικοί θεματικοί άξονες που συνθέτουν το περιεχόμενό του είναι:

- α) τα υλικά δομής και οι κατασκευαστικές τεχνικές στην ιδιωτική και δημόσια αρχιτεκτονική, διαχρονικά (1050-31 π.Χ.),
- β) ο ρόλος του ναού, η σημασιολογία του, ο συμβολισμός του και η ανάπτυξη των πρώιμων ναϊκών οικοδομημάτων,
- γ) τα οικοδομικά προγράμματα κατά την τυραννία και τη δημοκρατία (6ος -5ος αι. π.Χ.),
- δ) πρώιμοι οικισμοί και οικίες: μορφολογία και εξέλιξη (10ος/9ος-6ος αι. π.Χ.).

Οι ενότητες αυτές αναλύονται περαιτέρω ως εξής:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα):
- Εξελίξεις στη μεθοδολογία έρευνας
- Παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με το περιεχόμενο του μαθήματος
- Σχεδιασμός, οργάνωση και υλοποίηση των οικοδομικών έργων (2η εβδομάδα)
- Δομικά υλικά και εργαλεία (από το λατομείο στο εργοτάξιο) (3η-4η εβδομάδα)
- Ο αρχαιοελληνικός ναός: ρόλος, σημασία, συμβολισμός (5η εβδομάδα)
- Η εμφάνιση και εξέλιξη του ελληνικού ναού (6η εβδομάδα)
- Πρώιμοι ναοί και ιερά στην περιφέρεια του ελληνικού κόσμου (Ν. Ιταλία, Σικελία) (7η εβδομάδα)
- Οικοδομικά προγράμματα των τυράννων (8η-9η εβδομάδα)
  - ✓ Αθήνα και Αττική (Πεισιπρατίδες: Ακρόπολη, Αγορά, περιοχή Ιλισσού, Ελευσίνα, Δήλος)
  - ✓ Κόρινθος (Περίανδρος: Δίολκος)
  - ✓ Σάμος (Πολυκράτης: Ηραίο, Ευπαλίνειο όρυγμα)
- Οικοδομικά προγράμματα στη δημοκρατία (10η-11η εβδομάδα)

- ✓ Αθήνα-Περικλής: Ακρόπολη, περιοχή Ιλισσού, Πειραιάς, Ελευσίνα,
- Πρώιμοι οικισμοί και οικίες (10ος-6ος αι. π.Χ.) (12η-13η)
  - ✓ Νιχώρια Μεσσηνίας – Ασίνη Αργολίδας – Καρφή Κρήτης – Ζαγορά Άνδρου – Εμπορειό Χίου
  - ✓ Βρουλιά Ρόδου, η κατοικία στις αποικίες της Δύσης (νότια Ιταλία και Σικελία)

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές σε κοινωνικές και οικονομικές όψεις της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Μέσα από τη συστηματική και αναλυτική μελέτη του σχεδιασμού, της οργάνωσης και της υλοποίησης των δημοσίων και ιδιωτικών οικοδομημάτων, αλλά και από χρήση των δομικών υλικών μπορεί να αναδειχθούν οι οικονομικές συνθήκες πόλεων-κρατών και ιδιωτών που επέτρεπαν ή απέτρεπαν την οικοδόμηση. Επιπλέον, η παρουσίαση της οικοδομικής πολιτικής των τυράννων με τη λεπτομερή προσέγγιση αντιπροσωπευτικών μνημείων και χώρων από διάφορες πόλεις του ελλαδικού χώρου και η αντιπαραβολή τους με τα δημόσια έργα που υλοποιήθηκαν στη δημοκρατική Αθήνα, επιτρέπει να διαφανεί το διαφορετικό οικονομικό υπόβαθρο των έργων αυτών, αλλά και οι κοινωνικές προτεραιότητες και πολιτικές σκοπιμότητες που εξυπηρετούσαν. Έτσι, μέσα από τη μελέτη της αρχιτεκτονικής προσεγγίζουν οι φοιτητές ζητήματα που συνθέτουν τη φυσιογνωμία των πόλεων-κρατών. Αντίστοιχα, η εμφάνιση και ο συμβολισμός του ελληνικού ναού όπως αντικατοπτρίζεται στα πρώιμα ναϊκά οικοδομήματα τόσο από τον ελλαδικό χώρο όσο και από τις αποικίες της δύσης αναλύεται λεπτομερώς, ώστε να αναδειχθεί η κοινωνική του διάσταση και ο ρόλος του για την πόλη και τον πολίτη. Το θέμα της πολεοδομίας και της οικιστικής προσεγγίζεται μέσα από τα πρωιμότερα σωζόμενα παραδείγματα του ελλαδικού χώρου, τα οποία αντιπαραβάλλονται με εκείνα των αποικιών της κάτω Ιταλίας και Σικελίας, προκειμένου να διαφανούν οι συσχετισμοί και οι πιθανές διαφοροποιήσεις.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται αντιπροσωπευτικά μνημεία και χώροι, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της ελληνικής αρχιτεκτονικής με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τα κείμενα (κυρίως τις επιγραφικές μαρτυρίες) και τη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν σε ζητήματα τεχνολογικά και κατασκευαστικά της οικιστικής και ναϊκής αρχιτεκτονικής (π.χ. προέλευση και μεταφορά πρώτων υλών, συνδεσμολογία λίθων, τεκτονικά σημεία, λατομεία, επιμέρους χρήση δομικών υλικών)
- να εντάσσουν τα μνημεία στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής που ανήκουν και να τα συνδέουν με συγκεκριμένες προσωπικότητες της πολιτικής
- να τεκμηριώνουν την εμφάνιση των πρώτων ναών στον ελλαδικό χώρο και τη διαφοροποίηση του κοινωνικού τους ρόλου τους στις ελληνικές αποικιακές εγκαταστάσεις στη νότια Ιταλία και Σικελία
- να κατέχουν τον πολλαπλό συμβολισμό των ελληνικών ναών

- να συσχετίζουν πολιτικά φαινόμενα με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής
- να αναλύουν τη μορφή των πρώιμων οικισμών και οικιών στον ελλαδικό χώρο

12A-6_14 Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας

Το μάθημα εστιάζει στη βυζαντινή κεραμική (4ος-15ος αιώνας). Η προσέγγιση στο θέμα είναι πρακτική (διαχείριση κεραμικής από αρχαιολογικά περιβάλλοντα, περιγραφή, καταγραφή, σχεδιαστική αποτύπωση) και θεωρητική (παραγωγή και διακίνηση κεραμικών προϊόντων, κύριες κατηγορίες επιτραπέζιας και κοινής κεραμικής, αμφορέων, λυχναριών). Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στην καταγραφή της εκπαιδευτικής συλλογής ρωμαϊκής, βυζαντινής και νεότερης κεραμικής του ΤΙΑΔΠΑ και αναλαμβάνουν να εκπονήσουν (γραπτώς) και να παρουσιάσουν (προφορικώς) σχετικές εργασίες. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση να: α) διαχειρίζονται κεραμικά ευρήματα στο πεδίο ή στο μουσείο (διαλογή, καταγραφή), β) κατηγοριοποιούν κεραμικά ευρήματα με βάση τα τεχνικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά τους, γ) αναγνωρίζουν βασικές κατηγορίες και τύπους βυζαντινής κεραμικής, δ) αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες στο πεδίο και στο εργαστήριο, ε) εργάζονται αυτόνομα και ομαδικά στο χώρο της έρευνας (πεδίο, αρχαιολογική ανασκαφή, εργαστήριο).

12A/ΠΔΓ-2 Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων

Περιεχόμενο μαθήματος

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος ερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι ιστορικοί συγκροτούν ερμηνείες του παρελθόντος και ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές την Ιστορία στα σχολεία. Συνδυάζονται οι εξελίξεις που διατρέχουν ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων: της ιστορικής επιστήμης, της μελέτης της γλώσσας και των ερευνών που αφορούν την παιδαγωγική επιστήμη και της Διδακτικής, ώστε να οριοθετηθούν νέοι τρόποι διαχείρισης της ιστορικής γνώσης στο σχολείο. Αναλύονται τέσσερις τρόποι προσέγγισης της ιστορικής μάθησης: με την εξέταση των ιστορικών πηγών, με τη μελέτη της γλώσσας που χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν, με την ιστορική αφήγηση και με τη φαντασία. Παράλληλα με την εμβάθυνση στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας, διδάσκονται οι διδακτικές αρχές του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και της νεοελληνικής γραμματείας, σεβόμενοι, αφενός τη διαχρονία της ελληνικής γλώσσας και αφετέρου την πρακτική ανάγκη προετοιμασίας των φοιτητών για τη διδασκαλία ευρέως φάσματος φιλολογικών μαθημάτων. Παράλληλα με τη θεωρητική κατάρτιση για τις νέες παιδαγωγικές τάσεις σχηματισμού σχεδίου μαθήματος, οι φοιτητές, ασκούνται στην οργάνωση και το σχεδιασμό διδασκαλίας ενοτήτων αρχαιογνωστικών μαθημάτων. Επίσης, σε προαιρετική βάση, παρακολουθούν δειγματικές διδασκαλίες σε τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου με εφαρμογές σχεδίων μαθήματος ή σεναρίων μαθήματος με νέες τεχνολογίες. Η παρακολούθηση ολοκληρώνεται με συζήτηση-σχολιασμό των διδασκαλιών μεταξύ του διδάσκοντος και των φοιτητών.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες διδακτικής του μαθήματος της ιστορίας κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως, των μαθημάτων της αρχαίας ελληνικής και νεοελληνικής γραμματείας. Πιο συγκεκριμένα:

- Θα γνωρίζουν τις βασικές διδακτικές αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων/σεναρίων μαθήματος.
- Θα γνωρίζουν τις καινοτόμες και τις προτεινόμενες από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Θα γνωρίζουν τις επιμέρους τεχνικές για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο και από μετάφραση και της νεοελληνικής γραμματείας.
- Θα έχουν πληροφορηθεί τις δυνατότητες αξιοποίησης ΤΠΕ στη διδασκαλία των αρχαιογνωστικών μαθημάτων.
- Θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν μία δειγματική διδασκαλία.
- Θα έχουν εξοικείωση με θέματα διαχείρισης της τάξης
- Θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα σχέδιο/σενάριο μαθήματος για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΠΤΧ-1 Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)

Η' εξάμηνο

12A-9_16 Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα πραγματεύεται τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα)
  - ✓ παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με την ελληνική κεραμική
  - ✓ εξελίξεις στη μεθοδολογία της έρευνας/αξιοποίηση φυσικών επιστημών
  - ✓ επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
  - ✓ ο ρόλος της κεραμικής στη χρονολόγηση
- Η τεχνολογία της αρχαίας ελληνικής κεραμικής (2η-3η εβδομάδα)
  - ✓ Τεχνικές κατασκευής αγγείων (συλλογή και κατεργασία πηλού, τροχός, μήτρες, όπτηση σε κλίβανο)
  - ✓ Τεχνικές διακόσμησης αγγείων (γραπτά και μελαμβαφή αγγεία)
- Ονοματολογία, χρήση και μορφολογική εξέλιξη των ελληνικών αγγείων (4η-5η εβδομάδα)

- ✓ Αποθηκευτικά, μαγειρικά και σκεύη υγρών
- ✓ Μεταφορικοί αμφορείς
- ✓ Λεπτή κεραμική (αγγεία πόσης, μεταφοράς και ανάμιξης υγρών, αρωματοδοχεία, παναθηναϊκοί αμφορείς, τεφροδόχοι)
- Εργαστήρια κεραμικής, αγγειογράφοι και αγγειοπλάστες (6η-7η εβδομάδα)
  - ✓ Οργάνωση εργαστηρίων, αρχαιολογικά κατάλοιπα εργαστηριακών εγκαταστάσεων στον ελλαδικό χώρο
  - ✓ Αγγειογράφοι και αγγειοπλάστες: ρόλοι, καταμερισμός εργασίας, κοινωνική θέση
  - ✓ Επιγραφές στα αγγεία
- Η κεραμική ως οικονομικός παράγοντας της πόλης-κράτους (8η-9η εβδομάδα)
  - ✓ η διακίνηση των αγγείων στις πόλεις του ηπειρωτικού ελλαδικού χώρου και των νησιών (ο ρόλος της Κορίνθου και της Αθήνας)
  - ✓ τα κέντρα παραγωγής και διακίνησης κεραμικής στην αρχαιότητα (διαχρονικά)
  - ✓ η διακίνηση της ελληνικής κεραμικής στη Μεσόγειο (αγορές) και οι τοπικές απομιμήσεις της (διαχρονική προσέγγιση, 9ος-1ος αι. π.Χ.)
  - ✓ αξία και τιμή των διαφόρων κατηγοριών της ελληνικής κεραμικής, εμπορικά σύμβολα, γράμματα και αριθμοί στα αγγεία λεπτής κεραμικής
- Κεραμική και άλλες τέχνες (10η-11η εβδομάδα)
  - ✓ Ο πηλός, το μέταλλο και το γυαλί
  - ✓ Αντικατοπτρισμοί της μνημειακής ζωγραφικής στην αγγειογραφία
- Ζητήματα εικονογραφίας της γραπτής κεραμικής (12η-13η εβδομάδα)
  - ✓ ο ρόλος της εικόνας στα ελληνικά αγγεία, η επιλογή των παραστάσεων, σχέση εικονογραφίας και πολιτικής
  - ✓ μύθοι και καθημερινή ζωή

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με την κεραμική, η οποία συνιστά την πολυπληθέστερη κατηγορία αρχαιολογικών ευρημάτων με μεγάλη συμβολή στη χρονολόγηση των ανασκαφικών συνόλων. Πέρα όμως από αυτή τη διάσταση, η κεραμική παραγωγή αντικατοπτρίζει τις καταναλωτικές συνήθειες, αλλά και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, στοιχεία που στοχεύει να αναδείξει η προσέγγιση που ακολουθείται στο συγκεκριμένο μάθημα. Οι τεχνολογικές εξελίξεις στην κατασκευή και διακόσμηση των αγγείων από την πρώιμη εποχή του Σιδήρου (1050 π.Χ.) μέχρι και τους ελληνιστικούς χρόνους (31 π.Χ.) μαρτυρούν την τεχνολογική πρόοδο κάθε εποχής και τους ρυθμούς της παραγωγής. Επιπλέον, η οικονομική διάσταση της κεραμικής αναδεικνύεται από τη διακίνησή της στις τοπικές κοινωνίες, αλλά κυρίως από την καθεαυτή εμπορική της αξία σε ελληνικές και μη κοινωνίες της Μεσογείου, χωρίς αυτή να συνδέεται απαραίτητα με τη χρήση της για μεταφορά προϊόντων. Επίσης, τα ελληνικά αγγεία μιλούν για τους μύθους και τις καθημερινές πρακτικές των ανθρώπων της εποχής και μέσα από τις παραστάσεις τους καταδεικνύουν κοινωνικά φαινόμενα και τάσεις, αντικατοπτρίζουν ιδεολογίες και διασώζουν χαμένα έργα τέχνης. Παράλληλα, η κεραμική μέσα από τη μορφολογία και την εικονογραφία της συσχετίζεται με άλλες τέχνες που αναπτύχθηκαν παράλληλα, όπως η μεταλλοτεχνία,

υαλουργία και η μνημειακή ζωγραφική, αναδεικνύοντας την αλληλουχία της καλλιτεχνικής δημιουργίας σε διαφορετικά μέσα. Συνεπώς, το μάθημα επεκτείνει τις αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών σε περισσότερο εξειδικευμένα πεδία έρευνας, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτισης. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η διεξοδική καταγραφή, ταξινόμηση και επιστημονική επεξεργασία του υλικού της κεραμικής, αλλά και όλων των αρχαιοϋλικών, είναι απολύτως απαραίτητη και για την έρευνα πεδίου, αλλά και για την εργασία στο μουσείο.

Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι, ειδικότερα, σε θέση:

- να εμβαθύνουν σε ζητήματα τεχνολογικά της αρχαίας ελληνικής κεραμικής (π.χ. προέλευση και μεταφορά πρώτης ύλης, τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης του αγγείου)
- να εμπεδώσουν την ονοματολογία και τη χρήση των αγγείων
- να περιγράφουν και να καταγράφουν με σαφήνεια τα αγγεία ως προς το σχήμα και τη διακόσμησή τους
- να κατανοήσουν τον πολυσχιδή ρόλο της κεραμικής στην αρχαιολογική έρευνα και στη μελέτη της οικονομία και κοινωνίας στην αρχαιότητα
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τη διακίνηση της ελληνικής κεραμικής στον μεσογειακό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους
- να χρησιμοποιούν την κεραμική ως αρχαιολογική πηγή για το εμπόριο άλλων αγαθών
- να αποκρυπτογραφούν κοινωνικές και πολιτικές τάσεις μέσα από την εικονογραφία των αγγείων συσχετίζοντάς τα με το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο μιας εποχής
- να συσχετίζουν την κεραμική και την αγγειογραφία με άλλες τέχνες (μεταλλοτεχνία, υαλουργία και μνημειακή ζωγραφική αντίστοιχα) και να εντοπίζουν τις αλληλεπιδράσεις
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο την κεραμική διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

12Κ/ΔΠΑ-4_16 Πολιτισμικά Υλικά και Νέες Τεχνολογίες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο των Νέων Τεχνολογιών
- Τεχνολογίες για το χαρακτηρισμό, και ανάλυση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Τεχνολογίες για την αποτύπωση, καταγραφή και ψηφιοποίηση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Εργαλεία για την έρευνα κλειστών χώρων-μικρής κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία)
- Εργαλεία για την έρευνα ανοιχτών, υπαίθριων χώρων-μεγάλης κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων,

φωτογραμμετρία)

- Στατιστική για την ομαδοποίηση αντικειμένων-δεδομένων
- Ψηφιακές βάσεις δεδομένων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας χώρων
- Ερευνητικά προγράμματα αναζήτησης παλαιοπεριβαλλοντικών πληροφοριών (χλωρίδα, πανίδα, παλαιοδιατροφή).
- Τεχνολογίες εξ αποστάσεως παρακολούθησης μνημείων και χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων κλειστών χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων ανοιχτών χώρων

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση διαχειριστικών και ερευνητικών αναγκών των πολιτισμικών αγαθών. Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας χρήσης των θετικών επιστημών στην πολιτισμική κληρονομιά, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην τεκμηριωμένη χρήση της τεχνολογίας για την αναζήτηση λύσεων διαχείρισης, έρευνας και προστασίας των πολιτισμικών αγαθών. Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Νέων Τεχνολογιών ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές αυτής. Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος. Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί:

- να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνολογιών στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, κατασκευή ιστοσελίδων, αναλύσεις ιστορικού υλικού, κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται

να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους. Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των δύο κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης της τεχνικής πληροφορίας και δεδομένων μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της έρευνας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- Να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- Να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων.
- Να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- Να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάπτυξη νέων τεχνολογικών εργαλείων.

12A-11_18 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών IV: Ανάδειξη και Διαχείριση Αρχαιολογικών χώρων, Μνημείων και Οικιστικών συνόλων

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος αξιοποιείται η συνέργεια τριών πεδίων, της Αρχαιολογίας, της Αρχιτεκτονικής και της Πολιτισμικής Διαχείρισης, ως προς τη διαμόρφωση καίριων θέσεων σε θέματα διάσωσης, προστασίας, τεκμηρίωσης, ανάδειξης και διαχείρισης των Πολιτισμικών Αγαθών. Εξετάζονται οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Εισαγωγή στη διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: ορολογία, έννοια και μοντέλα διαχείρισης, διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις για την προστασία της.
- Η έννοια της ανάδειξης της υλικής και άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς: μνημεία και κοινωνία, μνημεία και περιβάλλον, αξίες, ολοκληρωμένη προστασία, ένταξη των μνημείων στη σύγχρονη ζωή.
- Η ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων ως διαχείριση αρχαιολογικού έργου: αρχαιολογικά πάρκα, στέγαστρα αρχαιοτήτων, επιτόπια ή κατά χώραν ανάδειξη, επιτόπια μουσεία, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, ενιαίο δίκτυο αρχαιολογικών χώρων, χρήση νέων τεχνολογιών και πολυμέσων εντός των αρχαιολογικών χώρων.
- Η προστασία και διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης και αειφορίας.
- Τα Πολιτισμικά Αγαθά ως πολιτιστικοί πόροι.

Τη θεωρητική προσέγγιση των θεματικών αυτών ενοτήτων πλαισιώνει η μελέτη συγκεκριμένων εφαρμογών (μελέτες περίπτωσης).

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές έννοιες της ανάδειξης και διαχείρισης των αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και οικιστικών συνόλων σε συσχετισμό με το συνανήκον περιβάλλον τους.
- Θα έχουν κατανοήσει τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν την ανάδειξη και διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, όπως αυτές υπαγορεύονται από τις διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις.
- Θα έχουν μάθει να εντοπίζουν τους πολιτιστικούς πόρους και να τους αξιοποιούν υπό το πνεύμα της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας.
- Θα είναι σε θέση να εκπονήσουν μία σχετική μελέτη περίπτωσης (case study), εφαρμόζοντας τις θεωρητικές γνώσεις που αποκόμισαν.
- Θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα ενδεχόμενη επαγγελματική σταδιοδρομία τους στην Αρχαιολογική Υπηρεσία ή σε άλλους Πολιτιστικούς Φορείς.

ΠΤΧ-2 Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Χειμερινό εξάμηνο (Ε' & Ζ' Εξάμηνο)

12ΕΙ-5_16 Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγή στις λαογραφικές σπουδές: Ο ιδρυτής της ελληνικής Λαογραφίας Ν.Γ. Πολίτης και το έργο του. Ορισμός, περιεχόμενο και σκοπός της Λαογραφίας. Η διεθνής και ελληνική ονοματοθεσία της Λαογραφίας. Ταξινόμηση-οργάνωση της λαογραφικής ύλης. Παραδοσιακή και Νεωτερική Λαογραφία. Οι έννοιες λαός-λαϊκός, παράδοση-παραδοσιακός. Αξία και απαξία της παράδοσης. Παράγοντες που στράφηκαν εναντίον της παράδοσης. Τα γνωρίσματα των εκδηλώσεων του λαϊκού Πολιτισμού. Οι μέθοδοι της Λαογραφίας, οι θεωρητικές κατευθύνσεις της και οι συναφείς επιστήμες. Σύντομη ιστορική αναδρομή στην προσέγγιση ελληνικών λαογραφικών θεμάτων (ενότητες 6).

Ήθη και έθιμα : Γέννηση-γάμος-θάνατος, εθνική ζωή, η καθημερινότητα, το εθιμικό δίκαιο και η θρησκευτική συμπεριφορά (ενότητες 5).

Έθιμα αγροτογεωργικής λατρείας. Ανθοφόροι και ευκαρπικοί άγιοι. Άγιοι προστάτες της βλάστησης. Άγιοι προστάτες της σποράς. Ευγονικές-ευφορικές-ευκαρπικές-αντιβασκάνιες-φυλακτικές ενέργειες (ενότητες 2).

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη Λαογραφία και οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων :

- Θα είναι σε θέση να κατανοούν βασικές έννοιες της Λαογραφίας και του επιστημονικού της πεδίου, το περιεχόμενο και τον σκοπό της και θα ενημερωθούν για τον θεμελιωτή της Ν.Γ.Πολίτη και το σπουδαίο έργο του.
- Θα αποκτήσουν επίσης γνώσεις για την ελληνική και διεθνή ονοματοθεσία της Λαογραφίας.
- Επιπλέον, θα ενημερωθούν για την κατηγοριοποίηση του παραδοσιακού υλικού βίου, προκειμένου να την αξιοποιήσουν στην προαιρετική εργασία τους συγκέντρωσης λαογραφικού υλικού.
- Θα έχουν εξάλλου την ευκαιρία να προβληματιστούν και να σκεφτούν ότι η Λαογραφία δεν είναι μόνο η επιστήμη για τα περασμένα αλλά ερευνά και τον «ζώντα, παρόντα» άνθρωπο.
- Ασφαλώς, θα έλθουν σε επαφή με τη διαχρονική μελέτη των λαογραφικών θεμάτων, μέσα από μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών.
- Επίσης, θα αποκτήσουν γνώσεις και θα κατανοήσουν τα παραδοσιακά ήθη και έθιμα που αναφέρονται στη γέννηση, στον γάμο, στον θάνατο, στην καθημερινότητα, στο λαϊκό δίκαιο και στη θρησκευτική συμπεριφορά καθώς επίσης και στην αγροτική λατρεία και συμπεριφορά.

12EI-2_14 Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία: Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας

Περιεχόμενο μαθήματος

Αρχαία Ελληνική νομισματική (1η – 4η εβδομάδα):

- Η προκερματική περίοδος ή η περίοδος του αντιπραγματισμού
- Η γένεση του κερματόμορφου νομίσματος: πρώτες ύλες και τεχνικές παραγωγής
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των ελληνιστικών χρόνων.

Ρωμαϊκή νομισματική (5η – 8η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη του πρώιμου ρωμαϊκού νομισματικού συστήματος (3ος αι. π.Χ- 1ος αι. π.Χ.)
- Το ρωμαϊκό νομισματικό σύστημα κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους (1ος αι. π.Χ- αρχές 4ου αι. μ.Χ.)
- Η εικονογραφία των ρωμαϊκών νομισμάτων
- Η νομισματοκοπία των ελληνικών πόλεων κατά τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους

Νεοαιωνική νομισματική (9η – 13η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη της δυτικής μεσαιωνικής νομισματοκοπίας (5ος –15ος αιώνας)
- Σταθμοί στην εξέλιξη της βυζαντινής νομισματικής (5ος –15ος αιώνας)
- Νομίσματα της Φραγκοκρατίας (1204-1566)
- Η νομισματική κυκλοφορία στην Ανατολική Μεσόγειο από τα τέλη του 13ου αιώνα έως το 1453.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τη νομισματική ιστορία και γενικότερα με την ιστορία του χρήματος στον ευρωπαϊκό χώρο από τον 7ο αιώνα π.Χ., μέχρι και τα τέλη του 15ου αιώνα. Η προσέγγιση γίνεται με ιστορική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τις εξελίξεις στην ιστορία του χρήματος, σε συνδυασμό με τις ιστορικές συγκυρίες, καθώς και με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Τα νομίσματα μιλούν για τις οικονομικές συνθήκες του παρελθόντος και ως μέσον συναλλαγής οριοθετούν την εμβέλεια του εμπορίου σε μια δεδομένη εποχή ή περίοδο, καταδεικνύουν τους ρυθμούς νομισματικής παραγωγής και διάθεσης σε συνάρτηση με τις καταναλωτικές συνθήκες και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, Τα νομίσματα καταγράφουν και εικονογραφούν την ιστορία και λειτουργούν ως εργαλείο μετάδοσης της ιστορικής γνώσης (Instrumenta Studiorum). Ταυτοχρόνως, τα νομίσματα μέσω της εικονογραφίας τους αποκρυπτογραφούν ιδεολογίες και νοοτροπίες, σκιαγραφούν κοινωνικές συμπεριφορές και αισθήματα, διασώζουν χαμένα έργα αρχιτεκτονικής και μνημειακής τέχνης και ως απτά τεκμήρια του παρελθόντος εμπλουτίζουν ποικίλες πτυχές της αρχαιολογικής έρευνας. Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών. Επιπλέον, τους εισάγει στη νομισματική επιστήμη και τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που αυτή εμπεριέχει και υπηρετεί, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους

κατάρτιση. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η εξειδίκευση στη νομισματική επιστήμη σε πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα, ενώ το υπάρχον σχετικό νομισματικό υλικό διαφόρων εποχών στις Εφορείες Αρχαιοτήτων και στα Μουσεία της Ελλάδος είναι πολυάριθμο και χρειάζεται τη διεξοδική καταγραφή και επιστημονική επεξεργασία από εξειδικευμένους επιστήμονες του ιστορικού και αρχαιολογικού κλάδου.

Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να περιγράφουν με σαφήνεια την ευρωπαϊκή νομισματική ιστορία από την αρχαιότητα μέχρι και το τέλος της μεσαιωνικής περιόδου
- να αναλύουν και να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της «νομισματικής πολιτικής» του κάθε πολιτικού και πολιτειακού συστήματος
- να αντιπαραβάλλουν τα διάφορα νομισματικά συστήματα και να αιτιολογούν με ιστορική τεκμηρίωση τα διαφορετικά σχήματα, αλλά και τις τυχόν αλληλοεπιδράσεις
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τις μορφές χρήσης του νομίσματος στον μεσογειακό, αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους
- να εστιάζουν σε σημαντικές νομισματικές μεταρρυθμίσεις και να αναλύουν τα αίτια και τις συνέπειες που αυτές είχαν στην εξέλιξη της χρήσης του νομίσματος, αλλά και του μηχανισμού της αγοράς
- να αναλύουν με επιστημονική τεκμηρίωση τον συμβολισμό της εικονογραφίας των νομισμάτων
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται της οικονομίας και των παραμέτρων της, καθώς και της κοινωνίας και των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου ή ενός πολιτικού/πολιτειακού συστήματος
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που αφορούν τη διάχυση ιδεών
- να αντιμετωπίζουν το νόμισμα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο νομίσματα διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

12EI-13_12 Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830

Περιεχόμενο μαθήματος

A: Μεσαιωνική περίοδος

- Πρωτογενείς πηγές (κείμενα-έγγραφα)
- Κάτοψη της βυζαντινής περιόδου από τον 4ο αι. μ.Χ. ως την λατινική κατάκτηση στην πρώτη δεκαετία του 13ου
- Οι κατά εποχές επιδρομές και εγκαταστάσεις (πληθυσμιακό σύνολο)-σχέσεις τοπικού πληθυσμού με τους κυριάρχους του
- Η οργάνωση του αστικού και αγροτικού χώρου, οικιστικό δίκτυο, αγροτική παραγωγή, εμπόριο, χερσαίοι και θαλάσσιοι οδικοί άξονες
- Ο τύπος οικογένειας και καθημερινός βίος

- Το εβραϊκό στοιχείο. Από τη λατινική ως την οθωμανική κατάκτηση (αρχές 13ου αι.-1460/1461 μ.Χ.)
- Λατινικό Πριγκιπάτο Αχαΐας
- Βυζαντινό Δεσποτάτο Μορέως: Ο Μυστράς ως διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο

B: Μεταμεσαιωνική και Νεώτερη περίοδος

Μέσω της συνεχούς εναλλαγής κυριάρχων στην Πελοπόννησο μετά την πτώση του Δεσποτάτου του Μορέως, στο πλαίσιο του βενετο-οθωμανικού ανταγωνισμού, παρουσιάζονται

- τα σημαντικότερα πολιτικά γεγονότα της περιόδου
- οι πολιτικοί-οικονομικοί-κοινωνικοί θεσμοί που ανέπτυξε ο γηγενής πληθυσμός υπό την εξουσία των Οθωμανών και των Βενετών
- η διοικητική διαίρεση της περιοχής, οι Μανιάτες, οι φατρίες, το βενετικό «Βασίλειο του Μορέως» κ.λπ.
- Εξέταση της συμμετοχής των Πελοποννησίων σε επαναστατικές ενέργειες (Κλαδάς, Ορλοφικά κ.ά.) και ο ρόλος τους στην προετοιμασία της Επανάστασης.

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα που φέρνει σε επαφή τον φοιτητή με τον τύπο των τοπικών ιστοριών (regional studies), με έμφαση στην πολιτικό-στρατιωτική ιστορία, τη διοίκηση, την κοινωνία, την οικονομία, την μνημειακή / πολιτιστική/ γραμματειακή παράδοση κ.λπ.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην μελέτη των πρωτοτύπων πηγών (ελληνικών, λατινικών, ανατολικών κ.ά.) ως προς τα διάφορα προβλήματα της πελοποννησιακής ιστορίας - πολιτισμού.
- Απαραίτητη κρίνεται η εκπόνηση ειδικής εργασίας (με ενδεχόμενη παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα, αν αυτό κριθεί σκόπιμο), συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος
- Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ενθαρρύνεται η ανάληψη ομαδικών εργασιών (2 ή το πολύ 3 άτομα), ιδίως όταν πρόκειται για εργασίες σύνθετου περιεχομένου (ιστορίας-αρχαιολογίας / τέχνης, ιστορίας μνημείων και μνημειακής παράδοσης)

12ΕΙ-15_10 Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Χρονολογικό και πολιτικό πλαίσιο του Ρωμαϊκού Κόσμου από τον Ρωμύλο έως τον Κωνσταντίνο: οι Βιλλανόβιοι και οι Ετρούσκοι πρόδρομοι, η ρεπουμπλικανική περίοδος, ο Αύγουστος και η αυτοκρατορική ιδέα, η αυτοκρατορική περίοδος.
- Οι βασικές κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης (πορτρέτο, γλυπτική, ζωγραφική, ιστορικά ανάγλυφα) και της αρχιτεκτονικής (forum, θεατρική αρχιτεκτονική, θέρμες).
- Οι σημαντικότερες εκφάνσεις του ρωμαϊκού πολιτισμού μέσα από τις μαρτυρίες των δύο μεγάλων κέντρων της Ιταλικής Χερσονήσου (Ρώμη, Πομπηία).
- Το ρωμαϊκό θέαμα (αμφιθέατρο, ιππόδρομος).

- Η Ρώμη και ο ελληνικός κόσμος.

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Ρωμαϊκής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών (ελληνικών και λατινικών) προς άντληση πληροφοριών για τον Ρωμαϊκό Κόσμο εν γένει
- Διαδικασίες μετάβασης από τους ελληνιστικούς στους ρωμαϊκούς χρόνους
- Προσέγγιση των μνημείων και έργων τέχνης της Ρώμης και των Επαρχιών της με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών
- Συνολική προσέγγιση του Ρωμαϊκού Κόσμου υπό το πρίσμα της πολυεθνικότητας και της πολυπολιτισμικότητας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-18_14 Η Βυζαντινή Πόλη

Περιεχόμενο μαθήματος

- Η ρωμαϊκή πόλη και η πόλη στην ύστερη αρχαιότητα (πρωτοβυζαντινή εποχή). Το ιστορικό πρόβλημα και οι επιστημονικές προσεγγίσεις.
- Το ιστορικό πλαίσιο, κοινωνικές, διοικητικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές.
- Η πολεοδομία της πρωτοβυζαντινής πόλης και οι αλλαγές που υπέστη.
- Παραδείγματα πόλεων από τα ανασκαφικά δεδομένα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Έφεσος, Αφροδισιάς, Σκυθόπολη).
- Κωνσταντινούπολη: η ίδρυση και η διαμόρφωση της πολεοδομίας και των μνημείων της πρωτεύουσας της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
- Η πόλη-κάστρο: η μετάβαση στην μεσαιωνική πόλη και οι ιστορικές συνθήκες.
- Η αναβίωση των πόλεων τον 10ον αι.
- Παραδείγματα διάρθρωσης του ιστού των πόλεων της μέσης και της ύστερης βυζαντινής εποχής.
- Η Κωνσταντινούπολη στη μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.
- Παραδείγματα βυζαντινών πόλεων της μέσης και ύστερης εποχής (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Μυστράς).

Μαθησιακοί στόχοι

Στο μάθημα εξετάζεται ένα από τα σημαντικότερα θέματα της Βυζαντινής Ιστορίας, η εξέλιξη και δομή των πόλεων από την ύστερη αρχαιότητα στο μεσαιωνικό Βυζάντιο. Εξετάζονται η ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και οι αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις πόλεις κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο (4ος-7ος αι.) στον πολεοδομικό ιστό (αγορά, λεωφόροι, θέατρα, υπόδρομοι, λουτρά, υδραγωγεία, οχύρωση), στην κοινωνία και στις πολιτισμικές αρχές. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Η βαθειά κρίση των πόλεων κατά τον 7ον και 8ον αι. και η ανάδειξη της πόλης-κάστρου. Η εξέλιξη της βυζαντινής πόλης κατά τους μέσους και ύστερους βυζαντινούς αιώνες. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω στην εξέλιξη των πόλεων και τη μετάβαση και διαμόρφωσή τους από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση κοινωνικών, πολεοδομικών, οικονομικών και θεσμικών εξελίξεων κατά τις περιόδους μετάβασης
- συνθετική ικανότητα καθώς συνδυάζονται πολιτισμικά, θεσμικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά φαινόμενα
- διεπιστημονική προσέγγιση στο θέμα, καθώς μελετώνται γραπτές πηγές και αρχαιολογικά τεκμήρια
- άμεση επαφή με τις γραπτές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα
- αυτόνομη εργασία
- απόκτηση ιστορικής γνώσης
- απόκτηση κριτικής σκέψης
- εξοικείωση με πρωτογενείς πηγές
- απόκτηση διεπιστημονικής σκέψης

12ΕΙ-20_16 Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και η Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο ως πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Κουλτούρα / Πολιτισμός και διαφορετικότητα
- Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: Εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
- Προσεγγίζοντας τις αισθήσεις
- Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
- Η αρχαιολογία της αντίληψης
- Αισθήσεις, Ιστορία και Μνήμη
- Ακουστική αρχαιολογία
- Τελετουργία και (συν)αισθήματα

- Διασπορά και οπτικός πολιτισμός
- Νεωτερικότητα και (εν)όραση
- Πολιτισμική αναισθησία: Βία και τηλεοπτικά μέσα

Μαθησιακοί στόχοι

Ποια είναι η σχέση των αισθήσεων και συν(αισθημάτων) με την ιστορική εμπειρία; Με την κουλτούρα και τον πολιτισμό; Τί συμβαίνει στις αισθητήριες δυνάμεις που διαμορφώνουν τον πολιτισμό, την μνήμη και την ταυτότητά μας στην «εποχή της παγκοσμιοποίησης»; Τί έχουν να πούν τα ελληνικά δεδομένα στην ανθρωπολογία των αισθήσεων; Το μάθημα αυτό διερευνά την αισθητήρια εμπειρία, τα (συν)αισθήματα και την κοινωνική αισθητική σαν υλική κουλτούρα, σαν ιστορική μνήμη και σαν κοινωνική ποιητική. Αναλύει την κυριάρχηση του οπτικού πολιτισμού στην σύγχρονη εποχή σε σχέση με τον αστισμό, την καταναλωτική επιθυμία, τα υπερπολιτισμικά εικονικά συστήματα, την αισθητική παραγωγή, την κοινωνική ισχύ και την διεκδίκηση της αλήθειας. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην πρόσληψη της απαραίτητης λεπτομέρειας της καθημερινής ζωής, στην αξιολόγησή της, στην ανάσυρση του ιστορικού της βάθους, και τέλος στην συναρμολόγηση τέτοιων «θραυσμάτων» ώστε να αφηγούνται μια ιστορία.

12EI-21_14 Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Ρητορεία και ρητορική. Ιστορία της ρωμαϊκής ρητορείας. Κάτων-Κικέρων-Σενέκας ο πρεσβύτερος-Πλίνιος-Τάκιτος-Κοϊντιλιανός. Η ανάπτυξη της ρωμαϊκής ρητορείας κατά τη δημοκρατική περίοδο. Ο Κικέρων ως εμβληματική μορφή του Ρωμαίου ρήτορα και πραγμάτωση του ιδεώδους που ο ίδιος προβάλλει στις ρητορικές πραγματείες. Η ρητορική ως συστατικό στοιχείο της ρωμαϊκής παιδείας των αυτοκρατορικών χρόνων και ο προβληματισμός γύρω από την παρακμή της ρητορικής. Ο πανηγυρικός ως χαρακτηριστικό είδος της αυτοκρατορικής περιόδου.

Μαθησιακοί στόχοι

- Μαθαίνουν να προσδιορίζουν τη λατινική ρητορεία και ρητορική καθώς και τους παράγοντες που οδήγησαν στη γένεση και την εξέλιξη του είδους στη Ρώμη.
- Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα επιμέρους είδη της λατινικής ρητορικής και να τα αξιοποιούν για τη μελέτη της ρωμαϊκής ιστορίας.
- Κατανοούν ρητορικά κείμενα.
- Συγκρίνουν τη ρωμαϊκή με τη σύγχρονη ρητορεία.
- Μαθαίνουν να αναλύουν τη ρητορική επιχειρηματολογία και την τεχνική.
- Αξιολογούν το ρόλο της ρητορικής και της ρητορείας στη ρωμαϊκή κοινωνία.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων

- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής

12EI-11_14 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- Καθορισμός της έννοιας Ευρωπαίος. Διαχρονική παρουσίαση των ιστορικών και των πνευματικών καμπών που καθόρισαν την ευρωπαϊκή φυσιογνωμία κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα και της αναγέννησης. Ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της κάθε περιόδου.
- Ρωμανική εποχή.
- Παράγοντες διαμόρφωσης του γοθτικού ύφους. Κυριότερες κατηγορίες (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, χειρόγραφα και μικρογραφίες). Σημαντικότεροι εκπρόσωποι στην Ιταλία.
- Διαμόρφωση του διεθνούς γοθικού ρυθμού: Κάτω Χώρες.
- Η ανθρωποκεντρική κοσμοθεωρία και η ανανέωση της σκέψης και των τεχνών στην Αναγέννηση.
- Αναγέννηση και Αρχαιότητα.
- Η τέχνη της Αναγέννησης
- Ιταλία 15ος αι. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι: Μπρουνελέσκι, Μασάτσιο, Γκιμπέρτι, Ντονατέλλο, Φρα Αντζέλικο, Πιέρο ντελα Φραντσέσκα, Μαντένια, Μποτιτσέλλι, Λεονάρντο ντα Βίντσι.
- Ιταλία 16ος αι.: Μιχαηλάγγελος, Ραφαήλ, Τιτσιάνο. Γερμανία και Κάτω Χώρες: Γκρουνεβαλντ, Κράναχ, Μπος, Ντύρερ.
- Διαμόρφωση του κινήματος του Μανιερισμού μετά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν από την τέχνη της Αναγέννησης

Μαθησιακοί στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της αναβίωσης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την αναγεννησιακή περίοδο.
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Εξοικείωση με τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό και την Ευρωπαϊκή Ιδέα
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΠΙ-55_19 Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το πλοίο είναι ένας ιδιοσυγκρασιακός χώρος όπου το ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον συναντώνται, συμπλέουν και συχνά συγκρούονται. Για τους ναυτικούς η ζωή στη θάλασσα και στο πλοίο είναι ιδιάζουσα και απαιτητική, και οι ίδιοι καλούνται να αντεπεξέλθουν στις ποικίλες αντιξοότητες της. Για τους στεριανούς το πλοίο και η θάλασσα είναι καύσιμα του φαντασιακού και των ονειροπολήσεών τους, πολυσήμαντα σύμβολα ή η επιτομή του παράτολμου. Στο μάθημα αυτό διερευνάται η ζωή στο πλοίο από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, και η πρόσληψη και ενσωμάτωση των πλοίων από τους ναυτικούς. Ακόμα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι προσεγγίσεις και χρήσεις των πλοίων από τους στεριανούς. Στόχος του μαθήματος είναι η σφαιρική προσέγγιση του πλοίου ως χώρου και ως συμβόλου, και η κατανόηση της πολυπλοκότητας της ζωής στη θάλασσα. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- ο χώρος του πλοίου και η πρόσληψή του από ναυτικούς και στεριανούς
- η ζωή στο πλοίο στην αρχαιότητα
- η ζωή στο πλοίο στη σύγχρονη εποχή
- η βάρκα του Χάροντα και κίνδυνοι στη θάλασσα
- το πλοίο των τρελών και η θέση του ναυτικού σε αρχαίες και σύγχρονες κοινωνίες
- το πλοίο ως το ενδιάμεσο
- η βάρκα των ονείρων και φαντασίες των στεριανών
- ιεραρχία στη θάλασσα και η κοινωνία του πλοίου
- η γυναίκα του ναυτικού
- μέθοδοι ναυσιπλοΐας κατά τους αρχαίους και σύγχρονους χρόνους
- διαβάζοντας και ακούγοντας τα κύματα: η ενσωμάτωση της θάλασσας και του πλοίου
- θάλασσα και προλήψεις

- ναυάγια και ναυαγοί

Μαθησιακοί στόχοι

Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος κρίνεται απαραίτητη η εκπόνηση ειδικής εργασίας με παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα θα έχουν:

- εμπεδώσει τον πολυδιάστατο ρόλο του πλοίου ως τεχνολογικού επιτεύγματος, πολυσήμαντου συμβόλου και πλωτού φορέα ηθών και ιδεών.
- εμβαθύνει στη σημασία του ρόλου της θάλασσας και του πλοίου στην ψυχосύνθεση των ναυτικών, και στη δυναμική και ιεραρχία μικροκοινωνιών.
- κατανοήσει τις ποικίλες και αντιθετικές προσλήψεις της ζωής στη θάλασσα.
- εξοικειωθεί με φαινομενολογικές προσεγγίσεις του χώρου.
- εμπεδώσει τη σημασία της διεπιστημονικής έρευνας και μελέτης.

Επιπρόσθετοι Μαθησιακοί στόχοι:

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων απόκτησης γνώσεων για περαιτέρω σπουδές
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές κατευθύνσεις

12ΕΠΙ-52_19 Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Ανάλυση διάρθρωσης μαθημάτων. Εισαγωγικά αντικείμενα. Εισαγωγή στην έννοια της Παιδαγωγικής. Ετυμολογία του όρου. Διεθνικότητα του όρου. Η Παιδαγωγική ως επιστήμη.
2. Συσχετίσεις Παιδαγωγικής με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Η Παιδαγωγική ως «τέχνη». Αντικείμενο και σκοπός της Παιδαγωγικής.
3. Βασικοί κλάδοι της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Θεωρητική και Πρακτική Παιδαγωγική.
4. Εννοιολογικός προσδιορισμός της έννοιας Αγωγής. Μέσα και διαδικασίες Αγωγής.
5. Σχέση Παιδαγωγού-Παιδαγωγούμενου. Το υποκείμενο της γνώσης.
6. Η εξέλιξη της Παιδαγωγικής. Ιστορική Αναδρομή: Από το Διαφωτισμό στην Εποχή της Εκβιομηχάνισης. Φιλοσοφία και Παιδαγωγική.

7. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις (Α)
8. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις (Β).
9. Θεωρίες μάθησης (Α)
10. Θεωρίες μάθησης (Β)
11. Η Παιδαγωγική σήμερα. Μέσα, απόψεις, στάσεις και προοπτικές.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί ουσιαστικά μια εισαγωγή στην επιστήμη της Παιδαγωγικής, τόσο σε επίπεδο όρων όσο και σε επίπεδο πρακτικών. Το αντικείμενο προσεγγίζεται διεπιστημονικά, εντοπίζονται τα επιμέρους αντικείμενα και οι στόχοι του, εξετάζονται οι προϋποθέσεις πραγμάτωσής του και αναλύονται οι δυο αλληλένδετες υποστάσεις του : Η Θεωρητική και η Πρακτική. Τέλος, μέσα από μια ιστορική αναδρομή της εξελικτικής πορείας της Παιδαγωγικής Επιστήμης, προσεγγίζονται οι επικρατέστερες θεωρίες μάθησης και αγωγής και παρουσιάζονται τα κυριότερα διδακτικά και γνωστικά μοντέλα της εποχής μας.

12ΕΠΙ-57_20 Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) I

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της ειδικής διδακτικής μεθοδολογίας στην δυσλεξία. Οι γνώσεις απορρέουν από τον γενικό σκοπό και τους αντικειμενικούς στόχους του μαθήματος και εστιάζονται στη βασική θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των προπτυχιακών φοιτητών γύρω από σύγχρονες τάσεις και τα ζητήματα της διδακτικής επιστήμης. Οι προπτυχιακοί φοιτητές, στο τέλος του μαθήματος είναι σε θέση να αιτιολογούν γιατί επιλέγουν μία ορισμένη μορφή διδασκαλίας, ποιους σκοπούς εξυπηρετούν, ποιο είναι το περιεχόμενό της διδακτικής εργασίας, σε ποιους μαθητές απευθύνονται και ποια τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά τους. Ακόμη είναι σε θέση να σκεφτούν με ποιο τρόπο θα προσφερθεί μεθοδολογικά το περιεχόμενο των γλωσσικών και φιλολογικών μαθημάτων σε ορισμένο κείμενο, στους μαθητές με ορισμένες ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και ποια είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την διδασκαλία. Ειδικότερα κάθε προπτυχιακός φοιτητής στο πλαίσιο του μαθήματος μαθαίνει να συνεργάζεται με τους συμφοιτητές του στην δημιουργία και παρουσίαση σεναρίου μελέτη περίπτωσης μαθητή με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία). Στόχος της διδακτικής συνεργασίας είναι η κατανόηση και η παρέμβαση μέσω των φιλολογικών μαθημάτων εφαρμόζοντας την ειδική διδακτική Μεθοδολογία αναφορικά με το «Στοχευμένο Ατομικό διδακτικά δομημένο και διαφοροποιημένο Ενταξιακό Πρόγραμμα Παρέμβασης στις Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. (ΣΑΔΕΠ ΕΜΔ)». Έτσι, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο προσεγγίζονται τα ερωτήματα σχετικά με τις αρχές της διδασκαλίας και τις νευροεκπαιδευτικές θεωρίες μάθησης και τις μεταξύ τους σχέσεις με έμφαση αυτές που προωθούν τη μάθηση και την ανάπτυξη του μαθητή με γενικές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Επιπλέον, εξετάζονται ζητήματα της διδακτικής θεωρίας και μεθοδολογίας σύμφωνα με τις αρχές και στρατηγικές δημιουργίας εναλλακτικών σχεδίων διαφοροποιημένης διδακτικής εργασίας. Ο προγραμματισμός διδακτικών ενεργειών, οι προσαρμογές

στα αναλυτικά και διδακτικά προγράμματα, εξατομικεύονται σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες τυπικής και υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

12ΕΠΙ-58_20 Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα επικεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

1. «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο ως πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
2. Η ανθρωπολογική έννοια «κουλτούρα»
3. Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
4. Σημεία, επικοινωνία, επιτέλεση
5. Γνωστικά συστήματα: χώρος και χρόνος
6. Χώρος και επικοινωνία
7. Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
8. Ηχος και ακουστική επικοινωνία
9. Συμβολικά συστήματα
10. Τελετουργία και επικοινωνία
11. Η κατασκευή του φύλου
12. Σώμα, αισθήσεις, (συν)αισθήματα
13. Παγκοσμιοποίηση και υπερπολιτισμικά μέσα επικοινωνίας

Μαθησιακοί Στόχοι

Τα μέσα της ανθρώπινης επικοινωνίας είναι γλωσσικά, ακουστικά, οπτικά, σωματικά. Πώς χρησιμοποιούνται αυτά τα μέσα στην καθημερινή ζωή και πώς την διαμορφώνουν; Πώς σχετίζονται με τον χώρο, τον χρόνο, την ιστορία; Το μάθημα αυτό διερευνά την επικοινωνία και μη-επικοινωνία εντός του ίδιου πολιτισμού όσο και μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Οι τρόποι, οι μορφές και οι τεχνικές της επικοινωνίας που απαιτούνται στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο, αναλύονται μέσω εθνογραφικής έρευνας και μεθόδων. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην επιτόπια συμμετοχική παρατήρηση με στόχο να οικοδομήσουν μια αυτο-στοχαστική προσέγγιση του πώς διαμεσολαβείται το νόημα στην καθημερινή ζωή.

12ΕΠΙ-60_20 Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της εκπαιδευτικής ένταξης των ατόμων με αυτισμό. Οι γνώσεις απορρέουν από τον γενικό σκοπό και τους αντικειμενικούς στόχους του μαθήματος και εστιάζονται στη βασική θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των προπτυχιακών φοιτητών γύρω από σύγχρονες τάσεις και τα ζητήματα των διαταραχών του αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ). Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη του προβλήματος της εκπαιδευτικής ένταξης των ατόμων με αυτισμό και τις δυνατότητες προσβασιμότητας στην σχολική κοινότητα, αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση. Οι προπτυχιακοί φοιτητές, στο τέλος του μαθήματος θα μάθουν να κατανοούν θεωρητικές έννοιες που αναφέρονται στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ) και τις διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Ακόμη, αποκτούν δεξιότητες για να αξιολογούν τα ενταξιακά κριτήρια σε σχέση με τα επίπεδα ατομικής ή υποστηριζόμενης αυτονομίας στο σχολείο, στην εργασία, στο νοσοκομείο, στην εκκλησία, στη βιβλιοθήκη, στο μουσείο, στο σουπερ μάρκετ-μαγαζιά, στο γυμναστήριο, στις εκδρομές, στα ταξίδια, στην κατοικία των παιδιών και νέων με αυτισμό.

Εαρινό εξάμηνο (ΣΤ' & Η' Εξάμηνο)

12ΕΙ-1_14 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία δικανικών λόγων διαφόρων ρητόρων από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι.. Η επιλογή συγκεκριμένων δικανικών λόγων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις ρητορικές τεχνικές καθώς και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ύφους και της ρητορικής τέχνης κάθε λογογράφου. Η σύγκριση και αντιπαραβολή δικανικών λόγων από διάφορους ρήτορες κατά την αρχαιότητα θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε μία δίκη, ιδιωτική και δημόσια, το δικανικό και νομοθετικό σύστημα, το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ιστορικό πλαίσιο που αφορούσε κάθε υπόθεση που εκδικαζόταν καθώς και στη μεγάλη σημασία και ανάπτυξη της ρητορικής/σοφιστικής τέχνης στην Αθήνα κατά τον 5ο και 4ο π.Χ., προωθώντας παράλληλα την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ρητορική και ρητορεία, καθώς και στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο. Θα γνωρίσουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη του νομοθετικού συστήματος από την ομηρική εποχή έως και τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Θα γνωρίσουν τις συγκεκριμένες νομικές διαδικασίες που αφορούν τους λόγους που θα εξετάσουμε. Θα γνωρίσουν το ρητορικό ύφος, τα ρητορικά τεχνάσματα και επιχειρήματα, το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, άτεχνες και έντεχνες πίστεις, δομή και σύνταξη, κοινωνικές αξίες και ιδεολογικές προσεγγίσεις των δικαστών και κατ' επέκταση των Αθηναίων πολιτών στο σύνολό τους, μέσα από τη μελέτη

επιλεγμένων διαφόρων δικανικών λόγων του Λυσία, Αντιφώντα, Δημοσθένη και Ισοκράτη. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν δικανικούς ρητορικούς λόγους που έχουν συντεθεί από διάφορους ρήτορες από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι., μελετώντας και συγκρίνοντας έτσι εξελικτικά το ρητορικό ύφος και την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιούνταν σε δίκες στα ηλιαστικά δικαστήρια ή σε ειδικά δικαστήρια εκδίκησης υποθέσεων ανθρωποκτονίας
- να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε κάθε ρητορικός λόγος, καθώς επίσης και τις προσδοκίες των δικαστών, στους οποίους απευθυνόταν ο λογογράφος / ρήτορας με την παρουσίαση και εκτέλεση (θεατρική) του λόγου στο δικαστήριο
- να αντιλαμβάνονται θέματα δικαίου, δικαιοσύνης, νομοθεσίας, ισότητας καθώς επίσης και τις γενικότερες αντιλήψεις και ιδεολογίες των Αθηναίων στις οποίες απευθύνονταν οι λογογράφοι προκειμένου να κερδίσουν την εύνοια των δικαστών
- να γνωρίζουν και να κατανοούν το ιστορικό πλαίσιο της κάθε υπόθεσης καθώς επίσης και το πολιτικό παρασκήνιο και τον ανταγωνισμό των πολιτικών σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο
- να εξηγήσουν την απήχηση διαφόρων ρητορικών επιχειρημάτων και τεχνασμάτων στο ευρύτερο κοινό των πολιτών, τις στάσεις και θέσεις των Αθηναίων σε θέματα θρησκείας, νομοθεσίας, πολιτικής ταυτότητας και εθνικής ιδεολογίας, δημοκρατίας και γενικότερα πολιτισμού και ελευθερίας
- να προσδιορίσουν την σημασία και τον ρόλο της παρουσίασης ενός λόγου στο δικαστήριο για την αθώωση ή καταδίκη των διαδίκων, καθώς απ' αυτόν εξαρτιόταν η ίδια η ζωή του

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ρητορικής τέχνης και ρητορείας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογική συμμετοχή στην τάξη
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των λόγων και των δεδομένων της εποχής και της κοινωνίας στην οποία απευθύνονταν
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω στο σημαντικό γνωστικό αντικείμενο της ρητορικής τέχνης, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Πρόσληψη και εφαρμογή της ρητορικής τέχνης σε όλα τα λογοτεχνικά είδη από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή
- Σύγκριση και αντιπαραβολή του αρχαίου αθηναϊκού νομοθετικού και δικανικού συστήματος με το σύγχρονο ελληνικό καθώς και με άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά συστήματα

- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΙ-9_16 Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη

Περιεχόμενο μαθήματος

Κοινωνική συγκρότηση και υλικός βίος: Ο φυσικός χώρος. Οι μετακινήσεις των πληθυσμών. Οικιστική δραστηριότητα της παραδοσιακής κοινωνίας. Η οικογένεια. Ευρύτερες ομάδες της παραδοσιακής κοινωνίας. Διοίκηση. Παραγωγή και χρήση των αγαθών. Λαϊκά επαγγέλματα Λαϊκές επιστήμες (μετεωρολογία, λαϊκή ιατρική, αστρολογία, μαντική, μαγεία). (Ενότητες 4)

Λαϊκή Τέχνη: α. Η λαϊκή τέχνη στον λόγο (Λαϊκή Λογοτεχνία-Φιλολογική Λαογραφία) : Αίνιγμα, επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι, χορός, παραμύθι, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, λαογραφικές λέξεις και ονόματα, λαϊκό θέατρο, λαϊκός κινηματογράφος. (Ενότητες 4) β. Η λαϊκή τέχνη στη μουσική, στην ενδυμασία, στην υφαντική – κεντητική, στα κοσμήματα - σκεύη - έπιπλα, στην αρχιτεκτονική, στη ζωγραφική. (Ενότητες 3)

Νεωτερική Λαογραφία: Γραπτός και προφορικός λόγος στη λαϊκή παράδοση. Ελληνική Λαογραφία και έντυπες πηγές. Δημοσιογραφικός λόγος και παροιμία. Η έντυπη λαϊκή ποίηση στην Κάρπαθο. Μορφή-λειτουργία-σημασία. Έντυπη λαϊκή ποίηση της Κάσου. (Ενότητες 2)

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για βασικές έννοιες του υπό εξέταση αντικείμενου.
- Θα συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία της παραδοσιακής κοινωνίας και των κατοίκων της μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες, με τις μετακινήσεις των πληθυσμών, την οικιστική δραστηριότητα, τη λειτουργία της οικογένειας, τη διοίκηση και την παραγωγή των αγαθών, τα λαϊκά επαγγέλματα και τις λαϊκές επιστήμες.
- Επίσης, θα επικοινωνήσουν για πρώτη φορά με τη λαϊκή λογοτεχνία (επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι ...) και θα συνειδητοποιήσουν την αξία τους και τη λειτουργικότητά τους στο πλαίσιο της παραδοσιακής κοινότητας.
- Φυσικά, θα γνωρίσουν και την υλική πλευρά του λαϊκού πολιτισμού (ενδυμασία, υφαντική –κεντητική, κοσμήματα - σκεύη - έπιπλα, αρχιτεκτονική, κ.λπ.) .
- Τέλος, θα αντιληφθούν ότι η παράδοση δεν μεταδίδεται μόνο προφορικά αλλά και με γραπτό τρόπο, ενώ συγχρόνως θα διαπιστώσουν τη γραπτή μετάδοση του λαϊκού πολιτισμού μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.

Το σύνολο των μαθημάτων αυτών θα συμβάλει :

- Στην προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Στον σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον
- Στην άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Στην αυτόνομη εργασία

- Στον σεβασμό στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Στην επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

12ΕΙ-10_ 14 Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος «Βυζαντινή Φιλολογία» συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα : Σύντομη επισκόπηση των Βυζαντινών Φιλολογικών ειδών (χαρακτηριστικά, εκπρόσωποι).
- 2η εβδομάδα : Η οικογένεια και ο Γάμος (αγιολογικά-νομικά-πατερικά κλπ. κείμενα)
- 3η εβδομάδα : Επιβίωση αρχαίων μύθων σε αγιολογικά κείμενα. Στοιχεία λαϊκής λατρείας (αγιολογικά, ποιητικά κείμενα, στοιχεία τέχνης κλπ.)
- 4η εβδομάδα : Οι καταστροφές των αρχαίων λατρευτικών χώρων (αγιολογία, υμνογραφία, νομοθεσία, αρχαιολογία, ιστορία κλπ.)
- 5η εβδομάδα : Η βρώση και η πόση: τροφές, σκεύη κλπ.
- 6η εβδομάδα : Θέματα από το Βυζαντινό μυθιστόρημα (αποχωρισμός των ερωτευμένων-περιπέτειες και δοκιμασίες- επανένωσή τους. Εκφράσεις. Χρησμοί και όνειρα κλπ.)
- 7η εβδομάδα : Η θεοφρούρητη Πόλις: πολιορκίες της Κωνσταντινούπολης (ιστοριογραφία, αγιολογία, ποίηση, ρητορική, τέχνη)
- 8η-10η εβδομάδα : Η Μεγάλη Εβδομάδα (ποίηση, τέχνη, ομιλητική)
- 11η-12η εβδομάδα : Η ανάσταση του Ιησού (ποίηση, τέχνη, ομιλητική)
- 13η εβδομάδα : Ανασκόπηση

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές ειδικά θέματα που αφορούν την επιστήμη της Βυζαντινής Φιλολογίας και συγκεκριμένα:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη επιμέρους θεμάτων της Βυζαντινής Φιλολογίας
- να συνειδητοποιήσουν ότι τα Βυζαντινά Φιλολογικά κείμενα αποτελούν πολύτιμη πηγή και για θέματα που άπτονται της Βυζαντινής Ιστορίας, της Βυζαντινής Τέχνης, Νομοθεσίας, Πολιτισμού, Θεσμών κλπ.
- να συνδέσουν την Βυζαντινή Φιλολογία με την Αρχαία και την Νέα Ελληνική Φιλολογία και με τις άλλες Βυζαντινολογικές επιστήμες
- να συνειδητοποιήσουν την πολυσημία των κειμένων και να γνωρίσουν τον πλουραλισμό της επιστήμης και τις διαφορετικές επιστημονικές οπτικές γωνίες
- να εξοικειωθούν με την ακολουθούμενη επιστημονική μέθοδο

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων τα οποία απαρτίζουν θεματικές ενότητες και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα. Η επιλογή των θεμάτων και η προσέγγιση των κειμένων γίνεται και από ιστορική, αρχαιολογική κλπ. διάσταση.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν ειδικά θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας μέσω φιλολογικού υλικού οργανωμένου σε αυτόνομους θεματικούς κύκλους και πλαισιωμένου από συμπληρωματικό υλικό προερχόμενο από περισσότερους του ενός κλάδους των Βυζαντινών Φιλολογικών Σπουδών.
- να οριοθετούν με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά των φιλολογικών κειμένων κάθε είδους
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα, τα χαρακτηριστικά και τις εκφάνσεις της ζωής του homo byzantinus

12ΕΑ-10_10 Βυζαντινός Πολιτισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή. Η εμφάνιση του χριστιανισμού και η αναγνώρισή του. Άγιος Αντώνιος. Τα πρώτα μοναστήρια. Κείμενα: Α) Ο Άγιος Αντώνιος, ιδρυτής του μοναχικού κινήματος αποφασίζει να μονάσει και ο αγώνας του εναντίον των κοσμικών προκλήσεων (Μέγας Αθανάσιος, *Βίος του Αγίου Αντωνίου*: G.J.M. Bartelink, *Athanase d'Alexandrie, Vie d'Antoine, Sources chrétiennes* 400, Παρίσι 2004, κεφ. 3-5124-376), Β) Το ιδεώδες της άσκησης: Μέγας Βασίλειος, επιστολή 2, Y. Courtonne, *Saint Basile. Lettres*, τόμος 1, Παρίσι 1957.
- Τύποι μοναστηριών (Παχώμιος, Μέγας Βασίλειος). Κείμενο: *Συμβουλές του Μεγάλου Αθανασίου προς τους μοναχούς* (Μέγας Αθανάσιος, *Διατύπωσις τῶν ἐν ἡσυχίᾳ θελώντων διάγειν*: J.-P. Migne, *Ἑλληνική Πατρολογία* 28, στήλ. 845).
- Τα μεγάλα μοναστηριακά κέντρα στην Ανατολή. Κείμενο: Ερμηνεία του ενδύματος των ασκητών της Αιγύπτου: Ευάγγριος ο Ποντικός, Λόγος Πρακτικός, A. Guillaumont & C. Guillaumont, *Évagre le Pontique. Traité pratique ou le moine*, τόμ. 2, Sources chrétiennes 171, Παρίσι.
- Ίδρυση μοναστηριών στην Κωνσταντινούπολη. Ιστορικά και κοινωνικά θέματα.
- Ακραίες μορφές άσκησης. Κείμενα: Α) Θεοδώρητος Κύρρου, *Φιλόθεος Ιστορία*, έκδ. P. Canivet – A. Leroy-Molinghen, I, Παρίσι 1977, I, 2, 162.
- Β) Ευάγγριος Σχολαστικός (535-τέλη του 6^{ου} αι.), *Εκκλησιαστική Ιστορία*, έκδ. J. Bidez-L. Parmentier, *The Ecclesiastical History of Evagrius*, I, 21.
- Γ) Η εικόνα ενός ερημίτη Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974.
- Συλλογές μοναστικών αφηγήσεων. Κείμενο: Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974, κεφ. 32, 1, 8, 11, 12
- Μοναχισμός και κοινωνικά θέματα. Κείμενο: Η ρωμαία αριστοκράτισα Μελανία ασπάζεται τον μοναχισμό: *Βίος της Αγίας Μελανίας*: D. Gorce, *Vie de Sainte Mélanie. Texte grec, introduction et notes*, Sources chrétiennes 90, Παρίσι 1962, κεφ. 23, 26.
- Ο άγιος σαλός. Κείμενο: Μια ακραία μορφή άσκησης: ο άγιος σαλός: *Βίος Αγίου Συμεών Σαλού*, έκδ. A. J. Festugière και L. Rydén, *Léontios de Néapolis, Vie de Syméon le Fou et Vie de Jean de Chypre*, Paris 1974, κεφ. 79-81, 84, 96-97.
- Ο γυναικείος μοναχισμός. Κείμενο: Η μεταμφίεση της αγίας σε άνδρα: Βίος και πολιτεία της οσίας και αγίας Ματρώνης, έκδ. *Acta*

Sanctorum, Νοέμβριος ΙΙΙ (1910), 790-813.

- Εικονομαχία. Κείμενο: Διωγμοί των εικονοφίλων μοναχών: C. de Boor, *Theophanis chronographia*, Λειψία 1883 (ανατύπωση Hildesheim 1963), σελ. 445.
- Θεόδωρος Στουδίτης. Κείμενα: Α) Μια εικόνα του μοναχικού βίου Διαθήκη Θεοδώρου Στουδίτη: J.-P. Migne, *Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1816 κεξ. Β) Η οργάνωση της μονής και τα καθήκοντα και οι ποινές των μοναχών Θεοδώρου Στουδίτου, *Ἐπιτίμια, Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1740.
- Η πολιτική των Μακεδόνων για την μοναστηριακή περιουσία. Κείμενο: Νεαρά Νικηφόρου Φωκά του έτους 964: Ι. & Π. Ζέπος, *Jus Grecoromanum*, τόμος 1, Ἀθήναι 1931, σελ. 249-252.
- Τα μοναστήρια του Ἄθω. Κείμενα: Α) Αυτοκρατορική δωρεά στη Μονή της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά στη μονή Αγ. Λαύρας του έτους 964, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l'Athos V*, Paris 1970, αρ. 5. Β) Χρυσόβουλλο των αυτοκρατόρων Βασιλείου Β΄ και Κωνσταντίνου Η΄ στη Μονή Λαύρας, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l'Athos V*, Paris 1970, αρ. 7.
- Προνόμια μοναστηριών: Κείμενα: Α) Προνόμια της Μονής της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα υπέρ της Μονής της Λαύρας του έτους 1060, αρ. 33. Β) Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου υπέρ της μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου της Πάτμου (1259) σχετικά με την περιουσία της μονής: Ε. Βρανούση, *Βυζαντινά έγγραφα τῆς μονῆς Πάτμου Α΄* - Αὐτοκρατορικά, τόμ. 1. Ἀθήνα, Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἐρευνῶν, 1980, αρ. 14 (σελ. 127-129).
- Η χαριστική δωρεά. Κείμενο: Η κριτική του πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Οξείτη (11^{ος}-12^{ος} αι.) στο θεσμό της «χαριστικής δωρεάς» και του «χαριστικάριου»: T. Creazzo, *Joannis Oxeytae oratio de monasteriis laicis non tradendis*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo, 2004, 61-83.
- Τα μοναστήρια στην ύστερη βυζαντινή περίοδο. Ἄρθρα Τ. Κιουσοπούλου, αναρτημένο στο eclass του μαθήματος. Κείμενο: Η κριτική του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης στις καταχρήσεις μοναχών. Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, *Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ ἐπὶ διορθώσει τῶν περὶ αὐτόν*: K. Metzler, *Eustathii Thessalonicensis De emendanda vita monachica [Corpus Fontium Historiae Byzantinae. Series Berolinensis 45]*, Βερολίνο, Νέα Υόρκη 2006.

Μαθησιακοί στόχοι

Στο μάθημα διδάσκονται θέματα σχετικά με τον βυζαντινό μοναχισμό σε σχέση με τη βυζαντινή κοινωνία και το βυζαντινό κράτος. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις πάνω στην εμφάνιση και εδραίωση του μοναχισμού ως πνευματικού και κοινωνικού κινήματος κατά την πρωτοβυζαντινή εποχή και μελετούν την εξέλιξή του στην μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή. Η μελέτη του θεσμού από κοινωνική και πολιτική σκοπιά προσφέρει στους φοιτητές ιστορικές γνώσεις για το μεσαιωνικό Βυζάντιο και ασκεί την κριτική τους σκέψη στην αναζήτηση αιτίων και αποτελεσμάτων κοινωνικών και θεσμικών φαινομένων σε μια εξελικτική πορεία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει :

- γνώσεις πάνω στη δημιουργία και εξέλιξη του θεσμού του μοναχισμού και της μετάβασης και διαμόρφωσής του από τον αρχαίο

κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο

- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση πνευματικών και θεσμικών φαινομένων
- συνθετική ικανότητα, καθώς συνδυάζονται πνευματικά, θεσμικά, κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα
- άμεση επαφή με τις γραπτές πηγές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα.

12EI-14_14 Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διαμόρφωση και η εξελικτική πορεία της ελληνικής γλώσσας από τις απαρχές έως σήμερα, βάσει γλωσσικών και εξωτερικών (γεωγραφικών, ιστορικών και κοινωνικών) κριτηρίων. Το μάθημα αναπτύσσεται σε 13 μαθήματα:

1. Αντικείμενο της γλωσσολογίας. Ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία
2. Η καταγωγή της Ελληνικής και η διαμόρφωσή της στο πλαίσιο της ινδοευρωπαϊκής γλωσσικής οικογένειας (Πρωτοελληνική) και η σχέση της με τις λεγόμενες προελληνικές γλώσσες
3. Πηγές της ιστορίας της Ελληνικής - Περίοδοι της ιστορίας της Ελληνικής
4. Τα γραφικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά για την ελληνική γλώσσα (Γραμμική Β' γραφή, συλλαβάρια Κύπρου, Αλφάβητο)
5. Η Ελληνική της Β' χιλιετίας π.Χ. (Μυκηναϊκή διάλεκτος)
6. Οι αρχαίες ελληνικές διαλέκτοι της Α' χιλιετίας π.Χ.
7. Η ανοδική πορεία της αττικής διαλέκτου και η βαθμιαία εξαφάνιση των αρχαίων ελληνικών διαλέκτων. Η δημιουργία της Κοινής
8. Ελληνιστική και ρωμαϊκή Κοινή. Δομικά χαρακτηριστικά της Κοινής
9. Η Ελληνική γλώσσα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (6ος-15ος αι.). Δίδεται έμφαση στους παράγοντες οι οποίοι συνετέλεσαν στην διαμόρφωση της νέας ελληνικής γλώσσας και των διαλέκτων της. Αντιπροσωπευτικά Δημώδη κείμενα.
10. Η Ελληνική στην περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (15ος -17ος αι.). Η πρώτη γραμματική της δημώδους ελληνικής και το έργο του Σοφιανού
11. Το «γλωσσικό ζήτημα» (18ος αι. - 1821). Οι πρώτοι μεταρρυθμιστές της γλώσσας
12. Η άνοδος της καθαρεύουσας και η πρόοδος του δημοτικισμού. Η διαμόρφωση της κοινής νέας ελληνικής γλώσσας.
13. Οι διαλέκτοι και τα ιδιώματα της νέας Ελληνικής

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητής/-τριες θα έχουν αποκτήσει:

- Γνώση των πηγών και των κυριότερων γλωσσικών χαρακτηριστικών κάθε περιόδου της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας.
- Δυνατότητα αναζήτησης, ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων και πληροφοριών προκειμένου να διαμορφώνουν κρίσεις σχετικές με

επιστημονικά ζητήματα του γνωστικού πεδίου τους.

- Ικανότητα κοινοποίησης πληροφοριών, προβλημάτων και λύσεων σε εξειδικευμένο και μη κοινό.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων απόκτησης γνώσεων για περαιτέρω σπουδές.
- Δυνατότητα χρήσης της γνώσης κατά την επαγγελματική διαδρομή τους.

12EI-23_14 Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα στηρίζεται στα βυζαντινά κείμενα τα οποία είναι συγκεντρωμένα από τον Απ. Καρπόζηλο στο βιβλίο του *Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι*, Α' (4^{ος} – 7^{ος} αι.). Τα κείμενα μεταφράζονται, αναπτύσσεται ο βίος και το έργο κάθε ιστορικού ή χρονογράφου από το έργο του οποίου έχουν αντληθεί τα κείμενα, αναλύονται ως προς το ιστορικό τους περιεχόμενο και την αξιοπιστία τους για την ανεύρεση της ιστορικής αλήθειας. Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν θέματα για εργασία και τα αναπτύσσουν στην τάξη.

Μαθησιακοί στόχοι

Στο μάθημα εξετάζονται συγκεκριμένα θέματα της βυζαντινής ιστορίας απ' ευθείας από τις πρωτογενείς πηγές. Οι πηγές μεταφράζονται και αναλύονται με βάση τη βιβλιογραφία. Οι φοιτητές/τριες συμβάλλουν ενεργά στο σεμινάριο με την εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών πάνω σε θέματα που ορίζονται από την αρχή του σεμιναρίου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω σε συγκεκριμένα ιστορικά θέματα της πρωτοβυζαντινής περιόδου και της περιόδου μετάβασης στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση των πηγών σε σχέση με τα ιστορικά, κοινωνικά και θεσμικά θέματα της υπό εξέταση εποχής
- συνθετική ικανότητα, καθώς απαιτείται η εκπόνηση εργασίας συνδυάζοντας διαφορετικές πηγές και απόψεις της βιβλιογραφίας
- άσκηση στην παραγωγή πρωτογενούς έρευνας που είναι αποτέλεσμα της άμεσης επαφής με τις γραπτές πηγές, καθώς μελετώνται και αναλύονται πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα.

12EI-24_14 Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος «Βυζαντινή Φιλολογία» συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα. Σύντομη επισκόπηση της Βυζαντινής Ιστοριογραφίας (κλασικίζουσα ιστοριογραφία, εκκλησιαστική ιστοριογραφία, χρονογραφία: εξέλιξη, χαρακτηριστικά, εκπρόσωποι).

- 2η-3η εβδομάδα. Το ιστορικό περίγραμμα της περιόδου 1204-1453
- 4η εβδομάδα. Σίλβεστρος Συρόπουλος
- 5η εβδομάδα. Λαόνικος Χαλκοκονδύλης
- 6η-7η εβδομάδα. Δούκας
- 8η-9η εβδομάδα. (Σ)φραντζής
- 10η-11η εβδομάδα. Κριτόβουλος
- 12η εβδομάδα. Γεώργιος Σχολάριος
- 13η εβδομάδα. Οι «άλλοι»: Nicolo Barbaro, Nestor Iskander, Λεονάρδος ο Χίος, χρονικό του κώδικα Βαρβερινού 111. Ανασκόπηση

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την ατμόσφαιρα της περιόδου γύρω από την άλωση της Κων/λης από τους Οθωμανούς

Στόχοι:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη των συνθηκών που οδήγησαν στην άλωση της Κων/λης
- να συνειδητοποιήσουν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των κειμένων καθενός από τους ιστορικούς της περιόδου
- να συνδέσουν τα γεγονότα της άλωσης της Κων/λης με όσα διαδραματίζονται στην ελληνική χερσόνησο και ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο
- να συνειδητοποιήσουν την εμφάνιση της (νέο-)ελληνικής συνείδησης στα ιστοριογραφικά κείμενα της περιόδου
- να εξοικειωθούν με την οπτική γωνία των ιστοριογραφικών κειμένων

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων από τους ιστορικούς της άλωσης. Τα αποσπάσματα εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα. Η επιλογή και η προσέγγιση των κειμένων γίνεται και από ιστορική διάσταση.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τις συνθήκες που οδήγησαν στην άλωση της Κων/λης
- να οριοθετούν με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά των ιστοριογραφικών κειμένων της περιόδου και να τα συνδέουν με τον συγγραφέα και την ζωή του
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα, τις ζυμώσεις και τα χαρακτηριστικά και τις της εποχής

12ΕΙ-25 Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό Χώρο: Λατινοκρατία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Κύριες πηγές (ελληνικές-λατινικές-παλαιογαλλικές-καταλανικές κ.ά.) της εν γένει υπό εξέταση περιόδου (αρχές 13ου αι.-1797 μ.Χ) και εννοιολογικά (ορολογία)

- Οι Λατινοκρατίες: Φραγκοκρατία-Βενετοκρατία-Λομβαρδοκρατία-Καταλανοκρατία
- Ιπποτοκρατία-Γενουατοκρατία κ.λπ.
- Γ΄ Σταυροφορία και κατάκτηση Κύπρου (1191)
- Δ΄ Σταυροφορία, πρώτη άλωση Βυζαντίου (1204) και έναρξη λατινικής κυριαρχίας στον ελλαδικό χώρο-Εύβοια, στο Αιγαίο και στο Ιόνιο (Επτάνησα)
- Κατοπτική εξέταση λατινικών κρατιδίων (σχέσεις με τους ελληνικούς πληθυσμούς, αλλά και μεταξύ τους)
- Η κοινωνική διαστρωμάτωση και το γαιοκτητικό καθεστώς τους, εισαγωγή φεουδαρχικών θεσμών, διοικητικό σύστημα, οικονομικές δραστηριότητες κατακτητών και κατακτημένων
- Σχέσεις Λατινικής με την Ορθόδοξη Εκκλησία
- Σταδιακή οθωμανική κατάκτηση λατινικών επικρατειών ελλαδικού χώρου, Αιγαίου, Κύπρου, Κρήτης κ.λπ.

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα για μια ιστορική περίοδο της οποίας το πρώτο μεγάλο τμήμα (13ος-τέλη 15ου αι.) ταυτίζεται με τους τρεις τελευταίους μεσαιωνικούς αιώνες, το μάθημα όμως συνεχίζεται και για την επόμενη περίοδο ως το επίσημο τέλος της λατινικής κυριαρχίας στα Επτάνησα (τέλος 18ου αι.)
- Ιδιαίτερη έμφαση στις πρωτογενείς πηγές (ελληνικές, λατινικές, παλαιολατινικές, παλαιογαλλικές, καταλανικές) της πέρυσι
- Απαραίτητη κρίνεται η εκπόνηση υποχρεωτικής ειδικής εργασίας συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος. Ιδιαίτερη έμφαση σε θεματολογία Βενετοκρατίας, Φραγκοκρατίας, Καταλανοκρατίας, Ιπποτοκρατίας κ.λπ.
- Σε περιπτώσεις προτάσεων σύνθετων θεμάτων εργασιών (που περιλαμβάνουν και ζητήματα αρχαιολογίας, ιστορίας τέχνης & μνημείων κ.λπ.) ενθαρρύνεται η ανάληψη και ομαδικών εργασιών (από 2 έως και 3 άτομα)

12ΕΠΙ-59_20 Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτισμικών Διαδρομών

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναλύει τον Τουρισμό και το Ταξίδι σαν πολιτισμικό-ιστορικό φαινόμενο και σαν κοινωνική σχέση. Επικεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές που συζητώνται στο πλαίσιο κυρίως της Μεσογείου και ειδικότερα της Ελλάδας, χωρίς να λείπουν οι συγκριτικές αναφορές σε άλλες γεωγραφικές περιοχές και κουλτούρες:

- Η μετατόπιση στον χώρο και τον χρόνο—νομάδες, άποικοι, πειρατές, εξερευνητές, προσκυνητές, ταξιδευτές, μετανάστες, σεισμόκληκτοι, νεκροί, και ...άλλοι.
- Ταξίδι στον πολιτισμό—βουνό, πεδιάδα, θάλασσα ή πόλη;
- Η αναζήτηση και εμπειρία της διαφορετικότητας—εθνογράφος ή τουρίστας;
- Ορισμοί και μορφές διαχείρισης του Πολιτισμού.

- Πολιτιστικός Τουρισμός—Το φαινόμενο των πολιτιστικών μανάτζερ.
- Πολιτισμική ανταλλαγή ή πολιτιστική παραγωγή και κατανάλωση;
- Αναπαραστάσεις του εξωτικού Άλλου στους τόπους του πολιτιστικού τουρισμού και την τουριστική βιομηχανία.
- Σώμα, Φύλο και Ισχύς—ο Τουρισμός απο την οπτική της τοπικής κοινωνίας.
- Κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις του Τουρισμού, εντόπιου, ξένου και παγκόσμιου—Θέματα ανάπτυξης και υπανάπτυξης.
- Πολιτισμικός σχεδιασμός-προγραμματισμός και τουριστική ανάπτυξη.

Ο σπουδαστής αποκτά κριτική θεωρητική βάση για την κατανόηση της σχέσης πολιτισμού και τουρισμού στη πορεία του χρόνου.

Μαθησιακοί στόχοι

Η βιβλιογραφία, όπως καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη.

Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος. Το πρώτο μέρος του κάθε μαθήματος επικεντρώνεται στη θεωρία, το δεύτερο σε ασκήσεις, γραπτές ή προφορικές.

12ΕΙ-26 Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι

Περιεχόμενο μαθήματος

- Παροιμιακός λόγος: Η έννοια της παροιμίας. Ιστορική αναδρομή–εκδόσεις. Τα παροιμιακά είδη. Η προέλευση των παροιμιών. Η ποιητικής τους διάσταση. Τρόποι κατάταξης παροιμιών. Αντωνυμία και συνωνυμία των παροιμιών. Οι πλατυσμοί των παροιμιών. Παροιμία και αίνιγμα. Παροιμία και παραμύθι. Η παροιμία σε λογοτεχνικά κείμενα. Η κατάταξη των παροιμιών. Η διεθνής κατάταξη των παροιμιών. Η λειτουργικότητα των παροιμιών σήμερα. Τα γνωρίσματα της παροιμιακότητας. Οι διεθνείς παροιμιολογικές σπουδές. (Ενότητες 8)
- Παραμύθι: Οι πρώτες εκδόσεις παραμυθιών. Σχέση μύθου και παραμυθιού. Θεωρίες για την προέλευση των παραμυθιών. Μέθοδοι ανάλυσης παραμυθιών. Η μελέτη των ελληνικών παραμυθιών. Ο Richard Dawkins και το ελληνικό παραμύθι. Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών. Υφολογικά στοιχεία. Δομικά στοιχεία. Η έρευνα του Max Lutti. Η παιδαγωγική διάσταση των παραμυθιών (Ενότητες 5).

Μαθησιακοί στόχοι

Οι στόχοι αυτού του μαθήματος είναι :

- Να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες ειδικές γνώσεις για τον παροιμιακό λόγο και το παραμύθι.
- Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της παροιμίας, με βάση την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παροιμιών, τα κριτήρια της παροιμιακότητας, και να αναγνωρίζουν τα διάφορα παροιμιακά είδη

(παροιμία, παροιμιακή έκφραση, γνωμικό).

- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν κατηγοριοποίηση του παροιμιακού υλικού και να αναγνωρίζουν την ποιητική του διάσταση.
- Να εξετάσουν τη σχέση της παροιμίας με το αίνιγμα, το παραμύθι, τα λογοτεχνικά κείμενα.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για τους πλατυσμούς των παροιμιών, τη σημερινή λειτουργία τους και τη διεθνή παροιμιολογική έρευνα.
- Να είναι σε θέση να προσδιορίζουν τη σχέση μύθου και παραμυθιού και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις θεωρίες σχετικά με την καταγωγή και της μεθόδους ανάλυσής τους.
- Να αποκτήσουν σχετικές γνώσεις για τη μελέτη των ελληνικών παραμυθιών και τη συμβολή του Richard Dawkins στη μελέτη τους και στα υφολογικά και δομικά τους στοιχεία.
- Να ενημερωθούν και για τη σχετική έρευνα του Max Lutti για το παραμύθι και για την παιδαγωγική του διάσταση.

12ΕΙ-29_16 Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο να εισάγει τους φοιτητές στην έννοια της Ανάπτυξης Κοινού με επίκεντρο τον πολιτιστικό τομέα. Βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικοί οργανισμοί σήμερα είναι να συγκρατήσουν, να αυξήσουν και να διευρύνουν το κοινό τους, επιφέροντας την ανάπτυξή του με ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους. Μέσω της ανάλυσης πραγματικών περιπτώσεων διαχείρισης πολιτιστικών φορέων, οι φοιτητές θα γνωρίζουν την τυπολογία των «κοινών» των πολιτιστικών οργανισμών και παράλληλα θα αντιληφθούν και θα προβληματιστούν για τις προκλήσεις και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πράξη της πολιτιστικής διαχείρισης. Επισκέψεις σε πολιτιστικούς οργανισμούς και διαλέξεις από στελέχη του πολιτιστικού τομέα επιτρέπουν τη διερεύνηση διαφορετικών θεματικών διαχείρισης και την εισαγωγή των φοιτητών στην επαγγελματική πραγματικότητα. Οι φοιτητές καλούνται να έχουν ενημερωθεί λεπτομερώς για τους εν λόγω οργανισμούς και να υποβάλουν καίρια ερωτήματα αναφορικά με τη λειτουργία και τη διαχείριση των οργανισμών αυτών. Τέλος, οι φοιτητές διδάσκονται επιλεγμένες ερευνητικές μεθοδολογίες (ποσοτικές και ποιοτικές) που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στον πολιτιστικό τομέα με στόχο τη μελέτη της λειτουργίας τους και την διερεύνηση του κοινού τους, όπως η μελέτη περίπτωσης (case study), η έρευνα με ερωτηματολόγιο και η έρευνα με συνέντευξη. Προς εμπέδωση των διδασκομένων μεθοδολογιών, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ερευνητικό έργο ασκούμενοι σε συγκεκριμένη κάθε φορά μεθοδολογία.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά σε ερευνητικές μεθοδολογίες, εκπονώντας καθ' όλη την διάρκεια του εξαμήνου και υπό την εποπτεία της διδάσκουσας ερευνητικό έργο.

- Θα έχουν αναπτύξει διερευνητική, αναλυτική και κριτική σκέψη.
- Θα κατανοούν την τυπολογία των «κοινών» των πολιτιστικών οργανισμών.
- Θα μπορούν να διερευνούν και να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των πολιτιστικών οργανισμών σήμερα και την σχέση τους με το υπάρχον και το δυνητικό κοινό τους.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον χρονικό προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Θα βοηθηθούν στην εμπέδωση των θεωριών πολιτιστικού μάνατζμεντ και μάρκετινγκ που έχουν διδαχθεί στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.

12EI-31_14 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής που εξετάζεται (17ος-20ος αιώνας).
- Τα φιλοσοφικά θεμέλια της πνευματικής επανάστασης του δέκατου έβδομου και δέκατου όγδοου αιώνα. Ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός (Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία κ.ά.)
- Ευρωπαϊκό μπαρόκ (τέλη 16ου-μέσα 18ου): Ιταλία, Γαλλία, Βόρεια Ευρώπη, Κάτω Χώρες, Ισπανία.
- Μπαρόκ και αρχαία τέχνη.
- Ροκοκό.
- Ο κλασικισμός στον χώρο των ιδεών και της τέχνης (18ος-19ος αιώνας)
- Η βιομηχανική επανάσταση και οι επιπτώσεις της στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του 19ου αιώνα.
- Ο γαλλικός και ο βρετανικός φιλελευθερισμός.
- Το κίνημα του ρομαντισμού.
- Ο μοντερνισμός.
- Τα ευρωπαϊκά πρωτοποριακά κινήματα του 19ου και των αρχών του 20ου αι. (Ρεαλισμός, Εμπρεσιονισμός και Μετεμπρεσιονισμός, Συμβολισμός, Αρ νουβώ, Φωβισμός, Εξπρεσιονισμός, Κυβισμός, Φουτουρισμός, Κονστρουκτιβισμός, Μπάουχάουζ, Νταντά, Υπερρεαλισμός) και η σχέση τους με τις νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες (καπιταλισμός, καταναλωτισμός, εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση).

Μαθησιακοί στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Διαφωτισμός και Αρχαιότητα.

- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της πρόσληψης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την περίοδο του Κλασικισμού (18ος – 19ος αι.)
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού των Νεωτέρων Χρόνων
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Νεώτερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης και Τεχνοκριτικής
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Προσαρμογή στις νέες μορφές Πολιτιστικής και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-46_18 Αρχαιοϋλικά

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών στη χρήση των τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση θεμάτων απόλυτης χρονολόγησης, χαρακτηρισμού και προέλευσης υλικών και τέχνηργων της αρχαιολογικής έρευνας. Αρχικά γίνεται μια ξενάγηση στον εργαστηριακό χώρο, ώστε να εξοικειωθούν με τις διατάξεις και την αρχιτεκτονική ενός εργαστηρίου, και παράλληλα διδάσκονται πρώτα μέτρα ασφαλείας και ασφαλούς χρήσης των οργανολογιών, καθώς και πρώτα μέτρα αντιμετώπισης επικίνδυνων καταστάσεων, όπως έκθεση σε φωτιά, χημικά και τραυματισμοί. Οι φοιτητές κάνουν μια εισαγωγή στις έννοιες της στατιστικής μέσω πρακτικών εφαρμογών ώστε να θυμηθούν βασικές έννοιες των μαθηματικών οι οποίες θα τους οδηγήσουν στην καλύτερη παρακολούθηση του μαθήματος. Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Ειδικών Θεμάτων Αρχαιομετρίας, των ασκήσεων που θα κληθούν να παρακολουθήσουν και να υλοποιήσουν, των συνεπαγόμενων απαιτήσεων του μαθήματος και του τρόπου βαθμολόγησης της απόδοσής τους στο μάθημα. Στη συνέχεια εξοικειώνονται με μικροσκοπικές διατάξεις για την μελέτη αρχαιολογικών και γεωλογικών υλικών, στην ανάγνωση χαρτών, στη λήψη γεωγραφικών συντεταγμένων χώρου και στην χρήση μη-καταστροφικών αναλυτικών οργανολογιών.

- 1) Στατιστική
- 2) Κοκκομετρική Ανάλυση
- 3) Διάβρωση Μετάλλων
- 4) Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων - Αγωγιμομετρία

- 5) Συντήρηση Αρχαίων Αντιγράφων
- 6) Οπτική Μικροσκοπία
- 7) Οπτική Μικροσκοπία Οπτικών Ινών
- 8) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Γεωλογικά Δείγματα
- 9) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Κεραμικά Δοκίμια
- 10) Χάρτες, GIS
- 11) Ηλεκτρονικό Μικροσκόπιο Σάρωσης
- 12) Φθορισμομετρία Ακτίνων-Χ.
- 13) Ανιχνευτής Μετάλλων.

Μαθησιακοί στόχοι

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- να χρησιμοποιεί μικροσκοπικές διαλέξεις όλων των τύπων
- να διαβάζει χάρτες και να καταγράφει γεωγραφικά, χωρικά στίγματα
- να διαβάζει με κριτικό τρόπο αναλυτικά αποτελέσματα
- να διαβάζει αναλυτικά φάσματα
- να διαβάζει φωτογραφίες ηλεκτρονικού μικροσκοπίου
- να χρησιμοποιεί πετρογραφική ορολογία για τον χαρακτηρισμό των εγκλεισμάτων κεραμικής
- να διαβιού σε εργαστήριο
- να συνεργάζεται με εργαστηριακή ομάδα
- να γράφει τεχνικές αναφορές
- να αξιολογεί αναλυτικά αποτελέσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να μπορεί ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατεύθυνσης Αρχαιολογίας:

- Να διαβιού με ασφάλεια εντός του εργαστηρίου
- Να αναζητεί τον τρόπο ορθής χρήσης των οργανολογιών
- Να ερμηνεύει αριθμητικά δεδομένα
- Να ερμηνεύει αναλυτικά δεδομένα
- Να παρατηρεί και να σχολιάζει με τεχνική ορολογία μικροσκοπικές παρατηρήσεις
- Να αξιολογεί και να σχολιάζει εικόνες ηλεκτρονικής μικροσκοπίας
- Να συγγράφει τεχνικές εκθέσεις
- Να αντιδρά γρήγορα και παραγωγικά σε ερωτήσεις τεχνικής φύσεως που σχετίζονται με την αρχαιολογική έρευνα.
- Να ενσωματώνει εργαστηριακά δεδομένα σε εργασίες, συγγράμματα, υποβαλλόμενα ερευνητικά προγράμματα

12ΕΙ47_18 Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο της θεματικής της Προληπτικής Συντήρησης
  - 2) Προληπτική και Επεμβατική Συντήρηση
  - 3) Δεοντολογία και αρχές Συντήρησης.
  - 4) Χάρτης της Βενετίας, Συνθήκες της UNESCO, Διεθνείς Οργανισμοί
  - 5) Υλικά και τεχνικές Συντήρησης
  - 6) Καταγραφή και Μεθοδολογίες Συντήρησης
  - 7) Συντήρηση Χαρτώου Υλικού
  - 8) Συντήρηση Εικόνων
  - 9) Συντήρηση Υφασμάτων
  - 10) Συντήρηση Ξύλου και ξύλινων Φορέων
  - 11) Ψηφιακές Καταγραφές στη Συντήρηση
  - 12) Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων για χρήση στην ανάδειξη εργασιών συντήρησης
  - 13) Συστήματα τοπογραφίας, GIS, φωτογραμετρία για μουσειακούς χώρους
- Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις έννοιες της συντήρησης και ειδικότερα στην προληπτική συντήρηση πολιτισμικών αγαθών.

Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας της συντήρησης έργων και ενοτήτων πολιτισμικής κληρονομιάς, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν από τις αρχές του 20ού αιώνα στην ανάδειξη της Συντήρησης ως αυτοτελούς θεματικής και ειδίκευσης. Η θεματική της Συντήρησης εξετάζεται ως προς την εφαρμόσιμότητά της στην επιβίωση, διατήρηση και ανάκτηση της αρχικής κατάστασης των πολιτισμικών αγαθών.

Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Πολιτισμικών Αγαθών και της Προληπτικής Συντήρησης ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές της Συντήρησης έργων τέχνης και μνημείων.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις της χημείας, φυσικής, και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (συντηρητές, χημικούς, μηχανικούς, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- Να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνικών συντήρησης στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης ζητημάτων διάβρωσης των έργων τέχνης.
- Μπορεί να εκτιμά και να αποτιμά τις εργασίες συντήρησης που πραγματοποιούνται στο χώρο εργασίας του ή και αλλού.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. τρόποι καθαρισμού αντικειμένων με χρήση μηχανημάτων, διαλυμάτων κλπ, στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, στην περαιτέρω ανάδειξη των εργασιών συντήρησης ιστορικού, μουσειακού ή άλλου υλικού, κλπ).
- Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (συντηρητές, μηχανικοί, τεχνολόγοι, μηχανικοί υπολογιστικών συστημάτων, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της βιώσιμης πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της πολιτισμικής κληρονομιάς αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των δύο κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Την ικανότητα της αναζήτησης των δεδομένων της επιστήμης της συντήρησης μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- Να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής εργασιών συντήρησης προς όφελος της έρευνας και της βιωσιμότητας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- Να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- Να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- Να κατανοεί τις βασικές έννοιες των φυσικοχημικών όρων, μαθηματικών-οικονομικών εννοιών και τεχνολογιών υπολογιστικών συστημάτων
- Να παράγει έργο συντήρησης και ανάδειξης έργων και χώρων εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- Να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάδειξη, συντήρηση και προβολή των έργων τέχνης.

12ΕΙ-45 Πρακτική Άσκηση (βλ. σελ. 24)

12ΕΠΙ-53_19 Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγικά στοιχεία στην Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Εννοιολογικός προσδιορισμός Ζητήματα που απασχολούν την σύγχρονη Εκπαιδευτική Ψυχολογία.
2. Συμπεριφορικές Προσεγγίσεις για τη Μάθηση. Βασικές αρχές. Μορφές συμπεριφορικής μάθησης (απλή συνειρμική, κλασική εξαρτημένη, συντελεστική μάθηση).
3. Κοινωνικο-γνωστικές και γνωστικές προσεγγίσεις στη μαθησιακή διαδικασία. Ενίσχυση και τιμωρία. Αυτο-αποτελεσματικότητα. Αυτο-ρύθμιση. Εφαρμογές των κοινωνικο-γνωστικών προσεγγίσεων στη σχολική τάξη.
4. Κίνητρα και Συναισθήματα. Τα κίνητρα και η σχέση τους με τη μάθηση. Η προαγωγή των κινήτρων μάθησης και επίτευξης στο σχολείο και στην οικογένεια.
5. Νοημοσύνη και θεωρίες νοημοσύνης.
6. Η Διαφορετικότητα στην τάξη.
7. Ο έφηβος σε σχέση με την ομάδα των συνομηλίκων του
8. Ψυχοκοινωνικές δυσκολίες στην εφηβεία.
9. Έφηβος και σχολείο
10. Διδακτικές Στρατηγικές
11. Μαθησιακές δυσκολίες και αντιμετώπιση. Βασικά στοιχεία, εννοιολόγηση, στρατηγικές, θεωρήσεις.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων για την ανάπτυξη του εφήβου και ο εντοπισμός και ανάλυση των εμποδίων και προκλήσεων που αυτός αντιμετωπίζει στο σχολικό και κοινωνικό του περιβάλλον. Το μάθημα εστιάζει, κυρίως, στο να εισαγάγει τους φοιτητές/φοιτήτριες στις βασικές ψυχολογικές θεωρίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση και να τους εξοικειώσει με τις εφαρμογές τους σε ζητήματα που σχετίζονται με την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση του εφήβου, τον ρόλο των συνομηλίκων και των φιλικών σχέσεων, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, τις απαιτήσεις του σχολείου και τη σχολική διαρροή. Τα παραπάνω θα εξεταστούν σε απόλυτη συνάφεια με μια σειρά κοινωνικοοικονομικών παραγόντων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στον ρόλο και τους χειρισμούς του εκπαιδευτικού αλλά και του σχολικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της μαθησιακής πορείας και της κοινωνικοποίησης των εφήβων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τον ρόλο και τη σπουδαιότητα της ψυχολογίας στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία.
- Κατέχει γνώσεις για την συναισθηματική, κοινωνική, ηθική και εν γένει γνωστική ανάπτυξη του παιδιού – εφήβου
- Αντιλαμβάνεται τη σημασία των κινήτρων στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Εντοπίζει τις ιδιαιτερότητες στη συμπεριφορά του παιδιού – εφήβου μέσα στο σχολικό περιβάλλον
- Αναγνωρίζει βασικά στοιχεία του φάσματος των μαθησιακών δυσκολιών
- Γνωρίζει την χρήση των αιτιακών αποδόσεων ως θεραπευτικό μέσο αυτορρύθμισης και ελέγχου της συμπεριφοράς στο σχολικό περιβάλλον.

12ΕΠΙ-54_19 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγικά στοιχεία στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Εννοιολογικός προσδιορισμός Η εθνική και πολιτισμική ταυτότητα. Η πολυπολιτισμικότητα.
2. Παγκοσμιοποίηση και εθνικά κράτη. Η πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών. Μετασχηματισμοί των κοινωνιών.
3. Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση. Το ζήτημα της παγκοσμιοποιημένης προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το παράδειγμα της Γερμανίας και της Γαλλίας.
4. Διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Προβλήματα, δράσεις και προοπτικές.
5. Γνωρίζοντας τον «άλλο»: Μειονότητες, πρόσφυγες, κοινωνικά αποκλεισμένοι συνάνθρωποι. Ο ρόλος του σχολείου στην ενσωμάτωση.
6. Σχολικός Ρατσισμός: Η προσέγγισή του ως κοινωνικό φαινόμενο.
7. Μοντέλα διαχείρισης της πολυπολιτισμικότητας
8. Λεκτική – Μη Λεκτική Επικοινωνία. Έννοια και σημασία της Επικοινωνίας. Μορφές Επικοινωνίας με έμφαση στη Διαπολιτισμική Επικοινωνία (Intercultural Communication)
9. Εισαγωγικά στη Διγλωσσία και στη Δίγλωσση Εκπαίδευση.
10. Δομές Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.
11. Στρατηγικές, μορφές και προσεγγίσεις στην επιμόρφωση διδακτικού προσωπικού στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση και αξιοποίηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στις σύγχρονες κοινωνίες, όπως αυτές προέκυψαν μέσα από τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, ως μηχανισμού ένταξης ατόμων με διαφορετικό κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο μέσα στην σχολική (και κοινωνική) ζωή. Η πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών και των δομών τους επιβάλλει την κατανόηση του «άλλου» ως

συστατικό στοιχείο της ένταξης και της συνύπαρξης. Η διαχείριση της ετερότητας, μέσα από την παρακολούθηση του μετασχηματισμού της κοινωνίας, είναι ένα από τα βασικότερα ζητούμενα της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας στην κατεύθυνση της αποφυγής ζητημάτων που ανακύπτουν από την πολυπολιτισμικότητα μέσα στο σημερινό σχολικό περιβάλλον.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τον ρόλο και τη σπουδαιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην κατανόηση, αποδοχή και ενσωμάτωση του «άλλου».
- Κατέχει και να αξιοποιεί επιστημονικές γνώσεις και μεθόδους για τον προσδιορισμό της διαφορετικότητας – ετερότητας.
- Εντοπίζει, να επισημαίνει και βιωματικά να τονίζει την ανεκτικότητα
- Αναγνωρίζει βασικά στοιχεία του φάσματος των ταυτοτήτων
- Γνωρίζει την ιστορική διαδρομή της διαμόρφωσης των σύγχρονων κοινωνιών
- Γνωρίζει μεθόδους δημιουργικής αξιοποίησης μέσα στην σχολική τάξη των όρων της ταυτότητας, της κουλτούρας, της ετερότητας και της πολυπολιτισμικότητας.
- Αναπτύσσει μηχανισμούς αποτροπής διαδικασιών δημιουργίας στερεοτύπων – προκαταλήψεων και ρατσιστικών συμπεριφορών μέσα στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
- Αντιλαμβάνεται τους όρους: διαπολιτισμική επικοινωνία, διγλωσσία, δίγλωσση εκπαίδευση.

12ΕΠΙ-56_19 Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες

Περιεχόμενο μαθήματος

Στην αρχαία Ελλάδα η θρησκεία ήταν συνυφασμένη με την καθημερινότητα των ανθρώπων και των κοινωνιών τους καθώς και με την πολιτική, οικονομική και στρατιωτική τους οργάνωση. Επιπροσθέτως, ήταν ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της εθνικής, τοπικής και πολιτισμικής τους ταυτότητας. Στο μάθημα αυτό διερευνάται η φύση και ο ρόλος της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Εξετάζεται η γένεση και εξέλιξή της, οι μύθοι και εκφάνσεις της, και οι μέθοδοι μελέτης της. Επίσης, παρουσιάζονται και αναλύονται τα είδη των αρχαίων τελετουργιών, η ενσωμάτωσή τους από τους συμμετέχοντες και οι χωρικές τους απαιτήσεις. Οι θεοί προσεγγίζονται και παρουσιάζονται ως κοινωνία και ως μονάδες, και εστιάζουμε στη σχέση μεταξύ των θεών και των ανθρώπων που προσφεύγουν σε αυτούς. Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται γραπτές πηγές, ιερά και αναθήματα. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- οι ρίζες της αρχαιοελληνικής θρησκείας
- *Θεογονία* και *Ομηρικοί ύμνοι*
- φανκτιοναλισμός, στρουκτουραλισμός και η φύση του ελληνικού πολυθεϊσμού
- ανθρωπολογία της θρησκείας
- πανελλήνια θρησκεία και θρησκεία της πόλης
- ιερά και τελετουργίες
- θρησκεία και πολιτική

- οι κοινωνία των θεών
- εμπιστοσύνη στους θεούς: η Άρτεμις
- πίστη στους θεούς: ο Ασκληπιός
- κατευνάζοντας το φόβο: μυστηριακές λατρείες
- ήρωες
- μαγεία και προλήψεις

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα θα έχουν:

- βασική γνώση της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας.
- εξοικειωθεί με τις κύριες αρχαιοελληνικές θεότητες, τα χαρακτηριστικά τους και τα ιερά τους.
- εμπεδώσει την άρρηκτη σχέση μεταξύ κοινωνίας, πολιτικής και θρησκείας στην αρχαία Ελλάδα.
- κατανοήσει το χαρακτήρα και τις ιδιαιτερότητες του αρχαίου ελληνικού πολυθεϊσμού.
- εμβαθύνει στην ανθρωπολογία της (αρχαίας ελληνικής) θρησκείας.
- εξοικειωθεί με φαινομενολογικές προσεγγίσεις του χώρου.
- εμπεδώσει τη σημασία της διεπιστημονικής έρευνας και μελέτης.

12ΕΠΙ-59_20 Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος αξιοποιείται συνδυαστικά η συνέργεια τριών πεδίων: του Τουρισμού, της Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Πολιτισμικής Διαχείρισης. Τη θεωρητική προσέγγιση των βασικών εννοιών και θεματικών πλαισίων η μελέτη συγκεκριμένων εφαρμογών (μελέτες περίπτωσης). Εξετάζονται οι εξής επί μέρους θεματικές ενότητες:

- Επισκόπηση της ιστορίας του τουρισμού. Η ηθική διάσταση της τουριστικής ανάπτυξης.
- Βιώσιμη ανάπτυξη - Αειφόρος Ανάπτυξη. Ο Πολιτισμός ως πυλώνας της Αειφόρου Ανάπτυξης.
- Φυσικό περιβάλλον – ανθρωπογενές περιβάλλον: Φυσικές διαδρομές - πολιτιστικές διαδρομές.
- Τρόποι χάραξης καινοτόμων τουριστικών προορισμών. Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Κατηγοριοποίηση των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών διαδρομών. Το μονοπάτι ως στοιχείο του χώρου.
- Η προστασία, ανάδειξη και προσβασιμότητα των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων ως προϋπόθεση του σχεδιασμού των πολιτιστικών διαδρομών.

- Ο περιηγητισμός ως εργαλείο χάραξης πολιτιστικών διαδρομών: από τον Πausanias στους περιηγητές και ταξιδιώτες των νεότερων χρόνων (15ος-20ος αι.).
- Πολιτιστικές διαδρομές και αρχαιότητα: μία νέα προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος σε συνδυασμό με την αντίληψη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Πολιτιστικές διαδρομές και δυτικός μεσαίωνας: μία λιγότερο γνωστή διάσταση του ελληνικού πολιτισμικού τοπίου.
- Μονοθεματικές πολιτιστικές διαδρομές: θρησκευτικός/προσκυνηματικός τουρισμός (μοναστήρια-εκκλησίες), αρχαία θέατρα, κάστρα, γεφύρια, διατηρητέοι οικισμοί και φυσικά αξιοθέατα (κοιλιάδες, ποτάμια, φαράγγια, σπήλαια κ.ά.).
- Πολιτιστικές διαδρομές και λογοτεχνική μνήμη.
- Πράσινες διαδρομές και μνημεία: Το παράδειγμα της Οθωνικής Αθήνας
- Μονοπάτια πολιτισμού: δρόμοι της ελιάς και του κρασιού.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές έννοιες του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Θα έχουν κατανοήσει τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τη Βιώσιμη ανάπτυξη σε συσχέτιση με την προστασία του περιβάλλοντος
- Θα έχουν μάθει να εντοπίζουν τους πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς πόρους και να τους αξιοποιούν υπό το πνεύμα της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας.
- Θα είναι σε θέση να εκπονήσουν μία σχετική μελέτη περίπτωσης (case study) για τη χάραξη διαδρομών πολιτιστικού τουρισμού, εφαρμόζοντας τις θεωρητικές γνώσεις που αποκόμισαν.
- Θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα ενδεχόμενη επαγγελματική σταδιοδρομία τους σε δημόσιους και ιδιωτικούς πολιτιστικούς και ιδιωτικούς φορείς

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Χειμερινό εξάμηνο (Ε' & Ζ' Εξάμηνο)

12ΕΑ-2_14 Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαϊοκρατία, Μεσαίωνας

Περιεχόμενο μαθήματος

Αρχαία Ελληνική νομισματική (1η – 4η εβδομάδα):

- Η προκερματική περίοδος ή η περίοδος του αντιπραγματισμού
- Η γένεση του κερματόμορφου νομίσματος: πρώτες ύλες και τεχνικές παραγωγής
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των ελληνιστικών χρόνων.

Ρωμαϊκή νομισματική (5η – 8η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη του πρώιμου ρωμαϊκού νομισματικού συστήματος (3ος αι. π.Χ- 1ος αι. π.Χ.)
- Το ρωμαϊκό νομισματικό σύστημα κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους (1ος αι. π.Χ- αρχές 4ου αι. μ.Χ.)
- Η εικονογραφία των ρωμαϊκών νομισμάτων
- Η νομισματοκοπία των ελληνικών πόλεων κατά τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους

Μεσαιωνική νομισματική (9η – 13η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη της δυτικής μεσαιωνικής νομισματοκοπίας (5ος –15ος αιώνας)
- Σταθμοί στην εξέλιξη της βυζαντινής νομισματικής (5ος –15ος αιώνας)
- Νομίσματα της Φραγκοκρατίας (1204-1566)
- Η νομισματική κυκλοφορία στην Ανατολική Μεσόγειο από τα τέλη του 13ου αιώνα έως το 1453.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τη νομισματική ιστορία και γενικότερα με την ιστορία του χρήματος στον ευρωπαϊκό χώρο από τον 7ο αιώνα π.Χ., μέχρι και τα τέλη του 15ου αιώνα. Η προσέγγιση γίνεται με ιστορική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τις εξελίξεις στην ιστορία του χρήματος, σε συνδυασμό με τις ιστορικές συγκυρίες, καθώς και με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Τα νομίσματα μιλούν για τις οικονομικές συνήθειες του παρελθόντος και ως μέσον συναλλαγής οριοθετούν την εμβέλεια του εμπορίου σε μια δεδομένη εποχή ή περίοδο,

καταδεικνύουν τους ρυθμούς νομισματικής παραγωγής και διάθεσης σε συνάρτηση με τις καταναλωτικές συνήθειες και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, Τα νομίσματα καταγράφουν και εικονογραφούν την ιστορία και λειτουργούν ως εργαλείο μετάδοσης της ιστορικής γνώσης (Instrumenta Studiorum). Ταυτοχρόνως, τα νομίσματα μέσω της εικονογραφίας τους αποκρυπτογραφούν ιδεολογίες και νοοτροπίες, σκιαγραφούν κοινωνικές συμπεριφορές και αισθήματα, διασώζουν χαμένα έργα αρχιτεκτονικής και μνημειακής τέχνης και ως απτά τεκμήρια του παρελθόντος εμπλουτίζουν ποικίλες πτυχές της αρχαιολογικής έρευνας. Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών. Επιπλέον, τους εισάγει στη νομισματική επιστήμη και τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που αυτή εμπεριέχει και υπηρετεί, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η εξειδίκευση στη νομισματική επιστήμη σε πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα, ενώ το υπάρχον σχετικό νομισματικό υλικό διαφόρων εποχών στις Εφορείες Αρχαιοτήτων και στα Μουσεία της Ελλάδος είναι πολυάριθμο και χρειάζεται τη διεξοδική καταγραφή και επιστημονική επεξεργασία από εξειδικευμένους επιστήμονες του ιστορικού και αρχαιολογικού κλάδου. Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να περιγράφουν με σαφήνεια την ευρωπαϊκή νομισματική ιστορία από την αρχαιότητα μέχρι και το τέλος της μεσαιωνικής περιόδου
- να αναλύουν και να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της «νομισματικής πολιτικής» του κάθε πολιτικού και πολιτειακού συστήματος
- να αντιπαραβάλλουν τα διάφορα νομισματικά συστήματα και να αιτιολογούν με ιστορική τεκμηρίωση τα διαφορετικά σχήματα, αλλά και τις τυχόν αλληλοεπιδράσεις
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τις μορφές χρήσης του νομίσματος στον μεσογειακό, αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους
- να εστιάζουν σε σημαντικές νομισματικές μεταρρυθμίσεις και να αναλύουν τα αίτια και τις συνέπειες που αυτές είχαν στην εξέλιξη της χρήσης του νομίσματος, αλλά και του μηχανισμού της αγοράς
- να αναλύουν με επιστημονική τεκμηρίωση τον συμβολισμό της εικονογραφίας των νομισμάτων
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται της οικονομίας και των παραμέτρων της, καθώς και της κοινωνίας και των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου ή ενός πολιτικού/πολιτειακού συστήματος
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που αφορούν τη διάχυση ιδεών
- να αντιμετωπίζουν το νόμισμα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο νομίσματα διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

12ΕΑ-5_16 Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγή στις λαογραφικές σπουδές: Ο ιδρυτής της ελληνικής Λαογραφίας Ν.Γ. Πολίτης και το έργο του. Ορισμός, περιεχόμενο και σκοπός της Λαογραφίας. Η διεθνής και ελληνική ονοματοθεσία της Λαογραφίας. Ταξινόμηση-οργάνωση της λαογραφικής ύλης. Παραδοσιακή και Νεωτερική Λαογραφία. Οι έννοιες λαός-λαϊκός, παράδοση-παραδοσιακός. Αξία και απαξία της παράδοσης. Παράγοντες που στράφηκαν εναντίον της παράδοσης. Τα γνωρίσματα των εκδηλώσεων του λαϊκού Πολιτισμού. Οι μέθοδοι της Λαογραφίας, οι θεωρητικές κατευθύνσεις της και οι συναφείς επιστήμες. Σύντομη ιστορική αναδρομή στην προσέγγιση ελληνικών λαογραφικών θεμάτων (ενότητες 6).

Ήθη και έθιμα : Γέννηση-γάμος-θάνατος, εθνική ζωή, η καθημερινότητα, το εθιμικό δίκαιο και η θρησκευτική συμπεριφορά (ενότητες 5).

Έθιμα αγροτογεωργικής λατρείας. Ανθοφόροι και ευκαρπικοί άγιοι. Άγιοι προστάτες της βλάστησης. Άγιοι προστάτες της σποράς. Ευγονικές-ευφορικές-ευκαρπικές-αντιβασκάνιες-φυλακτικές ενέργειες (ενότητες 2).

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη Λαογραφία και οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων :

- Θα είναι σε θέση να κατανοούν βασικές έννοιες της Λαογραφίας και του επιστημονικού της πεδίου, το περιεχόμενο και τον σκοπό της και θα ενημερωθούν για τον θεμελιωτή της Ν.Γ.Πολίτη και το σπουδαίο έργο του.
- Θα αποκτήσουν επίσης γνώσεις για την ελληνική και διεθνή ονοματοθεσία της Λαογραφίας.
- Επιπλέον, θα ενημερωθούν για την κατηγοριοποίηση του παραδοσιακού υλικού βίου, προκειμένου να την αξιοποιήσουν στην προαιρετική εργασία τους συγκέντρωσης λαογραφικού υλικού.
- Θα έχουν εξάλλου την ευκαιρία να προβληματιστούν και να σκεφτούν ότι η Λαογραφία δεν είναι μόνο η επιστήμη για τα περασμένα αλλά ερευνά και τον «ζώντα, παρόντα» άνθρωπο.
- Ασφαλώς, θα έλθουν σε επαφή με τη διαχρονική μελέτη των λαογραφικών θεμάτων, μέσα από μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών.
- Επίσης, θα αποκτήσουν γνώσεις και θα κατανοήσουν τα παραδοσιακά ήθη και έθιμα που αναφέρονται στη γέννηση, στον γάμο, στον θάνατο, στην καθημερινότητα, στο λαϊκό δίκαιο και στη θρησκευτική συμπεριφορά καθώς επίσης και στην αγροτική λατρεία και συμπεριφορά.

12ΕΑ-8 Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Χρονολογικό και πολιτικό πλαίσιο του Ρωμαϊκού Κόσμου από τον Ρωμύλο έως τον Κωνσταντίνο: οι Βιλλανόβιοι και οι Ετρούσκοι πρόδρομοι, η ρεπουμπλικανική περίοδος, ο Αύγουστος και η αυτοκρατορική ιδέα, η αυτοκρατορική περίοδος.

- Οι βασικές κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης (πορτρέτο, γλυπτική, ζωγραφική, ιστορικά ανάγλυφα) και της αρχιτεκτονικής (forum, θεατρική αρχιτεκτονική, θέρμες).
- Οι σημαντικότερες εκφάνσεις του ρωμαϊκού πολιτισμού μέσα από τις μαρτυρίες των δύο μεγάλων κέντρων της Ιταλικής Χερσονήσου (Ρώμη, Πομπηία).
- Το ρωμαϊκό θέαμα (αμφιθέατρο, ιππόδρομος).
- Η Ρώμη και ο ελληνικός κόσμος.

Μαθησιακοί στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Ρωμαϊκής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών (ελληνικών και λατινικών) προς άντληση πληροφοριών για τον Ρωμαϊκό Κόσμο εν γένει
- Διαδικασίες μετάβασης από τους ελληνιστικούς στους ρωμαϊκούς χρόνους
- Προσέγγιση των μνημείων και έργων τέχνης της Ρώμης και των Επαρχιών της με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών
- Συνολική προσέγγιση του Ρωμαϊκού Κόσμου υπό το πρίσμα της πολυεθνικότητας και της πολυπολιτισμικότητας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΑ-9_16 Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα περιλαμβάνει αναλυτική πραγμάτευση της εξέλιξης της μνημειακής πλαστικής και της μικροπλαστικής σε ορείχαλκο από την πρώιμη εποχή του Σιδήρου μέχρι και το τέλος των ελληνιστικών χρόνων (1050-31 π.Χ.). Η προσέγγιση γίνεται με χρονολογικά κριτήρια. Παράλληλα, διερευνώνται και προσδιορίζονται τα τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά των εργαστηρίων παραγωγής των ορειχάλκινων αυτών έργων, κυρίως στον ελλαδικό χώρο. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- Η τεχνολογία του ορείχαλκου (εβδομάδα 1)
  - ✓ ζητήματα ορολογίας, απαρχές και μυθικές καταβολές χαλκούργιας/τορευτικής
  - ✓ συστατικά του κράματος, προέλευση και διαθεσιμότητα πρώτων υλών

- ✓ αρχαιομετρικές μελέτες για την ανίχνευση της προέλευσης
- Ορειχάλκινα έργα πλαστικής από τον ελλαδικό χώρο (εβδομάδα 2)
  - ✓ ιστορία της έρευνας
  - ✓ τύποι, χρήση, αξία
  - ✓ χρονολογικά προβλήματα
  - ✓ επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
- Τεχνικές κατασκευής ορειχάλκινων γλυπτών (εβδομάδα 3) (σφυρηλάτηση, συμπαγής χύτευση, έμμεση και άμεση κοίλη χύτευση, ενθέσεις)
- Εργαστήρια κατασκευής ορειχάλκινων γλυπτών (περιοχές – Αθήνα, Κόρινθος, Ρόδος, Μακεδονία - αρχαιολογικά κατάλοιπα, απεικονίσεις εργαστηρίων στην αγγειογραφία, γραμματειακές πηγές) (εβδομάδα 4)
- Μνημειακά ορειχάλκινα γλυπτά (εβδομάδα 5-6)
  - ✓ Γεωμετρικοί και αρχαϊκοί χρόνοι
  - ✓ Κλασικοί και ελληνιστικοί χρόνοι
- Ορειχάλκινα ειδώλια της πρώιμης εποχής του Σιδήρου (Κρήτη, Αθήνα, Πελοπόννησος) (εβδομάδα 7-8)
  - ✓ ιπάρια
  - ✓ ανθρώπινη μορφή
  - ✓ συμπλέγματα
- Ορειχάλκινα ειδώλια αρχαϊκών χρόνων (τα εργαστήρια της Αθήνας, της Πελοποννήσου, του κεντρικού και βορειοελλαδικού χώρου): τεχνοτροπία, θεματολόγιο/τυπολογία, χρονολόγηση (εβδομάδα 9-10)
- Ορειχάλκινα ειδώλια κλασικών χρόνων (θεματολόγιο/τυπολογία, τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά εργαστηρίων, επιρροές από τους τύπους της μνημειακής πλαστικής) (εβδομάδα 11-12)
- Ορειχάλκινα ειδώλια ελληνιστικών χρόνων (θεματολόγιο/τυπολογία, τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά εργαστηρίων) (εβδομάδα 13)

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στο να εμβαθύνουν οι φοιτητές σε μία κατηγορία της ελληνικής τέχνης, στην πλαστική από ορείχαλκο. Η μελέτη βασίζεται στη διαχρονική μελέτη της από το 1050 μέχρι το 31 π.Χ., σε όλη, δηλαδή, τη διάρκεια της κλασικής αρχαιότητας. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η προέλευση, η σύσταση του κράματος του ορείχαλκου, ο τρόπος κατασκευής των γλυπτών από αυτό το υλικό και οι εργαστηριακές εγκαταστάσεις ώστε να σκιαγραφηθούν τα επιτεύγματα της αρχαίας τεχνολογίας στον συγκεκριμένο τομέα και να προσδιοριστεί η γεωγραφική προέλευση των πρώτων υλών. Απώτερος στόχος είναι να αναδειχθούν οι οικονομικοί παράμετροι της παραγωγής και της χρήσης των ορειχάλκινων γλυπτών ώστε να διαφανεί ο ρόλος τους στις κοινωνίες των εποχών που εξετάζονται και να ενταχθούν στο ιστορικό τους πλαίσιο. Η προσέγγιση που βασίζεται στη σκιαγράφιση της τεχνοτροπικής εξέλιξης των ορειχάλκινων γλυπτών με χρονική αλληλουχία εξοικειώνει τους φοιτητές με ζητήματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης που αφορούν στην ταυτοποίηση των εργαστηρίων παραγωγής και των καλλιτεχνικών κέντρων στην ελληνική πλαστική. Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και

αναλύονται επιλεγμένα ορειχάλκινα γλυπτά μεγάλου μεγέθους και ειδώλια, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της ελληνικής πλαστικής με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τις φιλολογικές πηγές, τις κοινωνικές και φυσικές επιστήμες, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν στην τεχνολογία του ορείχαλκου κατά την κλασική αρχαιότητα
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά έργα της ελληνικής πλαστικής
- να προσεγγίζουν χρονολογικά τα ορειχάλκινα γλυπτά μεγάλου μεγέθους και τα ειδώλια
- να αναγνωρίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά των επιμέρους εργαστηρίων παραγωγής των ορειχάλκινων γλυπτών και να προσδιορίζουν τις καλλιτεχνικές τάσεις που αναπτύχθηκαν διαχρονικά
- να εντάσσουν τα γλυπτά στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής που ανήκουν
- να αναγνωρίζουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα των εργαστηρίων πλαστικής σε ορείχαλκο
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν αξιόπιστες αναλύσεις σχετικά με την τεχνολογική και οικονομική διάσταση της πλαστικής σε ορείχαλκο και το ρόλο των ιερών στην ανάπτυξη των τοπικών εργαστηρίων.

12ΕΑ-11_10 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική

Στο μάθημα εξετάζονται ειδικά θέματα, που αφορούν στη βυζαντινή αρχιτεκτονική (πολεοδομία, οικιστική, ναοδομία), όπως θέματα τυπολογίας, κατασκευαστικά, λειτουργίας/χρήσης του χώρου, συμβολισμού. Το μάθημα εμπλουτίζεται με επισκέψεις/ξεναγήσεις σε βυζαντινά μνημεία για την επιτόπια παρατήρηση και καταγραφή αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών με σκοπό την εφαρμογή στο πεδίο των γνώσεων, που προσλαμβάνει ο φοιτητής στην τάξη. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να: α) αναγνωρίζουν αρχιτεκτονικούς τύπους, είδη τοιχοποιίας, κατασκευαστικές λεπτομέρειες και ιδιαιτερότητες της βυζαντινής αρχιτεκτονικής, β) χαρακτηρίζουν και να χρονολογούν κτήρια με βάση τα παραπάνω κριτήρια, γ) περιγράφουν με πληρότητα και ακρίβεια αρχιτεκτονικά κατάλοιπα και μνημεία, δ) αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες στο πεδίο και στη βιβλιοθήκη.

12ΕΑ-16_14 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- Καθορισμός της έννοιας Ευρωπαίος. Διαχρονική παρουσίαση των ιστορικών και των πνευματικών καμπών που καθόρισαν την ευρωπαϊκή φυσιογνωμία κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα και της αναγέννησης. Ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της κάθε περιόδου.
- Ρωμανική εποχή.
- Παράγοντες διαμόρφωσης του γοθικού ύφους. Κυριότερες κατηγορίες (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, χειρόγραφα και μικρογραφίες). Σημαντικότεροι εκπρόσωποι στην Ιταλία.
- Διαμόρφωση του διεθνούς γοθικού ρυθμού: Κάτω Χώρες.
- Η ανθρωποκεντρική κοσμοθεωρία και η ανανέωση της σκέψης και των τεχνών στην Αναγέννηση.
- Αναγέννηση και Αρχαιότητα.
- Η τέχνη της Αναγέννησης
- Ιταλία 15ος αι. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι: Μπρουνελέσκι, Μασάτσιο, Γκιμπέρτι, Ντονατέλλο, Φρα Αντζελίκο, Πιέρο ντελα Φραντσέσκα, Μαντένια, Μποτιτσέλλι, Λεονάρντο ντα Βίντσι.
- Ιταλία 16ος αι.: Μιχαηλάγγελος, Ραφαήλ, Τιτσιάνο. Γερμανία και Κάτω Χώρες: Γκρόνεβαλντ, Κράναχ, Μπος, Ντύρερ.
- Διαμόρφωση του κινήματος του Μανιερισμού μετά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν από την τέχνη της Αναγέννησης

Μαθησιακοί στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της αναβίωσης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την αναγεννησιακή περίοδο.
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Εξοικείωση με τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό και την Ευρωπαϊκή Ιδέα
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12ΕΑ-18_14 Η βυζαντινή πόλη

Περιεχόμενο μαθήματος

- Η ρωμαϊκή πόλη και η πόλη στην ύστερη αρχαιότητα (πρωτοβυζαντινή εποχή). Το ιστορικό πρόβλημα και οι επιστημονικές προσεγγίσεις.
- Το ιστορικό πλαίσιο, κοινωνικές, διοικητικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές.
- Η πολεοδομία της πρωτοβυζαντινής πόλης και οι αλλαγές που υπέστη.
- Παραδείγματα πόλεων από τα ανασκαφικά δεδομένα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Έφεσος, Αφροδισιάς, Σκυθόπολη).
- Κωνσταντινούπολη: η ίδρυση και η διαμόρφωση της πολεοδομίας και των μνημείων της πρωτεύουσας της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
- Η πόλη-κάστρο: η μετάβαση στην μεσαιωνική πόλη και οι ιστορικές συνθήκες.
- Η αναβίωση των πόλεων τον 10ο αι.
- Παραδείγματα διάρθρωσης του ιστού των πόλεων της μέσης και της ύστερης βυζαντινής εποχής.
- Η Κωνσταντινούπολη στη μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.
- Παραδείγματα βυζαντινών πόλεων της μέσης και ύστερης εποχής (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Μυστράς).

Μαθησιακοί στόχοι

Στο μάθημα εξετάζεται ένα από τα σημαντικότερα θέματα της Βυζαντινής Ιστορίας, η εξέλιξη και δομή των πόλεων από την ύστερη αρχαιότητα στο μεσαιωνικό Βυζάντιο. Εξετάζονται η ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και οι αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις πόλεις κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο (4ος-7ος αι.) στον πολεοδομικό ιστό (αγορά, λεωφόροι, θέατρα, υπόδρομοι, λουτρά, υδραγωγεία, οχύρωση), στην κοινωνία και στις πολιτισμικές αρχές. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Η βαθειά κρίση των πόλεων κατά τον 7ο και 8ο αι. και η ανάδειξη της πόλης-κάστρου. Η εξέλιξη της βυζαντινής πόλης κατά τους μέσους και ύστερους βυζαντινούς αιώνες. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει:

- γνώσεις πάνω στην εξέλιξη των πόλεων και τη μετάβαση και διαμόρφωσή τους από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση κοινωνικών, πολεοδομικών, οικονομικών και θεσμικών εξελίξεων κατά τις περιόδους μετάβασης
- συνθετική ικανότητα καθώς συνδυάζονται πολιτισμικά, θεσμικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά φαινόμενα
- διεπιστημονική προσέγγιση στο θέμα, καθώς μελετώνται γραπτές πηγές και αρχαιολογικά τεκμήρια
- άμεση επαφή με τις γραπτές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα.
- Αυτόνομη εργασία
- Απόκτηση ιστορικής γνώσης
- Απόκτηση κριτικής σκέψης

- Εξοικείωση με πρωτογενείς πηγές
- Απόκτηση διεπιστημονικής σκέψης

12ΕΑ-22_16 Αισθήσεις, Οπτικός Πολιτισμός και Εθνογραφία της Καθημερινής Ζωής

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο ως πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος
- Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: Εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
- Προσεγγίζοντας τις αισθήσεις
- Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
- Η αρχαιολογία της αντίληψης
- Αισθήσεις, Ιστορία και Μνήμη
- Ακουστική αρχαιολογία
- Τελετουργία και (συν)αισθήματα
- Διασπορά και οπτικός πολιτισμός
- Νεωτερικότητα και (εν)όραση
- Πολιτισμική αναισθησία: Βία και τηλεοπτικά μέσα

Μαθησιακοί στόχοι

Ποιά είναι η σχέση των αισθήσεων και συν(αισθημάτων) με την ιστορική εμπειρία; Με την κουλτούρα και τον πολιτισμό; Τί συμβαίνει στις αισθητήριες δυνάμεις που διαμορφώνουν τον πολιτισμό, την μνήμη και την ταυτότητά μας στην «εποχή της παγκοσμιοποίησης»; Τί έχουν να πούν τα ελληνικά δεδομένα στην ανθρωπολογία των αισθήσεων; Το μάθημα αυτό διερευνά την αισθητήρια εμπειρία, τα (συν)αισθήματα και την κοινωνική αισθητική ως υλική κουλτούρα, ως ιστορική μνήμη και ως κοινωνική ποιητική. Αναλύει την κυριάρχηση του οπτικού πολιτισμού στην σύγχρονη εποχή σε σχέση με τον αστισμό, την καταναλωτική επιθυμία, τα υπερπολιτισμικά εικονικά συστήματα, την αισθητική παραγωγή, την κοινωνική ισχύ και την διεκδίκηση της αλήθειας. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην πρόσληψη της απαραίτητης λεπτομέρειας της καθημερινής ζωής, στην αξιολόγησή της, στην ανάσυρση του ιστορικού της βάθους, και τέλος στην συναρμολόγηση τέτοιων «θραυσμάτων» ώστε να αφηγούνται μια ιστορία.

12ΕΑ-32 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία

Το μάθημα εστιάζει στη βυζαντινή μικροτεχνία (4ος-15ος αι.) και πιο συγκεκριμένα στους τομείς της μεταλλοτεχνίας, της υαλουργίας, της μικρογλυπτικής σε ελεφαντοστό και στεατίτη, της υφαντουργίας, των φορητών εικόνων και της ζωγραφικής χειρογράφων. Για καθέναν από τους παραπάνω τομείς εξετάζονται: α) τα υλικά και οι τεχνικές επεξεργασίας διαχρονικά, β) η τυπολογία και χρήση/λειτουργία των αντικειμένων, γ) τα εικονογραφικά θέματα, δ) το πολιτικό μήνυμα και το ιδεολογικό φορτίο που έφεραν συγκεκριμένα έργα μικροτεχνίας, ε) οι επιρροές από την τέχνη όμορων λαών της Ανατολής και της Δύσης σε επίπεδο τέχνης, τεχνικής και ιδεολογίας, στ) η πρόσληψη των έργων μικροτεχνίας από τους ίδιους τους Βυζαντινούς, όπως αυτή τεκμαίρεται από ιστορικά κείμενα, φιλολογικές πηγές (εκφράσεις), κείμενα διαθηκών, μοναστηριακά έγγραφα κ.ά., ζ) η σημασία των έργων μικροτεχνίας ως εικαστικών και ιστορικών μαρτυριών για τη ζωή στην αυτοκρατορική αυλή, στους εκκλησιαστικούς και μοναστηριακούς κύκλους, στα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο. Στόχος του μαθήματος είναι να μπορούν οι φοιτητές: α) να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τις πρώτες ύλες και τις τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης έργων βυζαντινής μικροτεχνίας, β) να διατυπώνουν επιστημονικά στηριγμένες υποθέσεις εργασίας για έργα μικροτεχνίας, όσον αφορά τα εικονογραφικά, τεχνοτροπικά και τεχνικά χαρακτηριστικά τους, και να τα εντάσσουν στον χώρο και τον χρόνο, γ) να αξιοποιούν τα έργα μικροτεχνίας ως αφετηρία αφήγησης στον πολιτιστικό σχεδιασμό, στη μουσειακή-εκθεσιακή θεωρία και πρακτική, στην εκπαιδευτική διαδικασία.

12ΕΠΑ-52_19 Γενική Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Ανάλυση διάρθρωσης μαθημάτων. Εισαγωγικά αντικείμενου. Εισαγωγή στην έννοια της Παιδαγωγικής. Ετυμολογία του όρου. Διεθνικότητα του όρου. Η Παιδαγωγική ως επιστήμη.
2. Συσχετίσεις Παιδαγωγικής με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Η Παιδαγωγική ως «τέχνη». Αντικείμενο και σκοπός της Παιδαγωγικής.
3. Βασικοί κλάδοι της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Θεωρητική και Πρακτική Παιδαγωγική.
4. Εννοιολογικός προσδιορισμός της έννοιας Αγωγής. Μέσα και διαδικασίες Αγωγής.
5. Σχέση Παιδαγωγού-Παιδαγωγούμενου. Το υποκείμενο της γνώσης.
6. Η εξέλιξη της Παιδαγωγικής. Ιστορική Αναδρομή: Από το Διαφωτισμό στην Εποχή της Εκβιομηχάνισης. Φιλοσοφία και Παιδαγωγική.
7. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις. (Α)
8. Η Παιδαγωγική στον 20ο Αιώνα. Θεωρίες – Πρακτικές - Συγκρούσεις. (Β).
9. Θεωρίες μάθησης. (Α)
10. Θεωρίες μάθησης. (Β)
11. Η Παιδαγωγική σήμερα. Μέσα, απόψεις, στάσεις και προοπτικές.

12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.

13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα αποτελεί ουσιαστικά μια εισαγωγή στην επιστήμη της Παιδαγωγικής, τόσο σε επίπεδο όρων όσο και σε επίπεδο πρακτικών. Το αντικείμενο προσεγγίζεται διεπιστημονικά, εντοπίζονται τα επιμέρους αντικείμενα και οι στόχοι του, εξετάζονται οι προϋποθέσεις πραγμάτωσής του και αναλύονται οι δυο αλληλένδετες υποστάσεις του: η θεωρητική και η πρακτική. Τέλος, μέσα από μια ιστορική αναδρομή της εξελικτικής πορείας της Παιδαγωγικής Επιστήμης, προσεγγίζονται οι επικρατέστερες θεωρίες μάθησης και αγωγής και παρουσιάζονται τα κυριότερα διδακτικά και γνωστικά μοντέλα της εποχής μας.

12ΕΠΑ-55_19 Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία της Θάλασσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το πλοίο είναι ένας ιδιосуγκρασιακός χώρος όπου το ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον συναντώνται, συμπλέουν και συχνά συγκρούονται. Για τους ναυτικούς η ζωή στη θάλασσα και στο πλοίο είναι ιδιόζουσα και απαιτητική, και οι ίδιοι καλούνται να αντεπεξέλθουν στις ποικίλες αντιξοότητες της. Για τους στεριανούς το πλοίο και η θάλασσα είναι καύσιμα του φαντασιακού και των ονειροπολήσεών τους, πολυσήμαντα σύμβολα ή η επιτομή του παράτολμου. Στο μάθημα αυτό διερευνάται η ζωή στο πλοίο από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, και η πρόσληψη και ενσωμάτωση των πλοίων από τους ναυτικούς. Ακόμα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι προσεγγίσεις και χρήσεις των πλοίων από τους στεριανούς. Στόχος του μαθήματος είναι η σφαιρική προσέγγιση του πλοίου ως χώρου και ως συμβόλου, και η κατανόηση της πολυπλοκότητας της ζωής στη θάλασσα. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- ο χώρος του πλοίου και η πρόσληψή του από ναυτικούς και στεριανούς
- η ζωή στο πλοίο στην αρχαιότητα
- η ζωή στο πλοίο στη σύγχρονη εποχή
- η βάρκα του Χάροντα και κίνδυνοι στη θάλασσα
- το πλοίο των τρελών και η θέση του ναυτικού σε αρχαίες και σύγχρονες κοινωνίες
- το πλοίο ως το ενδιαμέσο
- η βάρκα των ονείρων και φαντασίες των στεριανών
- ιεραρχία στη θάλασσα και η κοινωνία του πλοίου
- η γυναίκα του ναυτικού
- μέθοδοι ναυσιπλοΐας κατά τους αρχαίους και σύγχρονους χρόνους
- διαβάζοντας και ακούγοντας τα κύματα: η ενσωμάτωση της θάλασσας και του πλοίου
- θάλασσα και προλήψεις

- ναυάγια και ναυαγοί

Μαθησιακοί στόχοι

Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος κρίνεται απαραίτητη η εκπόνηση ειδικής εργασίας με παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα θα έχουν:

- εμπεδώσει τον πολυδιάστατο ρόλο του πλοίου ως τεχνολογικού επιτεύγματος, πολυσήμαντου συμβόλου και πλωτού φορέα ηθών και ιδεών.
- εμβαθύνει στη σημασία του ρόλου της θάλασσας και του πλοίου στην ψυχосύνθεση των ναυτικών, και στη δυναμική και ιεραρχία μικροκοινωνιών.
- κατανοήσει τις ποικίλες και αντιθετικές προσλήψεις της ζωής στη θάλασσα.
- εξοικειωθεί με φαινομενολογικές προσεγγίσεις του χώρου.
- εμπεδώσει τη σημασία της διεπιστημονικής έρευνας και μελέτης.

12ΕΠΑ-57_20 Διδακτική μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία) I

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της ειδικής διδακτικής μεθοδολογίας στην δυσλεξία. Οι γνώσεις απορρέουν από τον γενικό σκοπό και τους αντικειμενικούς στόχους του μαθήματος και εστιάζονται στη βασική θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των προπτυχιακών φοιτητών γύρω από σύγχρονες τάσεις και τα ζητήματα της διδακτικής επιστήμης. Οι προπτυχιακοί φοιτητές, στο τέλος του μαθήματος είναι σε θέση να αιτιολογούν γιατί επιλέγουν μία ορισμένη μορφή διδασκαλίας, ποιους σκοπούς εξυπηρετούν, ποιο είναι το περιεχόμενο της διδακτικής εργασίας, σε ποιους μαθητές απευθύνονται και ποια τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά τους. Ακόμη είναι σε θέση να σκεφτούν με ποιο τρόπο θα προσφερθεί μεθοδολογικά το περιεχόμενο των γλωσσικών και φιλολογικών μαθημάτων σε ορισμένο κείμενο, στους μαθητές με ορισμένες ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και ποια είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την διδασκαλία. Ειδικότερα κάθε προπτυχιακός φοιτητής στο πλαίσιο του μαθήματος μαθαίνει να συνεργάζεται με τους συμφοιτητές του στην δημιουργία και παρουσίαση σεναρίου μελέτη περίπτωσης μαθητή με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία). Στόχος της διδακτικής συνεργασίας είναι η κατανόηση και η παρέμβαση μέσω των φιλολογικών μαθημάτων εφαρμόζοντας την ειδική διδακτική Μεθοδολογία αναφορικά με το «Στοχευμένο Ατομικό διδακτικά δομημένο και διαφοροποιημένο Ενταξιακό Πρόγραμμα Παρέμβασης στις Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. (ΣΑΔΕΠ ΕΜΔ)». Έτσι, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο προσεγγίζονται τα ερωτήματα σχετικά με τις αρχές της διδασκαλίας και τις νευροεκπαιδευτικές θεωρίες μάθησης και τις μεταξύ τους σχέσεις με έμφαση αυτές που προωθούν τη μάθηση και την ανάπτυξη του μαθητή με γενικές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Επιπλέον, εξετάζονται ζητήματα της διδακτικής θεωρίας και μεθοδολογίας σύμφωνα με τις αρχές και στρατηγικές δημιουργίας εναλλακτικών σχεδίων διαφοροποιημένης διδακτικής εργασίας. Ο προγραμματισμός διδακτικών ενεργειών, οι προσαρμογές στα αναλυτικά και διδακτικά προγράμματα, εξατομικεύονται σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες τυπικής και υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

12ΕΠΑ-58_20 Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα επικεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

1. «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο ως πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
2. Η ανθρωπολογική έννοια «κουλτούρα»
3. Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
4. Σημεία, επικοινωνία, επιτέλεση
5. Γνωστικά συστήματα: χώρος και χρόνος
6. Χώρος και επικοινωνία
7. Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
8. Ηχος και ακουστική επικοινωνία
9. Συμβολικά συστήματα
10. Τελετουργία και επικοινωνία
11. Η κατασκευή του φύλου
12. Σώμα, αισθήσεις, (συν)αισθήματα
13. Παγκοσμιοποίηση και υπερπολιτισμικά μέσα επικοινωνίας

Μαθησιακοί Στόχοι

Τα μέσα της ανθρώπινης επικοινωνίας είναι γλωσσικά, ακουστικά, οπτικά, σωματικά. Πώς χρησιμοποιούνται αυτά τα μέσα στην καθημερινή ζωή και πώς την διαμορφώνουν; Πώς σχετίζονται με τον χώρο, τον χρόνο, την ιστορία; Το μάθημα αυτό διερευνά την επικοινωνία και μη-επικοινωνία εντός του ιδίου πολιτισμού όσο και μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Οι τρόποι, οι μορφές και οι τεχνικές της επικοινωνίας που απαιτούνται στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο, αναλύονται μέσω εθνογραφικής έρευνας και μεθόδων. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην επιτόπια συμμετοχική παρατήρηση με στόχο να οικοδομήσουν μια αυτο-στοχαστική προσέγγιση του πώς διαμεσολαβείται το νόημα στην καθημερινή ζωή.

12ΕΠΑ-60_20 Εκπαιδευτική ένταξη με διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές με αυτισμό

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της εκπαιδευτικής ένταξης των ατόμων με αυτισμό. Οι γνώσεις απορρέουν από τον γενικό σκοπό και τους αντικειμενικούς στόχους του μαθήματος και εστιάζονται στη βασική θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των προπτυχιακών φοιτητών γύρω από σύγχρονες τάσεις και τα ζητήματα των διαταραχών του αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ). Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη του προβλήματος της εκπαιδευτικής ένταξης των ατόμων με αυτισμό και τις

δυνατότητες προσβασιμότητας στην σχολική κοινότητα, αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση. Οι προπτυχιακοί φοιτητές, στο τέλος του μαθήματος θα μάθουν να κατανοούν θεωρητικές έννοιες που αναφέρονται στις διαταραχές αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ) και τις διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Ακόμη, αποκτούν δεξιότητες για να αξιολογούν τα ενταξιακά κριτήρια σε σχέση με τα επίπεδα ατομικής ή υποστηριζόμενης αυτονομίας στο σχολείο, στην εργασία, στο νοσοκομείο, στην εκκλησία, στη βιβλιοθήκη, στο μουσείο, στο σούπερ μάρκετ-μαγαζιά, στο γυμναστήριο, στις εκδρομές, στα ταξίδια, στην κατοικία των παιδιών και νέων με αυτισμό.

Εαρινό εξάμηνο (ΣΤ' & Η' Εξάμηνο)

12ΕΑ-4_14 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία δικανικών λόγων διαφόρων ρητόρων από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι.. Η επιλογή συγκεκριμένων δικανικών λόγων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις ρητορικές τεχνικές καθώς και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ύφους και της ρητορικής τέχνης κάθε λογογράφου. Η σύγκριση και αντιπαραβολή δικανικών λόγων από διάφορους ρήτορες κατά την αρχαιότητα θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε μία δίκη, ιδιωτική και δημόσια, το δικανικό και νομοθετικό σύστημα, το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ιστορικό πλαίσιο που αφορούσε κάθε υπόθεση που εκδικαζόταν καθώς και στη μεγάλη σημασία και ανάπτυξη της ρητορικής/σοφιστικής τέχνης στην Αθήνα κατά τον 5ο και 4ο π.Χ., προωθώντας παράλληλα την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ρητορική και ρητορεία, καθώς και στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο. Θα γνωρίσουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη του νομοθετικού συστήματος από την ομηρική εποχή έως και τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Θα γνωρίσουν τις συγκεκριμένες νομικές διαδικασίες που αφορούν τους λόγους που θα εξετάσουμε. Θα γνωρίσουν το ρητορικό ύφος, τα ρητορικά τεχνάσματα και επιχειρήματα, το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, άτεχνες και έντεχνες πίστεις, δομή και σύνταξη, κοινωνικές αξίες και ιδεολογικές προσεγγίσεις των δικαστών και κατ' επέκταση των Αθηναίων πολιτών στο σύνολό τους, μέσα από τη μελέτη επιλεγμένων διαφόρων δικανικών λόγων του Λυσία, Αντιφώντα, Δημοσθένη και Ισοκράτη. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν δικανικούς ρητορικούς λόγους που έχουν συντεθεί από διάφορους ρήτορες από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι., μελετώντας και συγκρίνοντας έτσι εξελικτικά το ρητορικό ύφος και την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιούνταν σε δίκες στα ηλιαστικά δικαστήρια ή σε ειδικά δικαστήρια εκδίκασης υποθέσεων ανθρωποκτονίας

- να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε κάθε ρητορικός λόγος, καθώς επίσης και τις προσδοκίες των δικαστών, στους οποίους απευθυνόταν ο λογογράφος / ρήτορας με την παρουσίαση και εκτέλεση (θεατρική) του λόγου στο δικαστήριο
- να αντιλαμβάνονται θέματα δικαίου, δικαιοσύνης, νομοθεσίας, ισότητας καθώς επίσης και τις γενικότερες αντιλήψεις και ιδεολογίες των Αθηναίων στις οποίες απευθύνονταν οι λογογράφοι προκειμένου να κερδίσουν την εύνοια των δικαστών
- να γνωρίζουν και να κατανοούν το ιστορικό πλαίσιο της κάθε υπόθεσης καθώς επίσης και το πολιτικό παρασκήνιο και τον ανταγωνισμό των πολιτικών σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο
- να εξηγήσουν την απήχηση διαφόρων ρητορικών επιχειρημάτων και τεχνασμάτων στο ευρύτερο κοινό των πολιτών, τις στάσεις και θέσεις των Αθηναίων σε θέματα θρησκείας, νομοθεσίας, πολιτικής ταυτότητας και εθνικής ιδεολογίας, δημοκρατίας και γενικότερα πολιτισμού και ελευθερίας
- να προσδιορίσουν την σημασία και τον ρόλο της παρουσίασης ενός λόγου στο δικαστήριο για την αθώωση ή καταδίκη των διαδίκων, καθώς απ' αυτόν εξαρτιόταν η ίδια η ζωή του

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ρητορικής τέχνης και ρητορείας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογική συμμετοχή στην τάξη
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των λόγων και των δεδομένων της εποχής και της κοινωνίας στην οποία απευθύνονταν
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω στο σημαντικό γνωστικό αντικείμενο της ρητορικής τέχνης, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Πρόσληψη και εφαρμογή της ρητορικής τέχνης σε όλα τα λογοτεχνικά είδη από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή
- Σύγκριση και αντιπαραβολή του αρχαίου αθηναϊκού νομοθετικού και δικανικού συστήματος με το σύγχρονο ελληνικό καθώς και με άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά συστήματα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΑ-10_10 Βυζαντινός Πολιτισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή. Η εμφάνιση του χριστιανισμού και η αναγνώρισή του. Άγιος Αντώνιος. Τα πρώτα μοναστήρια. Κείμενα: Α) Ο Άγιος Αντώνιος, ιδρυτής του μοναχικού κινήματος αποφασίζει να μονάσει και ο αγώνας του εναντίον των κοσμικών προκλήσεων (Μέγας Αθανάσιος, *Βίος του Αγίου Αντωνίου*: G.J.M. Bartelink, *Athanase d'Alexandrie, Vie d'Antoine, Sources chrétiennes* 400, Παρίσι 2004, κεφ. 3-5124-376), Β) Το ιδεώδες της άσκησης: Μέγας Βασίλειος, επιστολή 2, Y. Courtonne, *Saint Basile. Lettres*, τόμος 1, Παρίσι 1957.
- Τύποι μοναστηριών (Παχώμιος, Μέγας Βασίλειος). Κείμενο: *Συμβουλές του Μεγάλου Αθανασίου προς τους μοναχούς* (Μέγας Αθανάσιος, *Διατύπωσης τῶν ἐν ἡσυχίᾳ θελώντων διάγειν*: J.-P. Migne, *Ἑλληνική Πατρολογία* 28, στήλ. 845).
- Τα μεγάλα μοναστηριακά κέντρα στην Ανατολή. Κείμενο: Ερμηνεία του ενδύματος των ασκητών της Αιγύπτου: Ευάγγριος ο Ποντικός, Λόγος Πρακτικός, A. Guillaumont & C. Guillaumont, *Évagre le Pontique. Traité pratique ou le moine*, τόμ. 2, Sources chrétiennes 171, Παρίσι.
- Ίδρυση μοναστηριών στην Κωνσταντινούπολη. Ιστορικά και κοινωνικά θέματα.
- Ακραίες μορφές άσκησης. Κείμενα: Α) Θεοδώρητος Κύρρου, *Φιλόθεος Ιστορία*, έκδ. P. Canivet – A. Leroy-Molinghen, I, Παρίσι 1977, I, 2, 162.
- Β) Ευάγγριος Σχολαστικός (535-τέλη του 6^{ου} αι.), *Εκκλησιαστική Ιστορία*, έκδ. J. Bidez-L. Parmentier, *The Ecclesiastical History of Evagrius*, I, 21.
- Γ) Η εικόνα ενός ερημίτη Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974.
- Συλλογές μοναστικών αφηγήσεων. Κείμενο: Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974, κεφ. 32, 1, 8, 11, 12
- Μοναχισμός και κοινωνικά θέματα. Κείμενο: Η ρωμαία αριστοκράτισσα Μελανία ασπάζεται τον μοναχισμό: *Βίος της Αγίας Μελανίας*: D. Gorce, *Vie de Sainte Mélanie. Texte grec, introduction et notes*, Sources chrétiennes 90, Παρίσι 1962, κεφ. 23, 26.
- Ο άγιος σαλός. Κείμενο: Μια ακραία μορφή άσκησης: ο άγιος σαλός: *Βίος Αγίου Συμεών Σαλού*, εκδ. A. J. Festugière και L. Rydén, *Léontios de Néapolis, Vie de Syméon le Fou et Vie de Jean de Chypre*, Paris 1974, κεφ. 79-81, 84, 96-97.
- Ο γυναικείος μοναχισμός. Κείμενο: Η μεταμφίεση της αγίας σε άνδρα: Βίος και πολιτεία της οσίας και αγίας Ματρώνης, έκδ. *Acta Sanctorum*, Νοέμβριος III (1910), 790-813.
- Εικονομαχία. Κείμενο: Διωγμοί των εικονοφίλων μοναχών: C. de Boor, *Theophanis chronographia*, Λειψία 1883 (ανατύπωση Hildesheim 1963), σελ. 445.
- Θεόδωρος Στουδίτης. Κείμενα: Α) Μια εικόνα του μοναχικού βίου Διαθήκη Θεοδώρου Στουδίτη: J.-P. Migne, *Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1816 κεξ. Β) Η οργάνωση της μονής και τα καθήκοντα και οι ποινές των μοναχών Θεοδώρου Στουδίτου, *Ἐπιτίμια*, *Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1740.
- Η πολιτική των Μακεδόνων για την μοναστηριακή περιουσία. Κείμενο: Νεαρά Νικηφόρου Φωκά του έτους 964: I. & Π. Ζέπος, *Jus*

Grecoromanum, τόμος 1, Αθήναι 1931, σελ. 249-252.

- Τα μοναστήρια του Άθω. Κείμενα: Α) Αυτοκρατορική δωρεά στη Μονή της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά στη μονή Αγ. Λαύρας του έτους 964, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l' Athos V*, Paris 1970, αρ. 5. Β) Χρυσόβουλλο των αυτοκρατόρων Βασιλείου Β΄ και Κωνσταντίνου Η΄ στη Μονή Λαύρας, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l' Athos V*, Paris 1970, αρ. 7.
- Προνόμια μοναστηριών: Κείμενα: Α) Προνόμια της Μονής της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα υπέρ της Μονής της Λαύρας του έτους 1060, αρ. 33. Β) Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου υπέρ της μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου της Πάτμου (1259) σχετικά με την περιουσία της μονής: Ε. Βρανούση, *Βυζαντινά έγγραφα τῆς μονῆς Πάτμου Α΄ - Αὐτοκρατορικά*, τόμ. 1. Αθήνα, Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, 1980, αρ. 14 (σελ. 127-129).
- Η χαριστική δωρεά. Κείμενο: Η κριτική του πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Οξειτή (11^{ος}-12^{ος} αι.) στο θεσμό της «χαριστικής δωρεάς» και του «χαριστικαρίου»: T. Creazzo, *Joannis Oxeitae oratio de monasteriis laicis non tradendis*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo, 2004, 61-83.
- Τα μοναστήρια στην ύστερη βυζαντινή περίοδο. Άρθρα Τ. Κιουσοπούλου, αναρτημένο στο eclass του μαθήματος. Κείμενο: Η κριτική του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης στις καταχρήσεις μοναχών. Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ ἐπὶ διορθώσει τῶν περὶ αὐτόν: K. Metzler, *Eustathii Thessalonicensis De emendanda vita monachica [Corpus Fontium Historiae Byzantinae. Series Berolinensis 45]*, Βερολίνο, Νέα Υόρκη 2006.

Μαθησιακοί στόχοι

Στο μάθημα διδάσκονται θέματα σχετικά με τον βυζαντινό μοναχισμό σε σχέση με τη βυζαντινή κοινωνία και το βυζαντινό κράτος. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις πάνω στην εμφάνιση και εδραίωση του μοναχισμού ως πνευματικού και κοινωνικού κινήματος κατά την πρωτοβυζαντινή εποχή και μελετούν την εξέλιξή του στην μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή. Η μελέτη του θεσμού από κοινωνική και πολιτική σκοπιά προσφέρει στους φοιτητές ιστορικές γνώσεις για το μεσαιωνικό Βυζάντιο και ασκεί την κριτική τους σκέψη στην αναζήτηση αιτίων και αποτελεσμάτων κοινωνικών και θεσμικών φαινομένων σε μια εξελικτική πορεία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει :

- γνώσεις πάνω στη δημιουργία και εξέλιξη του θεσμού του μοναχισμού και της μετάβασης και διαμόρφωσής του από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση πνευματικών και θεσμικών φαινομένων
- συνθετική ικανότητα, καθώς συνδυάζονται πνευματικά, θεσμικά, κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα
- άμεση επαφή με τις γραπτές πηγές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα.

12ΕΑ-13_16 Ανάπτυξη Κοινού στον Πολιτιστικό Τομέα

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο να εισάγει τους φοιτητές στην έννοια της Ανάπτυξης Κοινού με επίκεντρο τον πολιτιστικό τομέα. Βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικοί οργανισμοί σήμερα είναι να συγκρατήσουν, να αυξήσουν και να διευρύνουν το κοινό τους, επιφέροντας την ανάπτυξή του με ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους. Μέσω της ανάλυσης πραγματικών περιπτώσεων διαχείρισης πολιτιστικών φορέων, οι φοιτητές θα γνωρίζουν την τυπολογία των «κοινών» των πολιτιστικών οργανισμών και παράλληλα θα αντιληφθούν και θα προβληματιστούν για τις προκλήσεις και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πράξη της πολιτιστικής διαχείρισης.

Επισκέψεις σε πολιτιστικούς οργανισμούς και διαλέξεις από στελέχη του πολιτιστικού τομέα επιτρέπουν τη διερεύνηση διαφορετικών θεματικών διαχείρισης και την εισαγωγή των φοιτητών στην επαγγελματική πραγματικότητα. Οι φοιτητές καλούνται να έχουν ενημερωθεί λεπτομερώς για τους εν λόγω οργανισμούς και να υποβάλουν καίρια ερωτήματα αναφορικά με τη λειτουργία και τη διαχείριση των οργανισμών αυτών.

Τέλος, οι φοιτητές διδάσκονται επιλεγμένες ερευνητικές μεθοδολογίες (ποσοτικές και ποιοτικές) που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στον πολιτιστικό τομέα με στόχο τη μελέτη της λειτουργίας τους και την διερεύνηση του κοινού τους, όπως η μελέτη περίπτωσης (case study), η έρευνα με ερωτηματολόγιο και η έρευνα με συνέντευξη. Προς εμπέδωση των διδασκομένων μεθοδολογιών, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ερευνητικό έργο ασκούμενοι σε συγκεκριμένη κάθε φορά μεθοδολογία.

Μαθησιακοί στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά σε ερευνητικές μεθοδολογίες, εκπονώντας καθ' όλη την διάρκεια του εξαμήνου και υπό την εποπτεία της διδάσκουσας ερευνητικό έργο.
- Θα έχουν αναπτύξει διερευνητική, αναλυτική και κριτική σκέψη.
- Θα κατανοούν την τυπολογία των «κοινών» των πολιτιστικών οργανισμών.
- Θα μπορούν να διερευνούν και να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των πολιτιστικών οργανισμών σήμερα και την σχέση τους με το υπάρχον και το δυνητικό κοινό τους.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον χρονικό προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Θα βοηθηθούν στην εμπέδωση των θεωριών πολιτιστικού μάρκετινγκ και μάνατζμεντ που έχουν διδαχθεί στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.

12ΕΑ-14 Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή: Βασικές τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης της προϊστορικής κεραμικής στο χώρο του Αιγαίου
- Βασική τυπολογία και ορολογία σε συσχέτιση ή αντιπαραβολή με την τυπολογία και την ορολογία μεταγενέστερων εποχών
- Νεολιθική κεραμική
- Η κεραμική της Ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική των Κυκλάδων κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική της Προανακτορικής Κρήτης
- Η μινωική κεραμική κατά την Παλαιοανακτορική περίοδο
- Η μινωική κεραμική κατά τη Νεοανακτορική περίοδο
- Η κυκλαδική κεραμική κατά την Μέση Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική της Ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την Μέση Εποχή του Χαλκού
- Η πρώιμη μυκηναϊκή κεραμική (ΥΕΙ-II)
- Η μυκηναϊκή κεραμική την περίοδο της ακμής (ΥΕΙΙΙΑ-B)
- Η μυκηναϊκή κεραμική μετά την κατάρρευση του ανακτορικού συστήματος (ΥΕΙΙΙΓ και Υπομυκηναϊκή περίοδος).

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία, την τυπολογία και τις διακοσμητικές τεχνικές των κεραμικών της προϊστορικής εποχής στο χώρο του Αιγαίου, καθώς και με την προσέγγιση της κεραμικής ως πρωταρχικού εργαλείου χρονολόγησης αλλά και δείκτη διερεύνησης της πολιτισμικής αλληλεπίδρασης και της πολιτισμικής αλλαγής στο χώρο του Αιγαίου κατά τη Νεολιθική εποχή και την Εποχή του Χαλκού. Η παρουσίαση ακολουθεί την εξέλιξη της κεραμικής ανά περίοδο και παράλληλα εξετάζει τις πολιτισμικές αλλαγές που οι μεταβολές της κεραμικής υποδεικνύουν. Συστατικό στοιχείο του μαθήματος αποτελούν οι επισκέψεις σε μουσεία για εγγύτερη γνωριμία της κεραμικής. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζει τους βασικούς τύπους κεραμικών αγγείων και σκευών της προϊστορικής εποχής ανά περίοδο και πολιτισμό και να εξηγήσει τη χρήση τους
- κατανοεί τις βασικές τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης και να αποτιμά τη σημασία τους από τεχνολογική άποψη
- αναγνωρίζει τους κύριους κεραμικούς ρυθμούς ανά πολιτισμό και τα κύρια διακοσμητικά θέματα
- προσεγγίζει την αγγειογραφία ως εργαλείο διερεύνησης και ερμηνείας της οικονομικής οργάνωσης, της κοινωνικής συγκρότησης και της συμβολικής «γλώσσας» ανά πολιτισμό και περίοδο
- σχολιάζει την διασπορά της κεραμικής και τις παρατηρούμενες ομοιότητες ή διαφορές ως δείκτη πολιτισμικής εμβέλειας, πολιτισμικής επίδρασης και πολιτισμικής αλλαγής στο χώρο του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου ιδιαίτερα κατά την Εποχή του

Χαλκού.

12ΕΑ-15_14 Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διαμόρφωση και η εξελικτική πορεία της ελληνικής γλώσσας από τις απαρχές έως σήμερα, βάσει γλωσσικών και εξωτερικών (γεωγραφικών, ιστορικών και κοινωνικών) κριτηρίων. Το μάθημα αναπτύσσεται σε 13 μαθήματα:

1. Αντικείμενο της γλωσσολογίας. Ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία
2. Η καταγωγή της Ελληνικής και η διαμόρφωσή της στο πλαίσιο της ινδοευρωπαϊκής γλωσσικής οικογένειας (Πρωτοελληνική) και η σχέση της με τις λεγόμενες προελληνικές γλώσσες
3. Πηγές της ιστορίας της Ελληνικής - Περίοδοι της ιστορίας της Ελληνικής
4. Τα γραφικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά για την ελληνική γλώσσα (Γραμμική Β' γραφή, συλλαβάριο Κύπρου, Αλφάβητο)
5. Η Ελληνική της Β' χιλιετίας π.Χ. (Μυκηναϊκή διάλεκτος)
6. Οι αρχαίες ελληνικές διάλεκτοι της Α' χιλιετίας π.Χ.
7. Η ανοδική πορεία της αττικής διαλέκτου και η βαθμιαία εξαφάνιση των αρχαίων ελληνικών διαλέκτων. Η δημιουργία της Κοινής
8. Ελληνιστική και ρωμαϊκή Κοινή. Δομικά χαρακτηριστικά της Κοινής
9. Η Ελληνική γλώσσα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (6ος-15ος αι.). Δίδεται έμφαση στους παράγοντες οι οποίοι συνετέλεσαν στην διαμόρφωση της νέας ελληνικής γλώσσας και των διαλέκτων της. Αντιπροσωπευτικά Δημώδη κείμενα.
10. Η Ελληνική στην περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (15ος -17ος αι.). Η πρώτη γραμματική της δημώδους ελληνικής και το έργο του Σοφιανού
11. Το «γλωσσικό ζήτημα» (18ος αι. - 1821). Οι πρώτοι μεταρρυθμιστές της γλώσσας
12. Η άνοδος της καθαρεύουσας και η πρόοδος του δημοτικισμού. Η διαμόρφωση της κοινής νέας ελληνικής γλώσσας.
13. Οι διάλεκτοι και τα ιδιώματα της νέας Ελληνικής

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/-τριες θα έχουν αποκτήσει:

- Γνώση των πηγών και των κυριότερων γλωσσικών χαρακτηριστικών κάθε περιόδου της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας.
- Δυνατότητα αναζήτησης, ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων και πληροφοριών προκειμένου να διαμορφώνουν κρίσεις σχετικές με επιστημονικά ζητήματα του γνωστικού πεδίου τους.
- Ικανότητα κοινοποίησης πληροφοριών, προβλημάτων και λύσεων σε εξειδικευμένο και μη κοινό.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων απόκτησης γνώσεων για περαιτέρω σπουδές.

- Δυνατότητα χρήσης της γνώσης κατά την επαγγελματική διαδρομή τους.

12ΕΑ-24_14 Προϊστορική Αρχαιολογία: Ζητήματα Κρητομυκηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξειδικευμένη προσέγγιση της κοινωνίας των Μυκηναίων και κατ' αναλογία των Μινωιτών, όπως σκιαγραφείται από την αντιπαραβολή Μυκηναϊκών κειμένων και συναφών αρχαιολογικών δεδομένων. Συσχετίζεται η περί των θεσμών γλωσσική εικόνα (κοινωνική ιεραρχία, οικονομία, δίκαιο, ιδιοκτησία, θρησκεία, τελετουργία) με τα αρχαιολογικά τεκμήρια από τη εικονογραφία κυρίως, τα έθιμα και τις σύγχρονες με τα κείμενα τέχνες. Τα συστήματα γραφής του προϊστορικού Αιγαίου εξετάζονται σε σχέση με τα συναφή πεδία των Ομηρικών Σπουδών, των πρόσφατων αρχαιολογικών θεωρήσεων, των διαπολιτισμικών συγκρίσεων στην λεκάνη της Μεσογείου και των Ινδο-Ευρωπαϊκών σπουδών.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις στις ακόλουθες ενότητες:

- Εισαγωγή στην Μυκηναϊκή επιγραφική: ιστορία της αποκρυπτογράφησης και επίδραση στις σπουδές του Προϊστορικού Αιγαίου.
- Βασικοί κανόνες της Γραμμικής Β γραφής: φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, προβλήματα μεταγραφής και ανάγνωσης.
- Ο Μυκηναϊκός πολιτισμός υπό το φως της γραφής: κοινωνία και θεσμοί, οπλισμός και στρατιωτική οργάνωση, εορτές και τελετουργίες, προϊόντα και παραγωγή, θεοί και διοίκηση.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών.
- Αυτόνομη εργασία.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12ΕΑ-27 Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι.

Περιεχόμενο μαθήματος

- Παροιμιακός λόγος: Η έννοια της παροιμίας. Ιστορική αναδρομή –εκδόσεις. Τα παροιμιακά είδη. Η προέλευση των παροιμιών. Η ποιητικής τους διάσταση. Τρόποι κατάταξης παροιμιών. Αντωνυμία και συνωνυμία των παροιμιών. Οι πλατυσμοί των παροιμιών. Παροιμία και αίνιγμα. Παροιμία και παραμύθι. Η παροιμία σε λογοτεχνικά κείμενα. Η κατάταξη των παροιμιών. Η διεθνής κατάταξη των παροιμιών. Η λειτουργικότητα των παροιμιών σήμερα. Τα γνωρίσματα της παροιμιακότητας. Οι διεθνείς παροιμιολογικές

σπουδές. (Ενότητες 8)

- Παραμύθι: Οι πρώτες εκδόσεις παραμυθιών. Σχέση μύθου και παραμυθιού. Θεωρίες για την προέλευση των παραμυθιών. Μέθοδοι ανάλυσης παραμυθιών. Η μελέτη των ελληνικών παραμυθιών. Ο Richard Dawkins και το ελληνικό παραμύθι. Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών. Υφολογικά στοιχεία. Δομικά στοιχεία. Η έρευνα του Max Lutti. Η παιδαγωγική διάσταση των παραμυθιών (Ενότητες 5).

Μαθησιακοί στόχοι

Οι στόχοι αυτού του μαθήματος είναι :

- Να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες ειδικές γνώσεις για τον παροιμιακό λόγο και το παραμύθι.
- Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της παροιμίας, με βάση την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παροιμιών, τα κριτήρια της παροιμιακότητας, και να αναγνωρίζουν τα διάφορα παροιμιακά είδη (παροιμία, παροιμιακή έκφραση, γνωμικό).
- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν κατηγοριοποίηση του παροιμιακού υλικού και να αναγνωρίζουν την ποιητική του διάσταση.
- Να εξετάσουν τη σχέση της παροιμίας με το αίνιγμα, το παραμύθι, τα λογοτεχνικά κείμενα.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για τους πλατυσμούς των παροιμιών, τη σημερινή λειτουργία τους και τη διεθνή παροιμιολογική έρευνα.
- Να είναι σε θέση να προσδιορίζουν τη σχέση μύθου και παραμυθιού και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις θεωρίες σχετικά με την καταγωγή και της μεθόδους ανάλυσής τους.
- Να αποκτήσουν σχετικές γνώσεις για τη μελέτη των ελληνικών παραμυθιών και τη συμβολή του Richard Dawkins στη μελέτη τους και στα υφολογικά και δομικά τους στοιχεία.
- Να ενημερωθούν και για τη σχετική έρευνα του Max Lutti για το παραμύθι και για την παιδαγωγική του διάσταση.

12ΕΑ-31_14 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής που εξετάζεται (17ος – 20ος αιώνας).
- Τα φιλοσοφικά θεμέλια της πνευματικής επανάστασης του δέκατου έβδομου και δέκατου όγδοου αιώνα. Ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός (Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία κ.ά.)
- Ευρωπαϊκό μπαρόκ (τέλη 16ου – μέσα 18ου): Ιταλία, Γαλλία, Βόρεια Ευρώπη, Κάτω Χώρες, Ισπανία.
- Μπαρόκ και αρχαία τέχνη.
- Ροκοκό.
- Ο κλασικισμός στον χώρο των ιδεών και της τέχνης (18ος-19ος αιώνας)
- Η βιομηχανική επανάσταση και οι επιπτώσεις της στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του 19ου αιώνα.

- Ο γαλλικός και ο βρετανικός φιλελευθερισμός.
- Το κίνημα του ρομαντισμού.
- Ο μοντερνισμός.
- Τα ευρωπαϊκά πρωτοποριακά κινήματα του 19ου και των αρχών του 20ου αι. (Ρεαλισμός, Εμπρεσιονισμός και Μετεμπρεσιονισμός, Συμβολισμός, Αρ νουβώ, Φωβισμός, Εξπρεσιονισμός, Κυβισμός, Φουτουρισμός, Κονστρουκτιβισμός, Μπάουχάουζ, Νταντά, Υπερρεαλισμός) και η σχέση τους με τις νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες (καπιταλισμός, καταναλωτισμός, εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση).

Μαθησιακοί στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Διαφωτισμός και Αρχαιότητα.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της πρόσληψης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την περίοδο του Κλασικισμού (18ος – 19ος αι.)
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού των Νεωτέρων Χρόνων
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Νεώτερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης και Τεχνοκριτικής
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Προσαρμογή στις νέες μορφές Πολιτιστικής και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΑ-33_16 Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη

Περιεχόμενο μαθήματος

Κοινωνική συγκρότηση και υλικός βίος: Ο φυσικός χώρος. Οι μετακινήσεις των πληθυσμών. Οικιστική δραστηριότητα της παραδοσιακή κοινωνίας. Η οικογένεια. Ευρύτερες ομάδες της παραδοσιακής κοινωνίας. Διοίκηση. Παραγωγή και χρήση των αγαθών. Λαϊκά επαγγέλματα Λαϊκές επιστήμες (μετεωρολογία, λαϊκή ιατρική, αστρολογία, μαντική, μαγεία). (Ενότητες 4)

Λαϊκή Τέχνη : α. Η λαϊκή τέχνη στον λόγο (Λαϊκή Λογοτεχνία-Φιλολογική Λαογραφία) : Αίνιγμα, επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι, χορός, παραμύθι, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, λαογραφικές λέξεις και ονόματα, λαϊκό θέατρο, λαϊκός κινηματογράφος. (Ενότητες 4) β. Η λαϊκή τέχνη στη μουσική, στην ενδυμασία, στην υφαντική – κεντητική, στα κοσμήματα - σκεύη - έπιπλα, στην αρχιτεκτονική, στη ζωγραφική. (Ενότητες 3)

Νεωτερική Λαογραφία : Γραπτός και προφορικός λόγος στη λαϊκή παράδοση. Ελληνική Λαογραφία και έντυπες πηγές. Δημοσιογραφικός λόγος και παροιμία. Η έντυπη λαϊκή ποίηση στην Κάρπαθο. Μορφή-λειτουργία-σημασία. Έντυπη λαϊκή ποίηση της Κάσου. (Ενότητες 2)

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για βασικές έννοιες του υπό εξέταση αντικειμένου.
- Θα συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία της παραδοσιακής κοινωνίας και των κατοίκων της μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες, με τις μετακινήσεις των πληθυσμών, την οικιστική δραστηριότητα, τη λειτουργία της οικογένειας, τη διοίκηση και την παραγωγή των αγαθών, τα λαϊκά επαγγέλματα και τις λαϊκές επιστήμες.
- Επίσης, θα επικοινωνήσουν για πρώτη φορά με τη λαϊκή λογοτεχνία (επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι κλπ.) και θα συνειδητοποιήσουν την αξία τους και τη λειτουργικότητά τους στο πλαίσιο της παραδοσιακής κοινότητας.
- Φυσικά, θα γνωρίσουν και την υλική πλευρά του λαϊκού πολιτισμού (ενδυμασία, υφαντική-κεντητική, κοσμήματα-σκεύη-έπιπλα, αρχιτεκτονική, κ.λπ.) .
- Τέλος, θα αντιληφθούν ότι η παράδοση δεν μεταδίδεται μόνο προφορικά αλλά και με γραπτό τρόπο, ενώ συγχρόνως θα διαπιστώσουν τη γραπτή μετάδοση του λαϊκού πολιτισμού μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.

12ΕΑ-45 Πρακτική Άσκηση (βλ. σελ. 28)

12ΕΙ-46_18 Αρχαιοϋλικά

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών στη χρήση των τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση θεμάτων απόλυτης χρονολόγησης, χαρακτηρισμού και προέλευσης υλικών και τέχνηργων της αρχαιολογικής έρευνας. Αρχικά γίνεται μια ξενάγηση στον εργαστηριακό χώρο, ώστε να εξοικειωθούν με τις διατάξεις και την αρχιτεκτονική ενός εργαστηρίου, και παράλληλα διδάσκονται πρώτα μέτρα ασφαλείας και ασφαλούς χρήσης των οργανολογιών, καθώς και πρώτα μέτρα αντιμετώπισης επικίνδυνων καταστάσεων, όπως έκθεση σε φωτιά, χημικά και τραυματισμοί. Οι φοιτητές κάνουν μια εισαγωγή στις έννοιες της στατιστικής μέσω πρακτικών εφαρμογών ώστε να θυμηθούν βασικές έννοιες των μαθηματικών οι οποίες θα τους οδηγήσουν στην καλύτερη παρακολούθηση του μαθήματος. Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Ειδικών Θεμάτων Αρχαιομετρίας,

των ασκήσεων που θα κληθούν να παρακολουθήσουν και να υλοποιήσουν, των συνεπαγόμενων απαιτήσεων του μαθήματος και του τρόπου βαθμολόγησης της απόδοσής τους στο μάθημα. Στη συνέχεια εξοικειώνονται με μικροσκοπικές διατάξεις για την μελέτη αρχαιολογικών και γεωλογικών υλικών, στην ανάγνωση χαρτών, στη λήψη γεωγραφικών συντεταγμένων χώρου και στην χρήση μη-καταστροφικών αναλυτικών οργανολογιών.

- 1) Στατιστική
- 2) Κοκκομετρική Ανάλυση
- 3) Διάβρωση Μετάλλων
- 4) Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων - Αγωγιμομετρία
- 5) Συντήρηση Αρχαίων Αντιγράφων
- 6) Οπτική Μικροσκοπία
- 7) Οπτική Μικροσκοπία Οπτικών Ινών
- 8) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Γεωλογικά Δείγματα
- 9) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Κεραμικά Δοκίμια
- 10) Χάρτες, GIS
- 11) Ηλεκτρονικό Μικροσκόπιο Σάρωσης
- 12) Φθορισμομετρία Ακτίνων-Χ.
- 13) Ανιχνευτής Μετάλλων.

Μαθησιακοί στόχοι

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- να χρησιμοποιεί μικροσκοπικές διαλέξεις όλων των τύπων
- να διαβάζει χάρτες και να καταγράφει γεωγραφικά, χωρικά στίγματα
- να διαβάζει με κριτικό τρόπο αναλυτικά αποτελέσματα
- να διαβάζει αναλυτικά φάσματα
- να διαβάζει φωτογραφίες ηλεκτρονικού μικροσκοπίου
- να χρησιμοποιεί πετρογραφική ορολογία για τον χαρακτηρισμό των εγκλεισμάτων κεραμικής
- να διαβιού σε εργαστήριο
- να συνεργάζεται με εργαστηριακή ομάδα
- να γράφει τεχνικές αναφορές
- να αξιολογεί αναλυτικά αποτελέσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να μπορεί ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατεύθυνσης Αρχαιολογίας:

- Να διαβιεί με ασφάλεια εντός του εργαστηρίου

- Να αναζητεί τον τρόπο ορθής χρήσης των οργανολογιών
- Να ερμηνεύει αριθμητικά δεδομένα
- Να ερμηνεύει αναλυτικά δεδομένα
- Να παρατηρεί και να σχολιάζει με τεχνική ορολογία μικροσκοπικές παρατηρήσεις
- Να αξιολογεί και να σχολιάζει εικόνες ηλεκτρονικής μικροσκοπίας
- Να συγγράφει τεχνικές εκθέσεις
- Να αντιδρά γρήγορα και παραγωγικά σε ερωτήσεις τεχνικής φύσεως που σχετίζονται με την αρχαιολογική έρευνα.
- Να ενσωματώνει εργαστηριακά δεδομένα σε εργασίες, συγγράμματα, υποβαλλόμενα ερευνητικά προγράμματα

12ΕΑ-47_18 Πολιτισμικά Υλικά και Προληπτική Συντήρηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο της θεματικής της Προληπτικής Συντήρησης
- 2) Προληπτική και Επεμβατική Συντήρηση
- 3) Δεοντολογία και αρχές Συντήρησης.
- 4) Χάρτης της Βενετίας, Συνθήκες της ΟΥΝΕΣΚΟ, Διεθνείς Οργανισμοί
- 5) Υλικά και τεχνικές Συντήρησης
- 6) Καταγραφή και Μεθοδολογίες Συντήρησης
- 7) Συντήρηση Χαρτώου Υλικού
- 8) Συντήρηση Εικόνων
- 9) Συντήρηση Υφασμάτων
- 10) Συντήρηση Ξύλου και ξύλινων φορέων
- 11) Ψηφιακές Καταγραφές στη Συντήρηση
- 12) Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων για χρήση στην ανάδειξη εργασιών συντήρησης
- 13) Συστήματα τοπογραφίας, GIS, φωτογραμμετρία για μουσειακούς χώρους

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις έννοιες της συντήρησης και ειδικότερα στην προληπτική συντήρηση πολιτισμικών αγαθών.

- Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας της συντήρησης έργων και ενοτήτων πολιτισμικής κληρονομιάς, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν από τις αρχές του 20ού αιώνα στην ανάδειξη της Συντήρησης ως αυτοτελούς θεματικής και ειδικευσης. Η θεματική της Συντήρησης εξετάζεται ως προς την εφαρμόσιμότητά της στην επιβίωση, διατήρηση και ανάκτηση της αρχικής κατάστασης των πολιτισμικών αγαθών.

- Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Πολιτισμικών Αγαθών και της Προληπτικής Συντήρησης ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές της Συντήρησης έργων τέχνης και μνημείων.
- Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις της χημείας, φυσικής, και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (συντηρητές, χημικούς, μηχανικούς, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- Να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνικών συντήρησης στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης ζητημάτων διάβρωσης των έργων τέχνης.
- Μπορεί να εκτιμά και να αποτιμά τις εργασίες συντήρησης που πραγματοποιούνται στο χώρο εργασίας του ή και αλλού.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. τρόποι καθαρισμού αντικειμένων με χρήση μηχανημάτων, διαλυμάτων κλπ, στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, στην περαιτέρω ανάδειξη των εργασιών συντήρησης ιστορικού, μουσειακού ή άλλου υλικού, κλπ).
- Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (συντηρητές, μηχανικοί, τεχνολόγοι, μηχανικοί υπολογιστικών συστημάτων, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της βιώσιμης πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της πολιτισμικής κληρονομιάς αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των δύο κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης των δεδομένων της επιστήμης της συντήρησης μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής εργασιών συντήρησης προς όφελος της έρευνας και της βιωσιμότητας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- να κατανοεί τις βασικές έννοιες των φυσικοχημικών όρων, μαθηματικών-οικονομικών εννοιών και τεχνολογιών υπολογιστικών συστημάτων.

- να παράγει έργο συντήρησης και ανάδειξης έργων και χώρων εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάδειξη, συντήρηση και προβολή των έργων τέχνης

12ΕΠΑ-53_19 Εκπαιδευτική Ψυχολογία με Έμφαση στην Ψυχολογία του Εφήβου

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγικά στοιχεία στην Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Εννοιολογικός προσδιορισμός Ζητήματα που απασχολούν την σύγχρονη Εκπαιδευτική Ψυχολογία.
2. Συμπεριφορικές Προσεγγίσεις για τη Μάθηση. Βασικές αρχές. Μορφές συμπεριφορικής μάθησης (απλή συνειρμική, κλασική εξαρτημένη, συντελεστική μάθηση).
3. Κοινωνικο-γνωστικές και γνωστικές προσεγγίσεις στη μαθησιακή διαδικασία. Ενίσχυση και τιμωρία. Αυτο-αποτελεσματικότητα. Αυτο-ρύθμιση. Εφαρμογές των κοινωνικο-γνωστικών προσεγγίσεων στη σχολική τάξη.
4. Κίνητρα και Συναισθήματα. Τα κίνητρα και η σχέση τους με τη μάθηση. Η προαγωγή των κινήτρων μάθησης και επίτευξης στο σχολείο και στην οικογένεια.
5. Νοημοσύνη και θεωρίες νοημοσύνης.
6. Η Διαφορετικότητα στην τάξη.
7. Ο έφηβος σε σχέση με την ομάδα των συνομηλίκων του
8. Ψυχοκοινωνικές δυσκολίες στην εφηβεία.
9. Έφηβος και σχολείο
10. Διδακτικές Στρατηγικές
11. Μαθησιακές δυσκολίες και αντιμετώπιση. Βασικά στοιχεία, εννοιολόγηση, στρατηγικές, θεωρήσεις.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων για την ανάπτυξη του εφήβου και ο εντοπισμός και ανάλυση των εμποδίων και προκλήσεων που αυτός αντιμετωπίζει στο σχολικό και κοινωνικό του περιβάλλον. Το μάθημα εστιάζει, κυρίως, στο να εισαγάγει τους φοιτητές/φοιτήτριες στις βασικές ψυχολογικές θεωρίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση και να τους εξοικειώσει με τις εφαρμογές τους σε ζητήματα που σχετίζονται με την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση του εφήβου, τον ρόλο των συνομηλίκων και των φιλικών σχέσεων, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, τις απαιτήσεις του σχολείου και τη σχολική διαρροή. Τα παραπάνω θα εξεταστούν σε απόλυτη συνάφεια με μια σειρά κοινωνικοοικονομικών παραγόντων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στον ρόλο και τους χειρισμούς του εκπαιδευτικού αλλά και του

σχολικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της μαθησιακής πορείας και της κοινωνικοποίησης των εφήβων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τον ρόλο και τη σπουδαιότητα της ψυχολογίας στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία.
- Κατέχει γνώσεις για την συναισθηματική, κοινωνική, ηθική και εν γένει γνωστική ανάπτυξη του παιδιού – εφήβου
- Αντιλαμβάνεται τη σημασία των κινήτρων στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Εντοπίζει τις ιδιαιτερότητες στη συμπεριφορά του παιδιού – εφήβου μέσα στο σχολικό περιβάλλον
- Αναγνωρίζει βασικά στοιχεία του φάσματος των μαθησιακών δυσκολιών
- Γνωρίζει την χρήση των αιτιακών αποδόσεων ως θεραπευτικό μέσο αυτορρύθμισης και ελέγχου της συμπεριφοράς στο σχολικό περιβάλλον.

12ΕΠΑ-54_19 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγικά στοιχεία στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Εννοιολογικός προσδιορισμός Η εθνική και πολιτισμική ταυτότητα. Η πολυπολιτισμικότητα.
2. Παγκοσμιοποίηση και εθνικά κράτη. Η πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών. Μετασχηματισμοί των κοινωνιών.
3. Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση. Το ζήτημα της παγκοσμιοποιημένης προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το παράδειγμα της Γερμανίας και της Γαλλίας.
4. Διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Προβλήματα, δράσεις και προοπτικές.
5. Γνωρίζοντας τον «άλλο»: Μειονότητες, πρόσφυγες, κοινωνικά αποκλεισμένοι συνάνθρωποι. Ο ρόλος του σχολείου στην ενσωμάτωση.
6. Σχολικός Ρατσισμός: Η προσέγγισή του ως κοινωνικό φαινόμενο.
7. Μοντέλα διαχείρισης της πολυπολιτισμικότητας
8. Λεκτική – Μη Λεκτική Επικοινωνία. Έννοια και σημασία της Επικοινωνίας. Μορφές Επικοινωνίας με έμφαση στη Διαπολιτισμική Επικοινωνία (Intercultural Communication)
9. Εισαγωγικά στη Διγλωσσία και στη Δίγλωσση Εκπαίδευση.
10. Δομές Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.
11. Στρατηγικές, μορφές και προσεγγίσεις στην επιμόρφωση διδακτικού προσωπικού στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.
12. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών.
13. Συμπεράσματα. Παρουσιάσεις εργασιών. Ανατροφοδότηση πορείας διδασκαλίας αντικειμένου.

Μαθησιακοί στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση και αξιοποίηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στις σύγχρονες κοινωνίες, όπως αυτές προέκυψαν μέσα από τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, ως μηχανισμού ένταξης ατόμων με διαφορετικό κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο μέσα στην σχολική (και κοινωνική) ζωή. Η πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών και των δομών τους επιβάλλει την κατανόηση του «άλλου» ως συστατικό στοιχείο της ένταξης και της συνύπαρξης. Η διαχείριση της ετερότητας, μέσα από την παρακολούθηση του μετασχηματισμού της κοινωνίας, είναι ένα από τα βασικότερα ζητούμενα της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας στην κατεύθυνση της αποφυγής ζητημάτων που ανακύπτουν από την πολυπολιτισμικότητα μέσα στο σημερινό σχολικό περιβάλλον. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τον ρόλο και τη σπουδαιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην κατανόηση, αποδοχή και ενσωμάτωση του «άλλου».
- Κατέχει και να αξιοποιεί επιστημονικές γνώσεις και μεθόδους για τον προσδιορισμό της διαφορετικότητας – ετερότητας.
- Εντοπίζει, να επισημαίνει και βιωματικά να τονίζει την ανεκτικότητα
- Αναγνωρίζει βασικά στοιχεία του φάσματος των ταυτοτήτων
- Γνωρίζει την ιστορική διαδρομή της διαμόρφωσης των σύγχρονων κοινωνιών
- Γνωρίζει μεθόδους δημιουργικής αξιοποίησης μέσα στην σχολική τάξη των όρων της ταυτότητας, της κουλτούρας, της ετερότητας και της πολυπολιτισμικότητας.
- Αναπτύσσει μηχανισμούς αποτροπής διαδικασιών δημιουργίας στερεοτύπων – προκαταλήψεων και ρατσιστικών συμπεριφορών μέσα στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
- Αντιλαμβάνεται τους όρους: διαπολιτισμική επικοινωνία, διγλωσσία, δίγλωσση εκπαίδευση.

12ΕΠΑ-56_19 Αρχαία Ελληνική Θρησκεία και Τελετουργίες

Περιεχόμενο μαθήματος

Στην αρχαία Ελλάδα η θρησκεία ήταν συνυφασμένη με την καθημερινότητα των ανθρώπων και των κοινωνιών τους καθώς και με την πολιτική, οικονομική και στρατιωτική τους οργάνωση. Επιπροσθέτως, ήταν ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της εθνικής, τοπικής και πολιτισμικής τους ταυτότητας. Στο μάθημα αυτό διερευνάται η φύση και ο ρόλος της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Εξετάζεται η γένεση και εξέλιξή της, οι μύθοι και εκφάνσεις της, και οι μέθοδοι μελέτης της. Επίσης, παρουσιάζονται και αναλύονται τα είδη των αρχαίων τελετουργιών, η ενσωμάτωσή τους από τους συμμετέχοντες και οι χωρικές τους απαιτήσεις. Οι θεοί προσεγγίζονται και παρουσιάζονται ως κοινωνία και ως μονάδες, και εστιάζουμε στη σχέση μεταξύ των θεών και των ανθρώπων που προσφεύγουν σε αυτούς. Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται γραπτές πηγές, ιερά και αναθήματα. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- οι ρίζες της αρχαιοελληνικής θρησκείας
- *Θεογονία* και *Ομηρικοί ύμνοι*
- φανκτιοναλισμός, στρουκτουραλισμός και η φύση του ελληνικού πολυθεϊσμού

- ανθρωπολογία της θρησκείας
- πανελλήνια θρησκεία και θρησκεία της πόλης
- ιερά και τελετουργίες
- θρησκεία και πολιτική
- οι κοινωνία των θεών
- εμπιστοσύνη στους θεούς: η Άρτεμις
- πίστη στους θεούς: ο Ασκληπιός
- κατευνάζοντας το φόβο: μυστηριακές λατρείες
- ήρωες
- μαγεία και προλήψεις

Μαθησιακοί στόχοι

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα θα έχουν:

- βασική γνώση της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας.
- εξοικειωθεί με τις κύριες αρχαιοελληνικές θεότητες, τα χαρακτηριστικά τους και τα ιερά τους.
- εμπεδώσει την άρρηκτη σχέση μεταξύ κοινωνίας, πολιτικής και θρησκείας στην αρχαία Ελλάδα.
- κατανοήσει το χαρακτήρα και τις ιδιαιτερότητες του αρχαίου ελληνικού πολυθεϊσμού.
- εμβαθύνει στην ανθρωπολογία της (αρχαίας ελληνικής) θρησκείας.
- εξοικειωθεί με φαινομενολογικές προσεγγίσεις του χώρου.
- εμπεδώσει τη σημασία της διεπιστημονικής έρευνας και μελέτης.

12ΕΠΑ-59_20 Τουρισμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Χάραξη Πολιτιστικών Διαδρομών

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος αξιοποιείται συνδυαστικά η συνέργεια τριών πεδίων: του Τουρισμού, της Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Πολιτισμικής Διαχείρισης. Τη θεωρητική προσέγγιση των βασικών εννοιών και θεματικών πλαισίων η μελέτη συγκεκριμένων εφαρμογών (μελέτες περίπτωσης). Εξετάζονται οι εξής επί μέρους θεματικές ενότητες:

- Επισκόπηση της ιστορίας του τουρισμού. Η ηθική διάσταση της τουριστικής ανάπτυξης.
- Βιώσιμη ανάπτυξη - Αειφόρος Ανάπτυξη. Ο Πολιτισμός ως πυλώνας της Αειφόρου Ανάπτυξης.
- Φυσικό περιβάλλον – ανθρωπογενές περιβάλλον: Φυσικές διαδρομές - πολιτιστικές διαδρομές.
- Τρόποι χάραξης καινοτόμων τουριστικών προορισμών. Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Κατηγοριοποίηση των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών διαδρομών. Το μονοπάτι ως στοιχείο του χώρου.

- Η προστασία, ανάδειξη και προσβασιμότητα των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων ως προϋπόθεση του σχεδιασμού των πολιτιστικών διαδρομών.
- Ο περιηγητισμός ως εργαλείο χάραξης πολιτιστικών διαδρομών: από τον Πausanias στους περιηγητές και ταξιδιώτες των νεότερων χρόνων (15ος-20ος αι.).
- Πολιτιστικές διαδρομές και αρχαιότητα: μία νέα προσέγγιση του ιστορικού παρελθόντος σε συνδυασμό με την αντίληψη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Πολιτιστικές διαδρομές και δυτικός μεσαίωνας: μία λιγότερο γνωστή διάσταση του ελληνικού πολιτισμικού τοπίου.
- Μονοθεματικές πολιτιστικές διαδρομές: θρησκευτικός/προσκυνηματικός τουρισμός (μοναστήρια-εκκλησίες), αρχαία θέατρα, κάστρα, γεφύρια, διατηρητέοι οικισμοί και φυσικά αξιοθέατα (κοιλιάδες, ποτάμια, φαράγγια, σπήλαια κ.ά.).
- Πολιτιστικές διαδρομές και λογοτεχνική μνήμη.
- Πράσινες διαδρομές και μνημεία: Το παράδειγμα της Οθωνικής Αθήνας
- Μονοπάτια πολιτισμού: δρόμοι της ελιάς και του κρασιού.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές έννοιες του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Θα έχουν κατανοήσει τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τη Βιώσιμη ανάπτυξη σε συσχέτιση με την προστασία του περιβάλλοντος
- Θα έχουν μάθει να εντοπίζουν τους πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς πόρους και να τους αξιοποιούν υπό το πνεύμα της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας.
- Θα είναι σε θέση να εκπονήσουν μία σχετική μελέτη περίπτωσης (case study) για τη χάραξη διαδρομών πολιτιστικού τουρισμού, εφαρμόζοντας τις θεωρητικές γνώσεις που αποκόμισαν.
- Θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα ενδεχόμενη επαγγελματική σταδιοδρομία τους σε δημόσιους και ιδιωτικούς πολιτιστικούς και ιδιωτικούς φορείς

12ΕΠΑ-61_20 Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική

Το μάθημα εστιάζει στην εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής από τον 7^ο αι. μέχρι και τον 2ο αι. π.Χ.. Η τέχνη της τοιχογραφίας, αλλά και των φορητών ζωγραφικών πινάκων, μελετάται στο πολιτισμικό πλαίσιο των επιμέρους εποχών, λαμβάνοντας υπόψη τα αρχαιολογικά συμφραζόμενα των σωζόμενων έργων και τις μαρτυρίες των αρχαίων συγγραφέων. Οι τεχνικές, τα χρώματα και οι χρωστικές, το τεχνοτροπικό ιδίωμα, η εικονογραφία και τα επιτεύγματα των ζωγράφων αποτελούν πτυχές της τέχνης της ελληνικής μνημειακής ζωγραφικής που θα εξεταστούν διεξοδικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) έχει ως στόχους:

- την ενίσχυση της **διαφάνειας** της μάθησης και των τίτλων σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης που απονέμονται στις χώρες που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- την αμοιβαία **κατανόηση** και **εμπιστοσύνη** σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο,
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **αναγνώρισης** περιόδων και των τίτλων σπουδών κάθε χώρας, και
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **κινητικότητας** των φοιτητών και αποφοίτων με σκοπό τη συνέχιση των σπουδών τους ή την εργασία.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ λαμβάνει υπόψη του την ποικιλότητα των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης και διευκολύνει την αμοιβαία κατανόηση και σύγκρισή τους μεταξύ των διαφορετικών χωρών. Με την έννοια αυτή, το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως άλλωστε και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF), αποτελούν έναν οδηγό για τα αντίστοιχα εθνικά πλαίσια, δηλαδή ένα Μέτα-Πλαίσιο.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ βασίζεται στην οργάνωση των σπουδών σε τρεις κύκλους και συνίσταται στην περιγραφή των προσόντων που απονέμονται σε κάθε κύκλο με βάση κοινές αρχές, κριτήρια και περιγραφικούς δείκτες. Οι αρχές, τα κριτήρια και οι περιγραφικοί δείκτες είναι κοινά στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και αναπτύχθηκαν με τη συμμετοχή και τη συνεργασία εκπροσώπων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και των ενδιαφερόμενων φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δείκτες αυτοί είναι διεθνώς γνωστοί ως Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Dublin Descriptors).

Οι Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Πίνακας Α.1) είναι, κατ' ανάγκη, αρκετά γενικοί ώστε να γίνεται σεβαστή η αυτονομία των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην οργάνωση της μάθησης και των προγραμμάτων σπουδών τους, και να μπορούν να συμπεριληφθούν οι υπαρκτές διαφορές

- μεταξύ των γνωστικών πεδίων, και
- της οργάνωσης των σπουδών μεταξύ των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Η αμοιβαία κατανόηση των προσόντων και η εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων (εθνικών αρχών, ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, φοιτητών, επαγγελματικών φορέων, εκπροσώπων αγοράς εργασίας κ.α.) αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του Πλαισίου Προσόντων του ΕΧΑΕ και την οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ, που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια, είναι συμβατό με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης (Πίνακας Α.2) που έχει αναπτυχθεί και υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ύστερα από Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Απρίλιος 2008).

Η σημαντικότερη μεταξύ τους διαφορά είναι ότι το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης περιλαμβάνει κοινές αρχές και κριτήρια για την περιγραφή των σπουδών, της μάθησης και των προσόντων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, ενώ αυτό του ΕΧΑΕ περιορίζεται στα προσόντα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των τριών κύκλων σπουδών της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η μεταξύ τους σύγκριση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ αντιστοιχεί στα επίπεδα 6, 7 και 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης *δεν ρυθμίζουν* ζητήματα που αφορούν στα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως είναι γνωστό, τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης ρυθμίζονται και κατοχυρώνονται με την Οδηγία 36/2005 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορά μόνο τα κράτη-μέλη της.

Πίνακας Α.1 Περιγραφή των κύκλων σπουδών του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Κύκλοι Σπουδών	Μαθησιακά Αποτελέσματα	ECTS
<p>Προσόντα Α' Κύκλου Προπτυχιακές Σπουδές</p>	<p>Προσόντα του πρώτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση θεμάτων σε κάποιο γνωστικό πεδίο, η οποία βασίζεται στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευσή τους και, ενώ υποστηρίζεται από επιστημονικά εγχειρίδια προχωρημένου επιπέδου, περιλαμβάνει και απόψεις που προκύπτουν από σύγχρονες εξελίξεις στην αιχμή του γνωστικού τους πεδίου. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν με τρόπο που δείχνει επαγγελματική προσέγγιση της εργασίας ή του επαγγέλματός τους και διαθέτουν ικανότητες που κατά κανόνα αποδεικνύονται με την ανάπτυξη και υποστήριξη επιχειρημάτων και την επίλυση προβλημάτων στο πλαίσιο του γνωστικού τους πεδίου. • Έχουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν και να ερμηνεύουν συναφή στοιχεία (κατά κανόνα εντός του γνωστικού τους πεδίου) για να διαμορφώνουν κρίσεις που περιλαμβάνουν προβληματισμό σε συναφή κοινωνικά, επιστημονικά ή ηθικά ζητήματα. • Είναι σε θέση να κοινοποιούν πληροφορίες, ιδέες, προβλήματα και λύσεις τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό. • Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας. 	<p>Κατά κανόνα 240-300 Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)</p>
<p>Προσόντα Β' Κύκλου Μεταπτυχιακές Σπουδές</p>	<p>Προσόντα του δεύτερου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση που βασίζεται και εκτείνεται και/ή ενισχύει όσα σχετίζονται με τον πρώτο κύκλο σπουδών, και, συγχρόνως, τους παρέχει τη βάση ή την ευκαιρία για πρωτοτυπία στην ανάπτυξη και/ή στην εφαρμογή ιδεών, συχνά στο πλαίσιο ερευνητικής δραστηριότητας. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και κατανόησή τους, και τις ικανότητές τους για επίλυση προβλημάτων σε εφαρμογές και στην επίλυση προβλημάτων, σε ένα νέο ή άγνωστο περιβάλλον, εντός ευρύτερου (ή διεπιστημονικού) πλαισίου, συναφούς προς το γνωστικό τους πεδίο. • Έχουν την ικανότητα να συνδυάζουν γνώσεις και να χειρίζονται πολύπλοκα θέματα, καθώς επίσης να διατυπώνουν κρίσεις, έστω και με ελλιπή ή περιορισμένη πληροφόρηση, οι οποίες όμως περιλαμβάνουν προβληματισμό επί κοινωνικών και ηθικών ευθυνών, που συνδέονται με την εφαρμογή της γνώσης και των κρίσεων τους. • Είναι σε θέση να κοινοποιούν με σαφήνεια και καθαρότητα τα συμπεράσματά τους αλλά και τη γνώση και το σκεπτικό στο οποίο αυτά βασίζονται και λογικές παραδοχές στα οποία στηρίζονται, τόσο σε εξειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό. • Διαθέτουν τις απαραίτητες μαθησιακές δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους με τρόπο σε μεγάλο βαθμό αυτοδύναμο ή και αυτόνομο. 	<p>Συνήθως 90- 120 Πιστωτικές Μονάδες (ECTS), με 60 κατ' ελάχιστον μονάδες στο επίπεδο του δεύτερου κύκλου.</p>

Σπουδές Γ' Κύκλου Σπουδές που οδηγούν σε Διδακτορικό	<p>Προσόντα του τρίτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> Έχουν αποδεδειγμένα συστηματική κατανόηση ενός γνωστικού πεδίου και πλήρη επάρκεια των δεξιοτήτων και μεθόδων έρευνας που συνδέονται με το συγκεκριμένο πεδίο. Έχουν αποδείξει την ικανότητα να συλλαμβάνουν, να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προσαρμόζουν μία ουσιαστική ερευνητική διαδικασία με ακαδημαϊκή ακεραιότητα. Έχουν πραγματοποιήσει κάποια συμβολή με πρωτότυπη έρευνα που διευρύνει τα όρια της γνώσης, αναπτύσσοντας κάποιο σημαντικό όγκο εργασίας, μέρος της οποίας αξίζει να δημοσιευθεί κατόπιν κρίσης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Έχουν ικανότητες για κριτική ανάλυση, αξιολόγηση και σύνθεση νέων και πολύπλοκων ιδεών. Είναι σε θέση να συνδιαλέγονται με τους ομότεχούς τους, την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα και με την κοινωνία γενικότερα σε θέματα των επιστημονικών τους πεδίων. Μπορεί να αναμένεται ότι είναι σε θέση να συμβάλλουν, σε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό περιβάλλον, στην προαγωγή της τεχνολογικής, κοινωνικής ή πολιτιστικής προόδου της κοινωνίας της γνώσης. 	Δεν έχει προσδιοριστεί
--	---	---------------------------

Πίνακας Α.2 Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες
Επίπεδο 6 (1^{ος} κύκλος σπουδών)		
Διαθέτει προχωρημένες γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.	Κατέχει προχωρημένες δεξιότητες και έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την απαιτούμενη δεξιότητα και καινοτομία για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής	Μπορεί να διαχειρίζεται σύνθετες τεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων.
Επίπεδο 7 (2^{ος} κύκλος σπουδών)		
Διαθέτει πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και που αποτελούν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη. Διαθέτει κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία.	Κατέχει εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία.	Μπορεί να διαχειρίζεται και μετασχηματίζει περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων.
Επίπεδο 8 (3^{ος} κύκλος σπουδών)		
Διαθέτει γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη	Κατέχει πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της	Επιδεικνύει ουσιαστικό κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και σταθερή

διασύνδεσή του με άλλα πεδία.	σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα ή/και την καινοτομία και για τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής.	προσήλωση στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.
-------------------------------	--	---

Πηγές:

Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων: http://ec.europa.eu/eqf/compare_en.htm

Tuning Educational Structures in Europe: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>

Learning Outcomes in Quality Assurance and Accreditation Principles, recommendations and practice:

http://ecahe.eu/w/images/b/ba/Publication-Learning_Outcomes_in_Quality_Assurance_and_Accreditation.pdf